

სს „ლიბერთი ბანკი“ და შვილობილი კომპანიები

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება

*2019 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლისათვის
დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნასთან ერთად*

შინაარსი

დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნა

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება

ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებული ანგარიშგება..... 1
 სრული შემოსავლის კონსოლიდირებული ანგარიშგება..... 2
 საკუთარი კაპიტალის ცვლილებების კონსოლიდირებული ანგარიშგება 3
 ფულადი ნაკადების კონსოლიდირებული ანგარიშგება 4

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განმარტებითი შენიშვნები

1. ძირითადი საქმიანობა..... 5
 2. მომზადების საფუძველი 6
 3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები 6
 4. მნიშვნელოვანი სააღრიცხვო შეფასებები და დაშვებები 26
 5. ინფორმაცია სეგმენტების შესახებ 28
 6. ფულადი სახსრები და ფულადი სახსრების ეკვივალენტები 32
 7. მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ 33
 8. კლიენტებზე გაცემული სესხები 34
 9. საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები 47
 10. ძირითადი საშუალებები 49
 11. არამატერიალური აქტივები 51
 12. აქტივის გამოყენების უფლება და საიჯარო ვალდებულებები 52
 13. გადასახადით დაბეგვრა..... 52
 14. სხვა აქტივები, ავანსები და სხვა ვალდებულებები 55
 15. საკრედიტო ზარალის ხარჯი და სხვა გაუფასურება და ანარცხები 57
 16. ვალდებულებები საკრედიტო დაწესებულებების წინაშე 58
 17. ვალდებულებები კლიენტების წინაშე 59
 18. სუბორდინირებული ვალი..... 60
 19. საკუთარი კაპიტალი 60
 20. პირობითი ვალდებულებები 63
 21. წმინდა საკომისიო შემოსავალი..... 65
 22. სხვა შემოსავალი 66
 23. თანამშრომლებზე გაწეული და სხვა ადმინისტრაციული ხარჯები 66
 24. რისკის მართვა 67
 25. სამართლიანი ღირებულების განმარტებითი შენიშვნები..... 90
 26. დაკავშირებულ მხარეთა განმარტებითი შენიშვნები 98
 27. კაპიტალის მართვა..... 100
 28. ანგარიშგების პერიოდის შემდგომი მოვლენები..... 102

**Building a better
working world**

EY LLC
Kote Abkhazi Street, 44
Tbilisi, 0105, Georgia
Tel: +995 (32) 215 8811
Fax: +995 (32) 215 8822
www.ey.com/ge

შპს იუაი
საქართველო, 0105 თბილისი
კოტე აფხაზის ქუჩა 44
ტელ: +995 (32) 215 8811
ფაქსი: +995 (32) 215 8822
www.ey.com/ge

დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნა

სს „ლიბერთი ბანკის“ აქციონერებსა და სამეთვალყურეო საბჭოს

მოსაზრება

ჩავატარეთ სს „ლიბერთი ბანკისა“ და მისი შვილობილი კომპანიების (შემდგომში „ჯგუფი“) კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების აუდიტი, რომელიც შედგება ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებული ანგარიშგებისგან 2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ასევე აღნიშნული თარიღით დამთავრებული წლის სრული შემოსავლის კონსოლიდირებული ანგარიშგებისგან, საკუთარი კაპიტალის ცვლილებების კონსოლიდირებული ანგარიშგებისგან, ფულადი ნაკადების კონსოლიდირებული ანგარიშგებისგან, და კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განმარტებითი შენიშვნებისგან, მათ შორის მნიშვნელოვანი სააღრიცხვო პოლიტიკის მიმოხილვისგან.

ჩვენი აზრით, წარმოდგენილი კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება, ყველა არსებითი ასპექტის გათვალისწინებით, სამართლიანად ასახავს ჯგუფის კონსოლიდირებულ ფინანსურ მდგომარეობას 2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, აგრეთვე მისი საქმიანობის კონსოლიდირებულ ფინანსურ შედეგებსა და კონსოლიდირებული ფულადი სახსრების მოძრაობას ამავე თარიღით დასრულებული წლისთვის, ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების („ფასს“) შესაბამისად.

მოსაზრების საფუძველი

აუდიტი წარმართეთ აუდიტის საერთაშორისო სტანდარტების („ასს“) შესაბამისად. პასუხისმგებლობა, რომელსაც აღნიშნული სტანდარტები ჩვენთვის ითვალისწინებს, დაწვრილებითაა აღწერილი ჩვენი დასკვნის ნაწილში სახელწოდებით „აუდიტორის პასუხისმგებლობა კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების აუდიტზე“. ჩვენ ვართ ჯგუფისგან დამოუკიდებლები ბუღალტერთა ეთიკის საერთაშორისო სტანდარტების საბჭოს „პროფესიონალი ბუღალტრების ეთიკის კოდექსის“ (დამოუკიდებლობის საერთაშორისო სტანდარტების ჩათვლით) (IESBA კოდექსი) შესაბამისად, და შესრულებული გვაქვს IESBA კოდექსით გათვალისწინებული სხვა ეთიკური ვალდებულებებიც. გვჯერა, რომ ჩვენ მიერ მოპოვებული აუდიტორული მტკიცებულებები საკმარისი და შესაფერისია ჩვენი მოსაზრების გამოსათქმელად საჭირო საფუძვლის შესაქმნელად.

**Building a better
working world**

აუდიტთან დაკავშირებული ძირითადი საკითხები

აუდიტთან დაკავშირებული ძირითადი საკითხები ის საკითხებია, რომლებიც, ჩვენი პროფესიული განსჯის საფუძველზე, ყველაზე მნიშვნელოვნად მივიჩნიეთ მიმდინარე პერიოდის კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების აუდიტის განმავლობაში. ეს საკითხები მთლიანობაში განვიხილეთ კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების აუდიტის კონტექსტში და აუდიტზე დაყრდნობით ჩვენი მოსაზრების ჩამოყალიბებისას, შესაბამისად ამ საკითხებზე ცალკე მოსაზრებას არ გამოვხატავთ. განმარტება იმისა, თუ როგორ განვიხილეთ აღნიშნული საკითხი აუდიტის განმავლობაში, ქვემოთ წარმოდგენილია ჩვენივე აუდიტის კონტექსტში.

ჩვენ შევასრულეთ პასუხისმგებლობა, რომელიც დაწვრილებითაა აღწერილი ჩვენი დასკვნის ნაწილში სახელწოდებით „აუდიტორის პასუხისმგებლობა კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების აუდიტზე“, აღნიშნული საკითხის ჩათვლით. შესაბამისად, ჩვენი აუდიტი მოიცავდა ისეთი პროცედურების ჩატარებასაც, რითაც შევაფასებდით კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების არსებითი უზუსტობების რისკებს, რომლებიც გამოწვეულია თაღლითობით ან შეცდომით. ჩვენი აუდიტის პროცედურების, მათ შორის ქვემოთ მოცემული საკითხის განსახილველად ჩატარებული პროცედურების შედეგები, წარმოადგენს თანდართულ კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაზე ჩვენი აუდიტორული მოსაზრების საფუძველს.

აუდიტთან დაკავშირებული ძირითადი საკითხი	როგორ მივუღებთ ამ საკითხს ჩვენი აუდიტის განმავლობაში
მომხმარებლებზე გაცემულ სესხებზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვი	
<p>ვინაიდან მომხმარებლებზე გაცემულ სესხებზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვი მნიშვნელოვანია ჯგუფის ფინანსური მდგომარეობისთვის და ახლად მიღებული ფასს (IFRS) 9-ის „ფინანსური ინსტრუმენტები“ („ფასს 9“) მიხედვით მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოთვლა კომპლექსურია და განსჯას საჭიროებს, ეს საკითხი აუდიტთან დაკავშირებულ ძირითად საკითხად მივიჩნიეთ. დანაკარგების გამო სესხების გაუფასურება გამოითვლება ერთდროულად კოლექტიური დარეზერვების მოდელითა და დისკონტირებული ფულადი ნაკადების ანალიზის საფუძველზე ინდივიდუალური სასესხო რეზერვის შექმნით, და აგრეთვე რეგრესული საპროგნოზო შეფასებების საფუძველზე.</p>	<p>ჩვენ გავერკვეთ მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის განსაზღვრის პროცესში და ჩვენი მოდელირების სპეციალისტების დახმარებით შევაფასეთ ჯგუფის მიერ შემუშავებული მეთოდები. აუდიტის განმავლობაში, ძირითადად, შემდეგი საკითხები გავაანალიზეთ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ შევაფასეთ საკრედიტო რისკის მოდელები და დაშვებები, რომლებიც გამოყენებულია დარეზერვების ძირითადი პარამეტრების დადგენისა და თითოეული პორტფელისთვის მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალების განსაზღვრისთვის; ▶ შევაფასეთ ხელმძღვანელობის განსჯა, რომელსაც იგი ეყრდნობა საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდის ინდივიდუალურად და კოლექტიურად დადგენისას, რაოდენობრივ და ხარისხობრივ კრიტერიუმებზე დაყრდნობით; შევაფასეთ ხელმძღვანელობის მიერ შერჩეული კრიტერიუმების გამოყენების თანმიმდევრულობა საანგარიშგებო თარიღისთვის;

**Building a better
working world**

აუდიტთან დაკავშირებული ძირითადი საკითხი	როგორ მივუდევით ამ საკითხს ჩვენი აუდიტის განმალობაში
<p>კოლექტიური და ინდივიდუალური დარეზერვება დამოკიდებულია მთელ რიგ დაშვებასა და განსჯაზე. მაგალითად:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოსათვლელ მოდელში გამოყენებული სააღრიცხვო ინტერპრეტაციები და დაშვებები; ▶ სესხების გადანაწილება პირველ, მეორე და მესამე ეტაპებზე ფასს 9-ში წარმოდგენილი კრიტერიუმების მიხედვით; ▶ სხვადასხვა ეკონომიკური სცენარის გავლენის შეფასებაში გამოყენებული ამოსავალი მონაცემები და დაშვებები; ▶ დეფოლტის ალბათობის, დეფოლტის შემთხვევაში დანაკარგების და დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანების განსაზღვრა, უზრუნველყოფის საგნის შეფასების ჩათვლით, და ▶ ინდივიდუალურად დადგენილი რეზერვების შეფასება, მომავალში მოსალოდნელი ფულადი ნაკადებისა და უზრუნველყოფის საგნის შეფასების ჩათვლით; ▶ ფინანსური ანგარიშგების განმარტებითი შენიშვნების სიზუსტე და ადეკვატურობა. <p>რეზერვის დადგენისას გამოყენებული განსჯისა და მოდელირების სხვადასხვა ხერხის გამო, დაშვებებმა და პროგნოზებმა შეიძლება განაპირობოს მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მნიშვნელოვნად განსხვავებული რეზერვი.</p> <p>მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების შესახებ ინფორმაცია შესულია კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებისთვის დართულ მე-8 შენიშვნაში „მომხმარებლებზე გაცემული სესხები“ და 23-ე შენიშვნაში „რისკის მართვა“.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ შევამოწმეთ სესხების გადანაწილება გაუფასურების შესაბამის ეტაპებზე ჯგუფის მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის განსაზღვრის მეთოდოლოგიით წინასწარ დადგენილ კრიტერიუმებზე დაყრდნობით. <p>კოლექტიურად შეფასებული რეზერვის შესამოწმებლად, მოდელირების ჩვენი შიდა სპეციალისტების მხარდაჭერით შევაფასეთ საბაზისო სტატისტიკური მოდელები, მთავარი ამოსავალი მონაცემები და გამოყენებული დაშვებები და ასევე შევაფასეთ საპროგნოზო ინფორმაციის ჩართვა მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გაანგარიშებაში. ჩვენ შემთხვევითობის პრინციპით შევარჩიეთ საკრედიტო რისკით მნიშვნელოვნად გაუფასურებული კორპორაციული კრედიტები და საფუძვლიანად შევამოწმეთ სამომავლო ფულადი ნაკადების შესახებ დაშვებები, უზრუნველყოფის საგნების ღირებულებისა და მოსალოდნელი შედეგების დადგომის ალბათობების ჩათვლით.</p> <p>შევაფასეთ მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების შესახებ განმარტებითი შენიშვნები კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში.</p>

**Building a better
working world**

სხვა ინფორმაცია ასახულია ჯგუფის 2019 წლის წლიურ ანგარიშში.

სხვა ინფორმაცია გულისხმობს წლიურ ანგარიშში ასახულ ინფორმაციას, გარდა კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებისა და მასზე გაცემული აუდიტორის დასკვნისა. სხვა ინფორმაციაზე პასუხისმგებელია ხელმძღვანელობა. წლიური ანგარიში ჩვენთვის ხელმისაწვდომი სავარაუდოდ გახდება წინამდებარე აუდიტორის დასკვნის თარიღის შემდეგ.

კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაზე გამოხატული ჩვენი მოსაზრება არ მოიცავს სხვა ინფორმაციას და მასთან დაკავშირებით ჩვენ არ გამოვთქვამთ რწმუნებას რამე ფორმით კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების აუდიტზე გამოცემულ ჩვენს დასკვნაში.

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების აუდიტთან დაკავშირებით ჩვენი პასუხისმგებლობაა წავიკითხოთ ზემოაღნიშნული სხვა ინფორმაცია, როდესაც ის ჩვენთვის ხელმისაწვდომი გახდება, და განვიხილოთ, არის თუ არა სხვა ინფორმაცია არსებითად შეუსაბამო კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებასთან ან აუდიტის განმავლობაში ჩვენ მიერ მიღებულ ცოდნასთან, ან თუ შეიცავს სხვა არსებით უზუსტობას.

ხელმძღვანელობისა და სამეთვალყურეო საბჭოს პასუხისმგებლობა კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაზე

ხელმძღვანელობა პასუხისმგებელია ამ კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მომზადებასა და სამართლიან წარდგენაზე ფასს-ის შესაბამისად, ასევე შიდა კონტროლზე, რომელსაც იგი აუცილებლად მიიჩნევს ისეთი კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მოსამზადებლად, რომელიც არ შეიცავს თაღლითობით ან შეცდომით გამოწვეულ არსებით უზუსტობას.

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისას, ხელმძღვანელობის პასუხისმგებლობაა შეაფასოს, აქვს თუ არა ჯგუფს უნარი, საქმიანობა გააგრძელოს, როგორც ფუნქციონირებადმა საწარმომ, კონკრეტული შემთხვევიდან გამომდინარე, განაცხადოს ფუნქციონირებად საწარმოსთან დაკავშირებული საკითხები და აღრიცხვისას გამოიყენოს ფუნქციონირებადი საწარმოს დაშვება, იმ შემთხვევის გარდა, როდესაც ხელმძღვანელობას განზრახული აქვს ჯგუფის ლიკვიდაცია ან საქმიანობის შეწყვეტა, ან თუ მას არ აქვს რეალური არჩევანი ასე რომ არ მოიქცეს.

სამეთვალყურეო საბჭო პასუხისმგებელია ჯგუფის ფინანსური ანგარიშგების პროცესის ზედამხედველობაზე.

**Building a better
working world**

აუდიტორის პასუხისმგებლობა კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების აუდიტზე

ჩვენი მიზანია გონივრული რწმუნების მოპოვება იმაზე, კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება მთლიანობაში თავისუფალია თუ არა თაღლითობით ან შეცდომით გამოწვეული არსებითი უზუსტობისგან და აუდიტორის დასკვნის გამოცემა, რომელიც ჩვენს მოსაზრებას შეიცავს. გონივრული რწმუნება არის მაღალი დონის რწმუნება, მაგრამ არა გარანტია იმისა, რომ ასს-ის შესაბამისად ჩატარებული აუდიტი ყოველთვის გამოავლენს არსებით უზუსტობას, ასეთის არსებობის შემთხვევაში. უზუსტობები შეიძლება გამოწვეული იყოს თაღლითობით ან შეცდომით და არსებითად მიიჩნევა მაშინ, თუ არსებობს გონივრული მოლოდინი იმისა, რომ ცალ-ცალკე ან ერთობლივად გავლენას იქონიებენ მომხმარებლების მიერ წინამდებარე კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაზე დაყრდნობით მიღებულ ეკონომიკურ გადაწყვეტილებებზე.

ასს-ის მიხედვით აუდიტის ჩატარების პროცესში ჩვენ მივმართავთ პროფესიულ განსჯას და ვინარჩუნებთ პროფესიულ სკეპტიციზმს. ასევე:

- ▶ გამოვავლენთ და ვაფასებთ კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში თაღლითობით ან შეცდომით გამოწვეული არსებითი უზუსტობის რისკებს, ვგეგმავთ და ვატარებთ აუდიტორულ პროცედურებს ამ რისკებზე რეაგირების მიზნით და მოვიპოვებთ აუდიტორულ მტკიცებულებას, რომელიც საკმარისი და შესაფერისია აუდიტორული მოსაზრების გამოთქმისთვის საფუძვლის შესაქმნელად. არსებითი უზუსტობის რისკი, რომელიც გამოწვეულია თაღლითობით, უფრო მაღალია, ვიდრე შეცდომით გამოწვეული რისკი, რადგან თაღლითობა შეიძლება მოიცავდეს საიდუმლო მორიგებას, გაყალბებას, ინფორმაციის განზრახ გამოტოვებას, არასწორი ინფორმაციის წარდგენას ან შიდა კონტროლის უგულვებელყოფას.
- ▶ შევისწავლით აუდიტისთვის მნიშვნელოვან შიდა კონტროლს, რათა დავგეგმოთ მოცემული კონკრეტული გარემოებების შესაფერისი აუდიტორული პროცედურები და არა იმ მიზნით, რომ მოსაზრება გამოვთქვათ კომპანიის შიდა კონტროლის ეფექტიანობაზე.
- ▶ ვაფასებთ ხელმძღვანელობის მიერ გამოყენებული სააღრიცხვო პოლიტიკის, ასევე მნიშვნელოვანი სააღრიცხვო შეფასებების და შესაბამისი განმარტებითი შენიშვნების მართებულობას.
- ▶ გამოგვაქვს დასკვნა იმის შესახებ, თუ რამდენად მიზანშეწონილია ხელმძღვანელობის მიერ ფუნქციონირებადი საწარმოს დაშვების საფუძველზე აღრიცხვის გამოყენება და, მოპოვებულ აუდიტორულ მტკიცებულებაზე დაყრდნობით ვასკვნით, არსებობს თუ არა ისეთ მოვლენებთან ან პირობებთან დაკავშირებული არსებითი გაურკვეველობა, რაც შეიძლება სერიოზული ეჭვის საფუძველი გახდეს იმასთან დაკავშირებით, შეიძლება თუ არა კომპანია ფუნქციონირებად საწარმოდ დარჩენას. თუ დავასკვნით, რომ არსებითი განუსაზღვრელობა არსებობს, ვაღიარებთ ვართ, აუდიტორის დასკვნაში ყურადღება გავამახვილოთ კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების შესაბამის განმარტებით შენიშვნებზე, ან, თუ განმარტებითი შენიშვნები არ არის საკმარისი, მოვახდინოთ ჩვენი მოსაზრების მოდიფიცირება. ჩვენი დასკვნები ეყრდნობა აუდიტორის დასკვნის თარიღამდე მოპოვებულ აუდიტორულ მტკიცებულებას. ამის მიუხედავად, სამომავლო მოვლენებმა ან პირობებმა შეიძლება გამოიწვიოს კომპანიის, როგორც ფუნქციონირებადი საწარმოს ფუნქციონირების შეწყვეტა.

**Building a better
working world**

- ▶ მთლიანობაში ვაფასებთ კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების წარდგენას, სტრუქტურასა და შინაარსს, განმარტებითი შენიშვნების ჩათვლით, და აგრეთვე იმას, თუ ასახავს კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება შესაბამის გარიგებებს და მოვლენებს ისე, რომ უზრუნველყოფდეს სამართლიან წარდგენას.
- ▶ მოვიპოვებთ საკმარის და შესაფერის აუდიტორულ მტკიცებულებას ჯგუფის ფარგლებში არსებული საწარმოებისა თუ ბიზნესოპერაციების ფინანსურ ინფორმაციასთან დაკავშირებით, რომ გამოვთქვათ მოსაზრება კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაზე. ჩვენ პასუხს ვაგებთ კომპანიის აუდიტის წარმართვაზე, ზედამხედველობასა და შედეგებზე. ჩვენ უშუალოდ ვართ პასუხისმგებელი აუდიტორულ მოსაზრებაზე.

სამეთვალყურეო საბჭოს, სხვა საკითხებთან ერთად, ვატყობინებთ აუდიტის მასშტაბს და ვადებს, აგრეთვე აუდიტორული შემოწმების მნიშვნელოვან შედეგებს, მათ შორის შიდა კონტროლის მნიშვნელოვან ნაკლოვანებებს, რომლებსაც აუდიტის პროცესში გამოვავლენთ.

ამასთანავე, სამეთვალყურეო საბჭოს წარვუდგენთ წერილობით განცხადებას, რომ ვაკმაყოფილებთ სათანადო ეთიკურ მოთხოვნებს დამოუკიდებლობასთან დაკავშირებით და ვატყობინებთ ყოველგვარი ურთიერთობისა და სხვა საკითხების შესახებ, რომლებიც გონივრულობის ფარგლებში შეიძლება ეჭვს იწვევდეს ჩვენი დამოუკიდებლობის შესახებ, და, თუ შესაძლებელია, წარმოვადგენთ შესაბამის გარანტიებს.

სამეთვალყურეო საბჭოსთვის წარდგენილ საკითხებს შორის განვსაზღვრავთ იმ საკითხებს, რომლებიც ყველაზე მნიშვნელოვნად მივიჩნით მიმდინარე პერიოდის კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების აუდიტის განმავლობაში და, შესაბამისად, სწორედ ისინი წარმოადგენს აუდიტთან დაკავშირებულ ძირითად საკითხებს. აღნიშნულ საკითხებს აღვწერთ აუდიტორის დასკვნაში, თუ კანონით ან ნორმატიული აქტით არ არის აკრძალული საკითხის საჯაროობა, ან თუ, უკიდურესად იშვიათ შემთხვევებში, გადავწყვეტთ, რომ საკითხი არ უნდა აისახოს ჩვენს დასკვნაში, რადგან გონივრულობის ფარგლებში მოსალოდნელია, რომ ამით გამოწვეული უარყოფითი შედეგები გადაწონის ამ ინფორმაციის მიმართ საზოგადოებრივი ინტერესის სარგებელს.

წინამდებარე დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნა ეყრდნობა აუდიტს, რომლის პარტნიორიც არის ოლეგ იუშენკოვი.

რუსლან ხოროშვილი

შპს „იუაის“ სახელით

თბილისი, საქართველო

2020 წლის 3 ივლისი

ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებული ანგარიშგება

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით

(ათას ლარში)

	<i>შენიშვნა</i>	2019	2018
აქტივები			
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	6	415,766	392,899
მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ	7	124,482	99,731
კლიენტებზე გაცემული სესხები	8	1,177,581	953,544
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	9	146,506	197,504
ძირითადი საშუალებები	10	154,255	128,936
არამატერიალური აქტივები	11	48,500	32,651
აქტივის გამოყენების უფლება	12	34,217	-
გადახდილი ავანსები	14	6,933	11,995
მიმდინარე მოგების გადასახადის აქტივი		6,568	2,568
სხვა აქტივები	14	20,164	20,405
სულ აქტივები		2,134,972	1,840,233
ვალდებულებები			
ვალდებულებები საკრედიტო დაწესებულებების წინაშე	16	97,401	8,213
ვალდებულებები კლიენტების წინაშე	17	1,565,088	1,482,249
მოგების გადავადებული საგადასახადო ვალდებულებები	13	4,182	2,089
საიჯარო ვალდებულება	12	37,080	-
სხვა ვალდებულებები	14	23,385	29,194
სუბორდინირებული ვალი	18	100,031	48,122
სულ ვალდებულებები		1,827,167	1,569,867
საკუთარი კაპიტალი			
სააქციო კაპიტალი	19	54,629	54,629
დამატებით შეტანილი კაპიტალი		35,558	35,558
გამოსყიდული აქციები		(10,138)	(10,138)
კონვერტირებადი პრივილეგირებული აქციები		4,565	4,565
გაუნაწილებელი მოგება		206,301	169,839
სხვა რეზერვები		16,890	15,913
სულ საკუთარი კაპიტალი		307,805	270,366
სულ ვალდებულებები და საკუთარი კაპიტალი		2,134,972	1,840,233

ხელმოწერილია და ნებადართულია გამოსაცემად ბანკის დირექტორთა საბჭოს მიერ:

ვასილ ხოდელი

გენერალური დირექტორი

დავით წიკლაური

ფინანსური დირექტორი

2020 წლის 3 ივლისი

5-103 გვერდებზე დართული განმარტებითი შენიშვნები წინამდებარე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განუყოფელი ნაწილია.

ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებული ანგარიშგება

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით

(ათას ლარში)

	<i>შენიშვნა</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
აქტივები			
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	6	415,766	392,899
მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ	7	124,482	99,731
კლიენტებზე გაცემული სესხები	8	1,177,581	953,544
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	9	146,506	197,504
ძირითადი საშუალებები	10	154,255	128,936
არამატერიალური აქტივები	11	48,500	32,651
აქტივის გამოყენების უფლება	12	34,217	–
გადახდილი ავანსები	14	6,933	11,995
მიმდინარე მოგების გადასახადის აქტივი		6,568	2,568
სხვა აქტივები	14	20,164	20,405
სულ აქტივები		2,134,972	1,840,233
ვალდებულებები			
ვალდებულებები საკრედიტო დაწესებულებების წინაშე	16	97,401	8,213
ვალდებულებები კლიენტების წინაშე	17	1,565,088	1,482,249
მოგების გადავადებული საგადასახადო ვალდებულებები	13	4,182	2,089
საიჯარო ვალდებულება	12	37,080	–
სხვა ვალდებულებები	14	23,385	29,194
სუბორდინირებული ვალი	18	100,031	48,122
სულ ვალდებულებები		1,827,167	1,569,867
საკუთარი კაპიტალი			
	19		
სააქციო კაპიტალი		54,629	54,629
დამატებით შეტანილი კაპიტალი		35,558	35,558
გამოსყიდული აქციები		(10,138)	(10,138)
კონვერტირებადი პრივილეგირებული აქციები		4,565	4,565
გაუნაწილებელი მოგება		206,301	169,839
სხვა რეზერვები		16,890	15,913
სულ საკუთარი კაპიტალი		307,805	270,366
სულ ვალდებულებები და საკუთარი კაპიტალი		2,134,972	1,840,233

ხელმოწერილია და ნებადართულია გამოსაცემად ბანკის დირექტორთა საბჭოს მიერ:

ვასილ ხოდელი

გენერალური დირექტორი

დავით წიკლაური

ფინანსური დირექტორი

2020 წლის 3 ივლისი

5-103 გვერდებზე დართული განმარტებითი შენიშვნები წინამდებარე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განუყოფელი ნაწილია.

სრული შემოსავლის კონსოლიდირებული ანგარიშგება

2019 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლისათვის

(ათას ლარში)

	შენიშვნა	2019	2018
ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის მეთოდით გამოთვლილი საპროცენტო შემოსავალი			
კლიენტებზე გაცემული სესხები		243,178	266,146
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები		13,296	19,994
მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ		13,428	15,681
სხვა საპროცენტო შემოსავალი		283	188
		270,185	302,009
საპროცენტო ხარჯი			
ვალდებულებები კლიენტების წინაშე		(96,411)	(111,669)
ვალდებულებები საკრედიტო დაწესებულებების წინაშე		(673)	(11)
სუბორდინირებული ვალი		(7,454)	(7,785)
		(104,538)	(119,465)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი		165,647	182,544
საკრედიტო ზარალის ხარჯი	15	(26,246)	(35,820)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი სესხის გაუფასურების რეზერვის ხარჯის შემდგომ		139,401	146,724
წმინდა საკომისიო შემოსავალი	21	22,200	22,998
წმინდა შემოსულობა/(ზარალი) უცხოური ვალუტიდან:			
- გარიგებებიდან		15,178	5,322
- საკურსო სხვაობებიდან		(4,957)	(695)
სხვა შემოსავალი	22	12,645	19,031
არასაპროცენტო შემოსავალი		45,066	46,656
თანამშრომლებზე გაწეული ხარჯი	23	(71,133)	(67,472)
ზოგადი და ადმინისტრაციული ხარჯები	23	(29,135)	(33,095)
ცვეთა და ამორტიზაცია	10, 11	(29,998)	(21,723)
სხვა საოპერაციო ხარჯები		(14,677)	(5,883)
სხვა გაუფასურება და ანარიცხების შემობრუნება	15	(754)	218
არასაპროცენტო ხარჯი		(145,697)	(127,955)
მოგება მოგების გადასახადის ხარჯამდე		38,770	65,425
მოგების გადასახადი	13	(1,857)	(8,225)
წლის მოგება		36,913	57,200
სხვა სრული შემოსავალი			
სხვა სრული შემოსავალი, რომელიც შემდეგ მოგებად ან ზარალად არ რეკლასიფიცირდება			
შენიშვნების გადაფასება		1,537	-
გადავადებული საგადასახადო ეფექტი		(236)	-
წლის სხვა სრული შემოსავალი, წმინდა		1,301	-
წლის მთლიანი სრული შემოსავალი		38,214	57,200
მოგება ერთ აქციაზე:	19		
- საბაზისო შემოსავალი ერთ აქციაზე (L -ში მთლიანი თანხა)		0.00801	0.01260
- განზავებული შემოსავალი ერთ აქციაზე (L -ში მთლიანი თანხა)		0.00805	0.01257

5-103 გვერდებზე დართული განმარტებითი შენიშვნები წინამდებარე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განუყოფელი ნაწილია.

საკუთარი კაპიტალის ცვლილებების კონსოლიდირებული ანგარიშგება

2019 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლისათვის

(ათას ლარში)

	ბანკის აქციონერთათვის განკუთვნილი						
	სააქციო კაპიტალი	დამატებით შეტანილი კაპიტალი	გამოსყიდული აქციები	კონვერტირებადი პრივილეგირებული აქციები	გაუნაწილებელი მოგება	სხვა რეზერვები	ჯამი
31 დეკემბერი, 2017 წ.	54,405	34,300	(10,454)	6,139	116,529	16,414	217,333
ფასს 9-ის მიღების ეფექტი	-	-	-	-	(3,439)	-	(3,439)
ფასს 9-ის მიხედვით გადაანგარიშებული საწყისი ნაშთი	54,405	34,300	(10,454)	6,139	113,090	16,414	213,894
წლის მთლიანი სრული შემოსავალი	-	-	-	-	57,200	-	57,200
გადაფასების რეზერვის ცვეთა (19 შენიშვნა)	-	-	-	-	325	(325)	-
გაყიდული ძირითადი საშუალებების გადაფასების რეზერვი (19 შენიშვნა)	-	-	-	-	-	(176)	(176)
კონვერტირებად პრივილეგირებულ აქციებზე გადახდილი დივიდენდები (19)	-	-	-	-	(776)	-	(776)
აქციების გარდაქმნა (19)	-	1,258	316	(1,574)	-	-	-
სააქციო კაპიტალის გამოშვება (19 შენიშვნა)	224	-	-	-	-	-	224
31 დეკემბერი, 2018 წ.	54,629	35,558	(10,138)	4,565	169,839	15,913	270,366
წლის მთლიანი სრული შემოსავალი	-	-	-	-	36,913	1,301	38,214
გადაფასების რეზერვის ცვეთა (მე-19 შენიშვნა)	-	-	-	-	324	(324)	-
კონვერტირებად პრივილეგირებულ აქციებზე გადახდილი დივიდენდები (19)	-	-	-	-	(775)	-	(775)
31 დეკემბერი, 2019 წ.	54,629	35,558	(10,138)	4,565	206,301	16,890	307,805

5-103 გვერდებზე დართული განმარტებითი შენიშვნები წინამდებარე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განუყოფელი ნაწილია.

ფულადი ნაკადების კონსოლიდირებული ანგარიშგება

2019 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლისათვის

(ათას ლარში)

	<i>შენიშვნა</i>	2019	2018
საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული ფულადი ნაკადები			
მიღებული პროცენტი		204,644	264,533
გადახდილი პროცენტი		(143,588)	(147,792)
მიღებული საკომისიო		32,652	31,003
გადახდილი საკომისიო		(10,377)	(8,060)
უცხოურ ვალუტებში განხორციელებული ოპერაციებიდან რეალიზებული წმინდა შემოსულობა		12,696	7,685
ჩამოწერილი აქტივების აღდგენა		-	4,400
სხვა მიღებული შემოსავალი		11,952	18,335
გადახდილი ხელფასები და თანამშრომლებზე გაწეული ხარჯები		(76,975)	(66,830)
ფინანსურ იჯარაზე გადახდილი პროცენტი		(2,143)	-
ზოგადი, ადმინისტრაციული და სხვა საოპერაციო დანახარჯები		(34,670)	(40,835)
ფულადი ნაკადები საოპერაციო საქმიანობიდან საოპერაციო აქტივებსა და ვალდებულებებში ცვლილებებამდე		(5,809)	62,439
<i>საოპერაციო აქტივების წმინდა (ზრდა)/კლება</i>			
მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ		(17,813)	(26,025)
კლიენტებზე გაცემული სესხები		(167,253)	(192,825)
გადახდილი ავანსები და სხვა აქტივები		7,831	(6,117)
<i>საოპერაციო ვალდებულებების წმინდა ზრდა/(კლება)</i>			
ვალდებულებები საკრედიტო დაწესებულებების წინაშე		88,492	1,617
ვალდებულებები კლიენტების წინაშე		95,899	152,547
სხვა ვალდებულებები		(9,458)	6,991
საოპერაციო საქმიანობაში გამოყენებული წმინდა ფულადი ნაკადები მოგების გადასახადის გადახდამდე		(8,111)	(1,373)
მოგების გადახდილი გადასახადი		(3,765)	(10,408)
საოპერაციო საქმიანობაში გამოყენებული წმინდა ფულადი სახსრები		(11,876)	(11,781)
ფულადი ნაკადები საინვესტიციო საქმიანობიდან			
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდების შეძენა		(36,211)	(128,930)
შემოსულობა საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდების გამოსყიდვიდან		86,254	153,002
არამატერიალური აქტივებისა და ძირითადი საშუალებების შეძენა		(63,196)	(27,590)
შემოსავალი ძირითადი საშუალებების გაყიდვიდან		172	458
შემოსულობა დასაკუთრებული ქონების გაყიდვიდან		176	-
საინვესტიციო საქმიანობაში გამოყენებული წმინდა ფულადი სახსრები		(12,805)	(3,060)
ფინანსური საქმიანობიდან მიღებული ფულადი ნაკადები			
სააქციო კაპიტალის გამოშვებით მიღებული შემოსავალი	19	-	224
გადახდილი ფინანსური იჯარა		(8,368)	-
შემოსავალი სუბორდინირებული სესხიდან	18	121,933	66,051
სუბორდინირებული ვალის დაფარვა	18	(74,218)	(122,196)
კონვერტირებადი პრივილეგირებული აქციების მფლობელებისთვის გადახდილი დივიდენდები	19	(775)	(776)
ფინანსური საქმიანობიდან მიღებული/(გამოყენებული) წმინდა ფულადი ნაკადები		38,572	(56,697)
სავალუტო კურსის ცვლილების გავლენა ფულად სახსრებსა და მათ ეკვივალენტებზე		8,976	35
ფულადი სახსრების და მათი ეკვივალენტების წმინდა ზრდა / (შემცირება)		22,867	(71,503)
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები, პერიოდის დასაწყისში	6	392,899	464,402
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები, პერიოდის ბოლო	6	415,766	392,899

5-103 გვერდებზე დართული განმარტებითი შენიშვნები წინამდებარე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განუყოფელი ნაწილია.

(ათას ლარში)

1. ძირითადი საქმიანობა

სს „ლიბერთი ბანკი“ (შემდგომში - „ბანკი“) არის საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე 1993 წელს ჩამოყალიბებული სააქციო საზოგადოება. ბანკი საქმიანობას ახორციელებს საქართველოს ეროვნული ბანკის (შემდგომში - „სებ“) მიერ 1993 წლის 10 თებერვალს გაცემული #3500/10 ზოგადი საბანკო ლიცენზიის საფუძველზე.

2017 წლის 13 ოქტომბერს European Financial Group B.V.-მა (იუროფიან ფაინანშალ გრუპ ბივი) (შემდგომში - „EFG“), რომელიც ნიდერლანდების სამეფოს კანონმდებლობის მიხედვით დაფუძნებული და მოქმედი კომპანიაა, შეისყიდა ჯგუფის საკუთარი კაპიტალის 77.64%-იანი სააქციო წილი. ბანკის საბოლოო ბენეფიციარული მფლობელები არიან ირაკლი რუხაძე, ბენ მარსონი და იგორ ალექსევი.

ბანკი იღებს ანაზღაურებას მოსახლეობისგან, გაცემს სესხებს, ახორციელებს ფულად გადარიცხვებს საქართველოში და საზღვარგარეთ, აწარმოებს ვალუტის გაცვლით ოპერაციებს და თავის საცალო და კორპორატიულ კლიენტებს სთავაზობს სხვადასხვა საბანკო მომსახურებას. მისი სათავო ოფისი მდებარეობს თბილისში, საქართველოში, და 2019 წლის 31 დეკემბრისთვის წარმოდგენილი იყო საქართველოში მოქმედი 426 ფილიალით, სერვისცენტრით, სადისტრიბუციო ცენტრითა და მობილური სერვისცენტრით (2018 წლის 31 დეკემბერი: 444). ბანკის იურიდიული მისამართია ლიბერთი თაუერი, საქართველო, 0162 თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზირი #74.

2019 და 2018 წლების 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკის მიმოქცევაში არსებული ჩვეულებრივი აქციების 5%-ზე მეტს ფლობდნენ შემდეგი აქციონერები. დანარჩენი აქციონერებიდან თითოეული ჩვეულებრივი აქციების 5%-ზე ნაკლებს ფლობდა.

	2019		2018	
	წილობრივი მონაწილეობა, %	ხმის უფლება, %	წილობრივი მონაწილეობა, %	ხმის უფლება, %
აქციონერი				
European Financial Group B.V.	74.38%	91.18%	61.18%	75.00%
ლიბერთი ბანკი (გამოსყიდული აქციები)	18.43%	–	18.43%	–
სს „Heritage Securities“ (ნომინალური მფლობელი)	1.62%	–	13.98%	17.13%
სხვა აქციონერები (რომელთაგან თითოეული ფლობს აქციათა 5%-ზე ნაკლებს)	5.57%	8.82%	6.41%	7.87%
ჯამი	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

ბანკი წარმოადგენს საფონდო ბირჟაზე რეგისტრირებულ კომპანიას და მისი ჩვეულებრივი აქციები განთავსებულია საქართველოს საფონდო ბირჟაზე. მიმოქცევაში არსებულმა აქციებმა 2019 წლის 31 დეკემბრისთვის 7.9% შეადგინა (2018 წლის 31 დეკემბერი: 24.1%).

წინამდებარე ფინანსური ანგარიშგება ჯერ არ დამტკიცებულა ბანკის აქციონერების მიერ. აქციონერებს უფლება აქვთ ფინანსურ ანგარიშგებაში ცვლილებები შეიტანონ მისი გამოშვების შემდეგ.

(ათას ლარში)

1. ძირითადი საქმიანობა (გაგრძელება)

ბანკი წარმოადგენს ჯგუფის (შემდგომში - „ჯგუფი“) მშობელ კომპანიას, რომელიც მოიცავს ფინანსურ ანგარიშგებაში კონსოლიდირებულ შემდეგ საწარმოებს:

სახელწოდება	ჯგუფის მფლობელობაში არსებული წილი			დაფუძნების თარიღი	საქმიანობა
	რეგისტრაციის ქვეყანა	31 დეკემბერი, 2019 წ.	31 დეკემბერი, 2018 წ.		
შპს „Bus Stop“	საქართველო	100.00%	100.00%	27 აგვისტო, 2009 წ.	გარე სარეკლამო მომსახურება ადრეულ ეტაპზე განხორციელებული ინვესტიციები სარისკო კაპიტალში
სს „სმარტექსი“*	საქართველო	21.47%	21.47%	5 იანვარი, 2009 წ.	ინვესტიციები სარისკო კაპიტალში

* ჯგუფის ფინანსურ ანგარიშგებაში ეს აღრიცხულია წილობრივი მეთოდით.

2. მომზადების საფუძველი

ზოგადი ინფორმაცია

წინამდებარე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება მომზადებულია „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების“ (შემდეგში „ფასს“) შესაბამისად.

ბანკი და მისი შვილობილი კომპანიები ბულალტრულ აღრიცხვას აწარმოებენ ფასს-ის შესაბამისად.

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება მომზადებულია პირვანდელი ღირებულების მეთოდით, წარმოებული ინსტრუმენტების, საინვესტიციო ქონებისა და შენობების გარდა, ქვემოთ წარმოდგენილი ფინანსური სააღრიცხვო პოლიტიკის შესაბამისად.

წინამდებარე კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება წარმოდგენილია ათას ლარში („ლ“), თითო აქციის ღირებულების გარდა, და თუ სხვაგვარად არ არის მითითებული.

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები

ცვლილებები სააღრიცხვო პოლიტიკაში

წინამდებარე კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში ჯგუფმა პირველად გამოიყენა ფასს 16 „იჯარა“. ამ ახალი სააღრიცხვო სტანდარტების მიღება შემდეგი ხასიათისა და ეფექტის მქონე ცვლილებებს განაპირობებს. 2019 წელს რამდენიმე სხვა ცვლილება და ინტერპრეტაციაა ძალაში შესული, მაგრამ ჯგუფის კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაზე გავლენას არ ახდენს. ჯგუფს ვადაზე ადრე არ მიუღია ისეთი სტანდარტი, ინტერპრეტაცია თუ ცვლილება, რომელიც გამოშვებულია, მაგრამ ჯერ ძალაში არ არის შესული.

(ათას ლარში)

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ცვლილებები სააღრიცხვო პოლიტიკაში (გაგრძელება)

ფასს (IFRS) 16 „იჯარა“

ფასს (IFRS) 16 ჩაანაცვლებს ბასს (IAS) 17-ს „იჯარა“, ფასიკ (IFRIC) 4-ს „როგორ განვსაზღვროთ, შეიცავს თუ არა შეთანხმება იჯარას“, იმკ (SIC) 15-ს „საოპერაციო იჯარა - სტიმულირება“ და იმკ (SIC) 27-ს „გარიგებების შინაარსის შეფასება, რომელიც შეიცავს იჯარის სამართლებრივ ფორმას“. სტანდარტში მოცემულია იჯარის აღიარების, შეფასების, წარდგენისა და განმარტებითი შენიშვნების პრინციპები და იგი მოიჯარისგან მოითხოვს იჯარების უმეტესობის აღრიცხვას საბალანსო უწყისზე ერთიანი მოდელით.

მეიჯარის აღრიცხვა ფასს 16-ის მიხედვით არსებითად არ განსხვავდება ბასს 17-ის მიხედვით აღრიცხვისგან. მეიჯარე გააგრძელებს ყველა იჯარის კლასიფიცირებას იმავე პრინციპით, როგორც ბასს 17-ის მიხედვით და გამოიჩინოს ორი ტიპის იჯარას: საოპერაციოს და ფინანსურს. შესაბამისად, ფასს 16-ს გავლენა არ მოუხდენია იმ იჯარებზე, რომლებშიც ჯგუფი მეიჯარედ გამოდის.

ჯგუფმა ფასს 16 მიიღო მოდიფიცირებული რეტროსპექტული მეთოდის გამოყენებით, რომლის თავდაპირველი გამოყენების თარიღია 2019 წლის 1 იანვარი. ამ მეთოდის მიხედვით, სტანდარტი გამოიყენება რეტროსპექტულად, სტანდარტის თავდაპირველი გამოყენების ჯამური (კუმულაციური) ეფექტით, რომელიც აღიარებულია თავდაპირველი გამოყენების თარიღისთვის. ჯგუფმა არჩია სტანდარტზე გადასვლის გამარტივებული მეთოდით ესარგებლა, რომელიც საშუალებას იძლევა, თავდაპირველი გამოყენების თარიღისთვის სტანდარტი გაავრცელოს მხოლოდ იმ ხელშეკრულებებზე, რომლებიც მანამდე იჯარებად იყო განსაზღვრული ბასს 17-ის და ფასიკ 4-ის მიხედვით. ჯგუფმა ასევე არჩია აღიარებიდან გამონაკლისების გამოყენება საიჯარო ხელშეკრულებებისთვის, რომლებსაც, იჯარის დაწყების თარიღისთვის, მაქსიმუმ, 12-თვიანი ვადა აქვთ და არ შეიცავენ შესყიდვის არჩევანის უფლებას („მოკლევადიანი იჯარები“).

ფასს 16-ის გამოყენების ეფექტი 2019 წლის 1 იანვარის მდგომარეობით (ზრდა/(შემცირება)) ასეთია:

აქტივები	
აქტივის გამოყენების უფლება	42,304
სულ აქტივები	42,304
ვალდებულებები	
საიჯარო ვალდებულებები	42,304
სულ ვალდებულებები	42,304
სულ კაპიტალის კორექტირებები	-

*(ათას ლარში)***3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)****ცვლილებები სააღრიცხვო პოლიტიკაში (გაგრძელება)**

(ა) ფასს 16-ის მიღების ეფექტის ხასიათი

ჯგუფს ძირითადი საშუალებების სხვადასხვა ობიექტზე საიჯარო ხელშეკრულებები აქვს გაფორმებული. ფასს 16-ზე გადასვლამდე ჯგუფი თითოეული თავისი იჯარის კლასიფიკაციას (როგორც მოიჯარე) ახდენდა იჯარის ვადის დაწყების თარიღისთვის საფინანსო ან საოპერაციო იჯარად. იჯარა კლასიფიცირდებოდა ფინანსურ იჯარად, თუ იგი ჯგუფს გადასცემდა საიჯარო აქტივის ფლობასთან დაკავშირებულ არსებითად ყველა რისკსა და სარგებელს; სხვა შემთხვევაში იგი საოპერაციო იჯარად განისაზღვრებოდა. ფინანსური იჯარა კაპიტალიზებულია იჯარის დაწყებისთანავე იჯარის საწყისი თარიღისთვის საიჯარო ქონების სამართლიან ღირებულებასა და მინიმალური საიჯარო გადასახადის დღევანდელ ღირებულებას შორის უმცირესით. საიჯარო გადასახადები ნაწილდებოდა პროცენტსა და საიჯარო ვალდებულების შემცირებას შორის. საოპერაციო იჯარის შემთხვევაში, საიჯარო ქონება არ კაპიტალიზდება და საიჯარო გადასახადები აღიარებული იქნა საიჯარო ხარჯად მოგებაში ან ზარალში იჯარის ვადაზე დარიცხვის წრფივი მეთოდით. ყოველგვარი საიჯარო ავანსი აღიარებული იქნა სხვა აქტივებში, ხოლო დარიცხული იჯარა - სხვა ვალდებულებებში.

ფასს 16-ზე გადასვლისას ჯგუფმა აღიარების და შეფასების ერთი მიდგომა გამოიყენა ყველა იჯარისთვის, გარდა მოკლევადიანი იჯარებისა. ეს სტანდარტი შეიცავს მასზე გადასვლის კონკრეტულ მოთხოვნებს და გამარტივებულ მიდგომებს, რომლებიც ჯგუფმა გამოიყენა.

იჯარები, რომლებიც მანამდე საოპერაციო იჯარებად იყო აღრიცხული

ჯგუფმა აღიარა აქტივის გამოყენების უფლება და საიჯარო ვალდებულება იმ იჯარებზე, რომლებიც მანამდე საოპერაციო იჯარებად იყო კლასიფიცირებული, გარდა მოკლევადიანი იჯარებისა და დაბალი ღირებულების მქონე აქტივების იჯარებისა. აქტივის გამოყენების უფლება იჯარების უმრავლესობისთვის აღიარებული იქნა საბალანსო ღირებულების საფუძველზე, ისე, თითქოს სტანდარტი ყოველთვის ძალაში ყოფილიყო, თუ არ ჩავთვლით ზღვრული სასესხო საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებას სტანდარტის თავდაპირველი გამოყენების თარიღით. ზოგიერთი იჯარისთვის აქტივის გამოყენების უფლების აღიარება მოხდა საიჯარო ვალდებულებების ტოლი თანხის ოდენობით, რომელიც დაკორექტირდა მათთან დაკავშირებული ნებისმიერი მანამდე აღიარებული წინასწარ გადახდილი და დარიცხული საიჯარო გადასახადებით. საიჯარო ვალდებულების აღიარება მოხდა დარჩენილი საიჯარო გადასახადების დღევანდელი ღირებულებით, რომლებიც დისკონტირდება თავდაპირველი გამოყენების თარიღისთვის ზღვრული სასესხო საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით.

ჯგუფმა ასევე გამოიყენა ნებადართული გამარტივებული მიდგომები, რომელთა მიხედვითაც:

- ▶ გამოიყენა დისკონტის ერთი განაკვეთი გონივრულ ფარგლებში მსგავსი მახასიათებლების მქონე იჯარების პორტფელისთვის;
- ▶ დაეყრდნო თავის შეფასებებს იმის თაობაზე, არის თუ არა იჯარა დამამძიმებელი, უშუალოდ თავდაპირველი გამოყენების თარიღამდე;
- ▶ გამოიყენა მოკლევადიანი იჯარებისთვის დაშვებული გამონაკლისები იმ იჯარებზე, რომელთა ვადა გაფორმებიდან 12 თვემდე პერიოდში იწურება;
- ▶ არ გაითვალისწინა თავდაპირველი პირდაპირი დანახარჯები აქტივის გამოყენების უფლების შეფასებისას ფასს-ის თავდაპირველად გამოყენების თარიღისთვის;
- ▶ საიჯარო ვადის დასადგენად დაეყრდნო რეტროსპექტულ შეფასებას, თუ ხელშეკრულება შეიცავდა იჯარის ვადის გაგრძელების ან შეწყვეტის უფლებას.

(ათას ლარში)

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)**ცვლილებები სააღრიცხვო პოლიტიკაში (გაგრძელება)**

2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით არსებული საიჯარო ვალდებულებები შეიძლება შემდეგნაირად შეჯერდეს 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით არსებულ საოპერაციო იჯარასთან დაკავშირებულ ვალდებულებებთან:

საოპერაციო იჯარასთან დაკავშირებული ვალდებულებები 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	54,261
საშუალო შეწონილი ზღვრული სასესხო საპროცენტო განაკვეთი 2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	5.87%
საოპერაციო იჯარასთან დაკავშირებული დისკონტირებული ვალდებულებები 2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	46,939
<i>გამოკლებული:</i>	
ხელშეკრულებები, რომლებიც არ შედის ფასს 16-ის მოქმედების არეალში	(2,728)
მოკლევადიან იჯარებთან დაკავშირებული ვალდებულებები	(1,017)
დღგ	(890)
საიჯარო ვალდებულებები 2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	42,304

(ბ) ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკის მიმოხილვა

ქვემოთ მოცემულია ჯგუფის ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკა ფასს 16-ის მიღების შემდეგ, რომელსაც იყენებს სტანდარტის თავდაპირველი გამოყენების თარიღიდან:

i. ჯგუფი, როგორც მოიჯარე

ჯგუფი იყენებს აღიარების და შეფასების ერთ მიდგომას ყველა იჯარისთვის, გარდა მოკლევადიანი იჯარებისა და დაბალი ღირებულების მქონე აქტივების იჯარებისა. ჯგუფი აღიარებს იჯარასთან დაკავშირებულ ვალდებულებებს, რომ გადაიხადოს საიჯარო გადასახადები და აქტივის გამოყენების უფლება, რომლებიც წარმოადგენს საბაზისო აქტივების გამოყენების უფლებას.

აქტივის გამოყენების უფლება

ჯგუფი აქტივის გამოყენების უფლებას აღიარებს იჯარის დაწყების თარიღისთვის (ანუ იმ თარიღით, როდესაც საბაზისო აქტივი ხელმისაწვდომია გამოსაყენებლად). აქტივის გამოყენების უფლება ფასდება თვითღირებულებით, რასაც აკლდება დაგროვილი ცვეთა და გაუფასურების ზარალი და კორექტირდება საიჯარო ვალდებულებების ყოველი ხელახალი შეფასებისას. აქტივის გამოყენების უფლების თვითღირებულება მოიცავს აღიარებული საიჯარო ვალდებულებების, გაწეული თავდაპირველი პირდაპირი დანახარჯების და იჯარის დაწყების თარიღით ან თარიღამდე გადახდილი იჯარების თანხებს, რასაც აკლდება მიღებული საიჯარო შეღავათები. თუ ჯგუფს არ აქვს გონივრული რწმენა იმისა, რომ იჯარის ვადის ბოლოს მოიპოვებს საიჯარო აქტივის მესაკუთრეობის უფლებას, აღიარებულ აქტივის გამოყენების უფლებას ცვეთას არიცხავს წრფივი მეთოდით სავარაუდო სასარგებლო მომსახურებისა და იჯარის ვადებს შორის უმოკლეს ვადაზე. აქტივის გამოყენების უფლება ცვეთას ექვემდებარება.

(ათას ლარში)

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ცვლილებები სააღრიცხვო პოლიტიკაში (გაგრძელება)

საიჯარო ვალდებულებები

იჯარის დაწყების თარიღისთვის ჯგუფი აღიარებს საიჯარო ვალდებულებებს, რომლებიც გამოითვლება, როგორც იჯარის ვადის განმავლობაში გადასახდელი თანხების დღევანდელი ღირებულება. საიჯარო გადასახადები მოიცავს ფიქსირებულ გადახდებს (მათ შორის, არსებითად ფიქსირებულ გადახდებს), შემცირებულს მისაღები საიჯარო შეღავათებით, ცვლად საიჯარო გადასახადებს, რომლებიც დამოკიდებულია ინდექსზე ან განაკვეთზე და თანხებს, რომელთა გადახდა მოსალოდნელია ნარჩენი ღირებულების გარანტიების მიხედვით. საიჯარო გადასახადები ასევე შეიცავს შესყიდვის არჩევანის უფლების გამოყენების ღირებულებას, თუ არსებობს გონივრული რწმენა იმისა, რომ ჯგუფი მას გამოიყენებს და ჯარიმების გადახდებს იჯარის შეწყვეტის გამო, თუ იჯარის ვადა ასახავს ჯგუფის მიერ იჯარის ვადის შეწყვეტის უფლების გამოყენებას. ცვლადი საიჯარო გადასახადები, რომლებიც არ არის მიზნული ინდექსზე ან განაკვეთზე, აღიარებულია იმ პერიოდის ხარჯად, რომლის განმავლობაშიც დგება გადახდის გამომწვევი მოვლენა ან გარემოება.

საიჯარო გადასახადების დღევანდელი ღირებულების გამოსათვლელად ჯგუფი იყენებს ზღვრულ სასესხო საპროცენტო განაკვეთს იჯარის დაწყების თარიღისთვის, თუ საიჯარო ხელშეკრულებაში ნაგულისხმევი საპროცენტო განაკვეთი მკაფიოდ განსაზღვრული არ არის. იჯარის დაწყების თარიღის შემდეგ, საიჯარო ვალდებულებების თანხა იზრდება, რათა ასახოს პროცენტის ზრდა და მცირდება იჯარის გადახდის შესაბამისად. ამასთან, საიჯარო ვალდებულებების საბალანსო ღირებულება ხელახლა ფასდება, თუ ხდება იჯარის ვადის მოდიფიკაცია ან ცვლილება, თუ იცვლება არსებითად ფიქსირებული საიჯარო გადასახადები ან ცვლილება შედის საბაზისო აქტივის შესყიდვის შეფასებაში.

მოკლევადიანი იჯარები

ჯგუფი იყენებს მოკლევადიანი იჯარის აღიარებისთვის დაშვებულ გამონაკლისებს თავისი 2,895 ლარის მოკლევადიანი იჯარებისთვის (მე-20 შენიშვნა). (ანუ იმ იჯარების შემთხვევაში, რომელთა ვადა, მაქსიმუმ, 12 თვეა იჯარის ხელშეკრულების გაფორმების თარიღიდან და არ შეიცავს შესყიდვის უფლებას). მოკლევადიან იჯარებზე საიჯარო გადასახადების აღიარება ხდება ხარჯის სახით, იჯარის ვადაზე დარიცხვის წრფივი მეთოდით.

განახლების ოფციონის მქონე ხელშეკრულებების იჯარის ვადის განსაზღვრა განსჯის საფუძველზე

ჯგუფი იჯარის ვადას განსაზღვრავს, როგორც იჯარის შეუქცევად ვადას იმ ნებისმიერ პერიოდთან ერთად, რომელსაც მოიცავს იჯარის გახანგრძლივების ოფციონი, თუ არსებობს ამ ოფციონის გამოყენების გონივრული რწმენა, ან ნებისმიერ პერიოდთან ერთად, რომლებსაც მოიცავს იჯარის შეწყვეტის ოფციონი, თუ არსებობს გონივრული რწმენა იმისა, რომ მისი გამოყენება არ მოხდება.

ჯგუფს, ზოგიერთი იჯარის მიხედვით, უფლება აქვს, იჯარით გადასცეს თავისი აქტივები დამატებითი პირობებით სამიდან ხუთ წლამდე ვადით. ჯგუფი განსჯავს დაყრდნობით აფასებს არსებობს თუ არა გონივრული რწმენა იმისა, რომ იჯარის განახლების ოფციონის რეალიზაციას მოახდენს. ანუ, იგი ითვალისწინებს ყველა რელევანტურ ფაქტორს, რომლებიც მისთვის ქმნიან განახლების ოფციონის რეალიზაციის ეკონომიკურ სტიმულს. იჯარის დაწყების თარიღის შემდეგ ჯგუფი ხელახლა განსაზღვრავს იჯარის ვადას, თუ ხდება მნიშვნელოვანი მოვლენა, ან გარემოებების ცვლილება, რომელიც მის კონტროლს ექვემდებარება და გავლენას ახდენს მის უნარზე, მოახდინოს განახლების ოფციონის რეალიზაცია (ან არ მოახდინოს რეალიზაცია) (მაგ. ცვლილება ბიზნესსტრატეგიაში).

*(ათას ლარში)***3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)****ცვლილებები სააღრიცხვო პოლიტიკაში (გაგრძელება)***ii. საოპერაციო იჯარა – ჯგუფი, როგორც მემოქარე*

იჯარას, რომლის დროსაც ჯგუფი არ გადასცემს აქტივის საკუთრებასთან დაკავშირებულ ყველა რისკსა და სარგებელს, საოპერაციო იჯარად კლასიფიცირდება. იჯარიდან შემოსავალი აღირიცხება დარიცხვის წრფივი მეთოდით იჯარის ვადაზე და, თავისი საოპერაციო ხასიათის გამო, მოგება-ზარალის ანგარიშგებაში აისახება შემოსავლის ნაწილში. საოპერაციო იჯარის პირობებზე მოლაპარაკებისას გაწეული თავდაპირველი პირდაპირი დანახარჯები საიჯარო აქტივების საბალანსო ღირებულებას ემატება და მათი აღიარება ხდება იჯარის ვადაზე იმავე წესით, როგორც საიჯარო შემოსავლისა. პირობითი საიჯარო ქირის აღიარება ხდება შემოსავლის სახით იმ პერიოდში, როდესაც მოხდა მისი მიღება.

iii. ფინანსური იჯარა – ჯგუფი, როგორც მემოქარე

ჯგუფი იჯარასთან დაკავშირებულ მოთხოვნებს აღიარებს იჯარაში წმინდა ინვესტიციის თანხის ოდენობით, იჯარის ვადის ათვლის თარიღიდან. ფინანსური საქმიანობიდან მიღებული შემოსავლის აღიარება ხდება იმისდა მიხედვით, თუ როგორია მუდმივი პერიოდული უკუგების კოეფიციენტი მიმდინარე წმინდა ინვესტიციაზე. თავდაპირველი პირდაპირი დანახარჯები შედის იჯარასთან დაკავშირებული მოთხოვნების პირველად შეფასებაში.

ფასიკ (IFRIC) 23-ის ინტერპრეტაცია - „მოგების გადასახადით დაბეგვრასთან დაკავშირებული გაურკვეველობა“

ინტერპრეტაცია ეხება მოგების გადასახადების აღრიცხვას ისეთ შემთხვევებში, როდესაც საგადასახადო დაბეგვრის წესები შეიცავს გაურკვეველობას, რაც გავლენას ახდენს ბასს 12-ის „მოგებიდან გადასახადები“ გამოყენებაზე. იგი არ ვრცელდება ბასს 12-ის მოქმედების არეალის მიღმა მყოფ გადასახადებზე და მოსაკრებლებზე, ამასთან იგი არ მოიცავს კონკრეტულ მოთხოვნებს გაურკვეველობის შემცველ საგადასახადო დაბეგვრასთან დაკავშირებული ჯარიმებისა თუ საურავების შესახებ. ინტერპრეტაცია, კონკრეტულად, შემდეგ საკითხებს მოიცავს:

- ▶ საწარმო ინდივიდუალურად განიხილავს თუ არა გაურკვეველი საგადასახადო დაბეგვრის წესებს;
- ▶ დაშვებები, რომლებსაც საწარმო აკეთებს საგადასახადო ორგანოების მიერ გამოყენებული საგადასახადო დაბეგვრის წესების შემოწმების შესახებ;
- ▶ როგორ განსაზღვრავს საწარმო დასაბეგრ მოგებას (საგადასახადო ზარალს), საგადასახადო ბაზებს, გამოუყენებელ საგადასახადო ზარალს, გამოუყენებელ საგადასახადო კრედიტებს და საგადასახადო განაკვეთებს;
- ▶ როგორ განიხილავს საწარმო ცვლილებების შეტანას ფაქტებსა და გარემოებებში.

ჯგუფი წყვეტს, თითოეული გაურკვეველი საგადასახადო დაბეგვრის წესი ცალ-ცალკე განიხილოს, თუ ერთ ან რამდენიმე სხვა გაურკვეველი დაბეგვრის წესთან ერთად და იყენებს იმ მიდგომას, რომელიც უკეთ პროგნოზირებს გაურკვეველობის გადაჭრას.

ინტერპრეტაციის გამოყენებისას ჯგუფმა გაითვალისწინა, აქვს თუ არა გაურკვეველი საგადასახადო სტატუსები, განსაკუთრებით ისინი, რომლებიც უკავშირდება სატრანსფერო ფასწარმოქმნას. ბანკის და შვილობილი კომპანიების საგადასახადო დეკლარაციები სხვადასხვა იურისდიქციაში შეიცავს სატრანსფერო ფასწარმოქმნასთან დაკავშირებულ გამოქვითვებს და საგადასახადო ორგანოებმა, შესაძლოა, საგადასახადო დაბეგვრის ეს წესი ეჭვქვეშ დააყენონ. ჯგუფმა შეისწავლა გადასახადებთან თავისი შესაბამისობა და სატრანსფერო ფასწარმოქმნა და დაასკვნა, რომ მისი საგადასახადო დაბეგვრის წესი (შვილობილი კომპანიების დაბეგვრის ჩათვლით) მისაღები იქნება საგადასახადო ორგანოებისთვის. ამ ინტერპრეტაციას გავლენა არ მოუხდენია ჯგუფის კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაზე.

*(ათას ლარში)***3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)****კონსოლიდაციის საფუძველი**

შვილობილი კომპანიები, ანუ საწარმოები, რომლებიც ჯგუფის მიერ კონტროლდება, კონსოლიდირებულია. კონტროლი მიიღწევა მაშინ, როდესაც ჯგუფი იღებს, ან უფლება აქვს მიიღოს ინვესტიციის ობიექტში თავისი მონაწილეობიდან ცვლადი უკუგება და შეუძლია ამ უკუგებაზე ზემოქმედება ინვესტიციის ობიექტზე თავისი გავლენის გამო. კერძოდ, ჯგუფი აკონტროლებს ინვესტიციის ობიექტს მხოლოდ მაშინ, როდესაც:

- ▶ ჯგუფს აქვს ინვესტიციის ობიექტზე ზეგავლენა (ანუ ამჟამინდელი უფლებები მას საშუალებას აძლევს, ინვესტიციის ობიექტის რელევანტური საქმიანობა მართოს).
- ▶ ჯგუფი იღებს ან უფლება აქვს მიიღოს ინვესტიციის ობიექტში თავისი მონაწილეობიდან ცვლადი უკუგება.
- ▶ შეუძლია უკუგებაზე ზემოქმედება ინვესტიციის ობიექტზე თავისი გავლენის გამო.

გაგრძელებული მოსაზრებით, ხმის უფლების მქონე აქციების უმრავლესობა კონტროლის უფლებას იძლევა. ამ მოსაზრების შესაბამისად, თუ ჯგუფი ინვესტიციის ობიექტში არ ფლობს აქციების საკონტროლო პაკეტს ან სხვა მსგავსი უფლებების უმრავლესობას, იმის შეფასებისას, ინვესტიციის ობიექტზე აქვს თუ არა გავლენა, ჯგუფი ყველა აქტუალურ ფაქტს და გარემოებას ითვალისწინებს, მათ შორის:

- ▶ ინვესტიციის ობიექტში ხმის უფლების მქონე აქციების სხვა მფლობელებთან სახელშეკრულებო გარიგება/გარიგებები.
- ▶ სხვა სახელშეკრულებო გარიგებებიდან მიღებული უფლებები.
- ▶ ჯგუფის ხმის უფლებები და პოტენციური ხმის უფლებები;

შვილობილი კომპანიები კონსოლიდირდება ჯგუფის კონტროლის უფლების წარმოშობიდან და მათ აღარ გააჩნიათ აღნიშნული სტატუსი კონტროლის შეწყვეტისას. ყველა შიდაჯგუფური გარიგება, ნაშთები და არარეალიზებული შემოსულობა ჯგუფის კომპანიებს შორის შემდგარი გარიგებებიდან სრულად გაიქვითება; ასევე გაიქვითება არარეალიზებული ზარალი ამ გარიგებებიდან გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც გარიგება ასახავს გადაცემული აქტივის გაუფასურებას. საჭიროების შემთხვევაში, შვილობილი კომპანიების სააღრიცხვო პოლიტიკა შეცვლილია ჯგუფის მიერ მიღებულ პოლიტიკასთან შესაბამისობის უზრუნველყოფის მიზნით.

შვილობილი კომპანიის საკუთარ კაპიტალში წილის შეცვლა, კონტროლის შეცვლის გარეშე წილობრივი გარიგების სახით აღირიცხება. ზარალი მიეწერება არასაკონტროლო პაკეტს მაშინაც კი, თუ ეს ბალანსის დეფიციტს იწვევს.

თუ ჯგუფი კარგავს კონტროლს შვილობილ კომპანიაზე, ის ჩამოწერს შვილობილი კომპანიის აქტივებს (გუდვილის ჩათვლით) და ვალდებულებებს, უმცირესობის წილის საბალანსო ღირებულებას, საკუთარ კაპიტალში ასახულ ჯამურ საკურსო სხვაობებს; ასახავს მიღებული ანაზღაურების სამართლიან ღირებულებას, ნებისმიერი ინვესტიციის სამართლიან ღირებულებას და მოგებაში და ზარალში დეფიციტს ან მეტობას, ასევე მოახდენს მშობელი კომპანიის კომპონენტების წილის რეკლასიფიკაციას მოგებასა და ზარალზე, რაც უწინ აღიარებული იყო სხვა სრულ შემოსავალში.

*(ათას ლარში)***3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)****ინვესტიციები მეკავშირე საწარმოებში**

მეკავშირე საწარმოები წარმოადგენენ კომპანიებს, რომლებშიც ჯგუფი ზოგადად ფლობს ხმის უფლების 20%-დან 50%-მდე, ან სხვაგვარად შესწევს უნარი მოახდინოს მნიშვნელოვანი ზემოქმედება, მაგრამ რომელსაც ის არ აკონტროლებს ან სხვა პირთან ერთად აკონტროლებს. მეკავშირე საწარმოებში ინვესტიციები იანგარიშება წილობრივი მეთოდით და თავდაპირველად აისახება თვითღირებულებით, გუდვილის ჩათვლით. შემდგომი ცვლილებები საბალანსო ღირებულებაში ასახავს მეკავშირე საწარმოში ჯგუფის წმინდა აქტივების წილში შესყიდვის შემდგომ მომხდარ ცვლილებებს. მეკავშირე საწარმოების მოგება-ზარალში ჯგუფის წილი აისახება მოგებაში ან ზარალში, ხოლო რეზერვებში მისი გადაადგილების წილი აისახება სხვა სრულ შემოსავალში. თუმცა, როდესაც ჯგუფის ზარალის წილი მეკავშირე საწარმოში უტოლდება ან აღემატება მის წილს მეკავშირე საწარმოში, ჯგუფი არ ასახავს შემდგომ დანაკარგებს, თუ ის ვალდებული არ არის შემდგომი გადახდების განხორციელებაზე მეკავშირე საწარმოში ან მისი სახელით.

არარეალიზებული შემოსულობა ჯგუფსა და მის მეკავშირე საწარმოებს შორის გარიგებებზე იქვითება მეკავშირე საწარმოთა კაპიტალში ჯგუფის წილის მოცულობით. არარეალიზებული ზარალიც იქვითება, თუ გარიგება არ ასახავს გადაცემული აქტივის გაუფასურებას.

სამართლიანი ღირებულების შეფასება

ჯგუფი ფინანსურ ინსტრუმენტებს, რომლებიც აღრიცხულია, როგორც სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული, მოგებაში ან ზარალში ასახვით (FVPL) და სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით (FVOCI) და არაფინანსურ აქტივებს, მაგ. საინვესტიციო ქონებას აფასებს სამართლიანი ღირებულებით ყოველი საბალანსო ანგარიშის შედგენის თარიღისთვის.

სამართლიანი ღირებულება არის თანხა, რომელიც მიიღება აქტივის გაყიდვის შედეგად, ან გადაიხდება ვალდებულების გადაცემის შედეგად ბაზრის მონაწილეებს შორის ჩვეულებრივი გარიგების პირობებში შეფასების თარიღისთვის. სამართლიანი ღირებულების შეფასება იმ დაშვებას ეყრდნობა, რომ აქტივის გაყიდვის ან ვალდებულების გადაცემის გარიგება შედგება:

- ▶ აქტივის ან ვალდებულების მთავარ ბაზარზე, ან
- ▶ მთავარი ბაზრის არარსებობის შემთხვევაში აქტივის ან ვალდებულებისთვის ყველაზე ხელსაყრელ ბაზარზე.

მთავარი ან ყველაზე სახარბიელო ბაზარი ჯგუფისთვის ხელმისაწვდომი უნდა იყოს. აქტივის ან ვალდებულების სამართლიანი ღირებულების შეფასება ხორციელდება იმ დაშვების საფუძველზე, რომ ბაზრის მონაწილეები აქტივის ან ვალდებულების შეფასებისას იმოქმედებენ საკუთარი ეკონომიკური ინტერესების მაქსიმალური გათვალისწინებით. არაფინანსური აქტივის სამართლიანი ღირებულების შეფასება უნდა ითვალისწინებდეს ბაზრის მონაწილის შესაძლებლობას მიიღოს ეკონომიკური სარგებელი ამ აქტივის საუკეთესოდ და ეფექტიანად გამოყენებით, ან ბაზრის სხვა მონაწილისათვის მიყიდვით, რომელიც ამ აქტივს საუკეთესოდ და ეფექტიანად გამოიყენებს.

ჯგუფი ირჩევს შეფასების მეთოდებს, რომლებიც შესაფერისია არსებული გარემოებებისთვის და რომელთა გამოყენებითაც სამართლიანი ღირებულების შესაფასებლად საკმარისი მონაცემები მოიძებნება, რომლებიც მაქსიმალურად იყენებს საბაზრო მონაცემებს და მინიმალურად - არასაბაზრო მონაცემებს.

*(ათას ლარში)***3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)****სამართლიანი ღირებულების შეფასება (გაგრძელება)**

ყველა აქტივი და ვალდებულება, რომელთა სამართლიანი ღირებულება შეფასებულია ან წარმოდგენილია ფინანსურ ანგარიშგებაში, დაჯგუფებულია სამართლიანი ღირებულების ქვემოთ მოცემული იერარქიის მიხედვით, ყველაზე დაბალი დონის მონაცემის საფუძველზე, რომელიც მნიშვნელოვანია სამართლიანი ღირებულების შეფასებისას:

- ▶ დონე 1 – იდენტური აქტივების ან ვალდებულების კოტირებული (არაკოტირებული) საბაზრო ფასები აქტიურ ბაზრებზე.
- ▶ დონე 2 – ღირებულების შეფასების მეთოდები, რომელთა მიხედვითაც შესაძლებელია სამართლიანი ღირებულების შეფასებისთვის აუცილებელი ყველაზე დაბალი დონის ამოსავალი მონაცემის პირდაპირი ან არაპირდაპირი განსაზღვრა.
- ▶ დონე 3 – ღირებულებითი შეფასების მეთოდები, რომელთა მიხედვითაც შეუძლებელია სამართლიანი ღირებულების შეფასებისთვის აუცილებელი ყველაზე დაბალი დონის ამოსავალი მონაცემის განსაზღვრა.

ჯგუფი განსაზღვრავს ფინანსურ ანგარიშგებაში რეგულარულად აღიარებული აქტივებისა და ვალდებულებების ერთი იერარქიიდან მეორეში გადასვლის ფაქტს კატეგორიზაციის განმეორებითი შეფასებით (ძალიანი სამართლიანი ღირებულების შეფასებისთვის აუცილებელი ყველაზე დაბალი დონის ამოსავალი მონაცემის საფუძველზე) ანგარიშგების ყოველი პერიოდის ბოლოსთვის.

ფინანსური აქტივები და ვალდებულებები***პირველადი აღიარება******აღიარების თარიღი***

ფინანსური აქტივების და ვალდებულებების ყოველგვარი ყიდვა-გაყიდვა ჩვეულებრივი საქმიანობის პირობებში აღიარებულია გარიგების თარიღით, ანუ იმ თარიღით, როდესაც ჯგუფმა აქტივების ან ვალდებულებების შესყიდვის ვალდებულება იკისრა. ჩვეულებრივი საქმიანობის პირობებში ყიდვა-გაყიდვა ნიშნავს ფინანსური აქტივების და ვალდებულებების ისეთ ყიდვა-გაყიდვას, რომელიც მოითხოვს აქტივების და ვალდებულებების გადაცემას კანონმდებლობით ან საბაზრო პრაქტიკით განსაზღვრულ ვადაში.

თავდაპირველი შეფასება

ფინანსური ინსტრუმენტების კლასიფიკაცია თავდაპირველი აღიარებისას დამოკიდებულია მათ სახელშეკრულებო პირობებზე და ინსტრუმენტების მართვის ბიზნეს-მოდელებზე. ფინანსური ინსტრუმენტები თავდაპირველად ფასდება სამართლიანი ღირებულებით და ამ თანხას ემატება ან აკლდება გარიგების დანახარჯები. გამონაკლისს წარმოადგენს ფინანსური აქტივები და ფინანსური ვალდებულებები, რომლებიც არის სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული, მოგებაში ან ზარალში ასახვით.

*(ათას ლარში)***3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)****ფინანსური აქტივები და ვალდებულებები (გაგრძელება)***ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების შეფასების კატეგორიები*

ჯგუფი ყველა თავისი ფინანსური აქტივის კლასიფიკაციას ახდენს ამ აქტივების მართვის ბიზნესმოდელისა და სახელშეკრულებო პირობების მიხედვით და აფასებს შემდეგიდან ერთ-ერთით:

- ▶ ამორტიზებული ღირებულება;
- ▶ სამართლიანი ღირებულება, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით
- ▶ სამართლიანი ღირებულება, მოგებაში ან ზარალში ასახვით

ჯგუფი თავისი წარმოებული ინსტრუმენტების პორტფელის კლასიფიკაციას და შეფასებას ახდენს სამართლიანი ღირებულებით, მოგებაში ან ზარალში ასახვით. ჯგუფმა შეიძლება ფინანსური ინსტრუმენტები აღრიცხოს სამართლიანი ღირებულებით მოგებაში ან ზარალში, თუ ეს აღმოჩნდება ან მნიშვნელოვნად შეამცირებს შეფასების ან აღიარების არათანმიმდევრულობას.

ფინანსური ვალდებულებები, გარდა სასესხო ვალდებულებებისა და ფინანსური თავდებობებისა, ფასდება ამორტიზებული ღირებულებით ან სამართლიანი ღირებულებით მოგებაში ან ზარალში ასახვით, თუ ისინი სავაჭროდ არიან ფლობილი, წარმოებული ინსტრუმენტებია ან გამოიყენება სამართლიანი ღირებულების განსაზღვრება.

მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ, კლიენტებზე გაცემული სესხები, საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები ამორტიზებული ღირებულებით

ჯგუფი მხოლოდ მაშინ აფასებს ამორტიზებული ღირებულებით მოთხოვნებს საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ, მომხმარებლებზე გაცემულ სესხებს და სხვა ფინანსურ ინვესტიციებს, თუ ორივე პირობა დაკმაყოფილებულია:

- ▶ ფინანსური აქტივი ამ ბიზნესმოდელის მიხედვით მფლობელობაშია სახელშეკრულებო ფულადი ნაკადების ამოღების მიზნით;
- ▶ ფინანსური აქტივის სახელშეკრულებო პირობები კონკრეტული თარიღებით წარმოქმნის ფულად ნაკადებს, რომლებიც წარმოადგენს მხოლოდ ძირითადი თანხისა და პროცენტის გადახდებს (SPPI) დაუფარავ ძირითად თანხაზე.

ამ პირობების შესახებ უფრო დაწვრილებით მოცემულია ქვემოთ.

ბიზნეს მოდელის შეფასება

ჯგუფი თავის ბიზნესმოდელს იმ დონეზე განსაზღვრავს, რომ საუკეთესოდ ასახავს იმას, თუ როგორ მართავს ის ფინანსური აქტივების ჯგუფებს თავისი ბიზნესამოცანების მისაღწევად.

*(ათას ლარში)***3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)****ფინანსური აქტივები და ვალდებულებები (გაგრძელება)**

ჯგუფი ბიზნესმოდელი თითოეული ინსტრუმენტისთვის კი არ ფასდება, არამედ უფრო მაღალ, აგრეგირებული პორტფელის, დონეზე და ეყრდნობა ისეთ დაკვირვებად (ემპირიულ) ფაქტორებს, როგორც არის, მაგალითად:

- ▶ როგორ ფასდება ბიზნეს-მოდელის განხორციელება და ამგვარ ბიზნეს-მოდელში შემავალი ფინანსური აქტივები და როგორ ხდება მათი ანგარიშგება საწარმოს უმაღლესი რანგის ხელმძღვანელობის მიმართ.
- ▶ როგორ ფასდება ბიზნეს-მოდელის განხორციელება და ამგვარ ბიზნეს-მოდელში შემავალი ფინანსური აქტივები და როგორ ხდება მათი ანგარიშგება საწარმოს უმაღლესი რანგის ხელმძღვანელობის მიმართ;
- ▶ როგორ ხდება საქმიანობის მენეჯერების კომპენსირება (მაგალითად, თუ კომპენსაცია ეფუძნება მართვის ქვეშე მყოფი აქტივების სამართლიან ღირებულებას ან მიღებულ სახელშეკრულებო ფულად ნაკადებს);
- ▶ ჯგუფის შეფასების მნიშვნელოვანი ასპექტებია ასევე გაყიდვების მოსალოდნელი სიხშირე, ოდენობა და დრო.

ბიზნეს-მოდელის შეფასება გონივრულ ფარგლებში მოსალოდნელ სცენარებს ეფუძნება, „ყველაზე ცუდი“ და „სტრესული შემთხვევის“ სცენარების გათვალისწინების გარეშე. თუ თავდაპირველი აღიარების შემდეგ ფულადი ნაკადების რეალიზაცია ჯგუფის თავდაპირველი მოლოდინისგან განსხვავებულად ხდება, ჯგუფი ამ ბიზნესმოდელის დანარჩენი ფინანსური აქტივების კლასიფიკაციას კი არ ცვლის, არამედ ამ ინფორმაციას ითვალისწინებს მომავალში ახლად წარმოქმნილი ან ახლად შესყიდული ფინანსური აქტივების შეფასებისას.

SPPI-ტესტი

კლასიფიკაციის პროცესის მეორე ეტაპზე ჯგუფი აფასებს ფინანსური აქტივის სახელშეკრულებო პირობებს, რათა დაადგინოს, აკმაყოფილებს თუ არა ისინი მხოლოდ ძირითადი თანხისა და პროცენტის გადახდების ტესტირებას.

„ძირითადი თანხა“ ტესტირების მიზნებისთვის განისაზღვრება როგორც ფინანსური ინსტრუმენტის სამართლიანი ღირებულება თავდაპირველი აღიარებისას და შეიძლება შეიცვალოს ფინანსური აქტივის სასარგებლო გამოყენების ვადის განმავლობაში (მაგალითად, თუ მოხდა ძირითადი თანხის დაფარვა ან პრემიის/დისკონტის ამორტიზაცია).

სასესხო გარიგებებში პროცენტის ყველაზე მნიშვნელოვანი ელემენტები, ჩვეულებრივ, წარმოადგენს გადახდებს ფულის დროითი ღირებულების და საკრედიტო რისკისთვის. მხოლოდ ძირითადი თანხისა და პროცენტის გადახდების შესაფასებლად ჯგუფი ეყრდნობა განსჯას და ითვალისწინებს ისეთ მნიშვნელოვან ფაქტორებს, როგორებიცაა ვალუტა, რომელშიც გამოხატულია ფინანსური აქტივი და პერიოდი, რომლისთვისაც დადგენილია საპროცენტო განაკვეთი.

ამისგან განსხვავებით, სახელშეკრულებო პირობები, რომლებიც ითვალისწინებს რისკის მინიმუმზე მეტ მოცულობას ან იმ სახელშეკრულებო ფულადი ნაკადების მერყეობა, რომლებიც არ უკავშირდება სესხის დაფარვის ძირითად პირობებს, არ წარმოშობს ისეთ სახელშეკრულებო ფულად ნაკადებს, რომლებიც წარმოადგენს მხოლოდ ძირითადი თანხისა და პროცენტის გადახდებს დაუფარავ თანხაზე. ასეთ შემთხვევებში, ფინანსური აქტივი სამართლიანი ღირებულებით უნდა შეფასდეს, მოგებაში ან ზარალში ასახვით.

(ათას ლარში)

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ფინანსური აქტივები და ვალდებულებები (გაგრძელება)

ფინანსური გარანტიები, აკრედიტივები და ამოუღებელი სასესხო ვალდებულება

ჯგუფი გასცემს ფინანსურ გარანტიებს, აკრედიტივებსა და სესხების გაცემის ვალდებულებებს.

ფინანსური გარანტიები თავდაპირველად აღიარებულია ფინანსურ ანგარიშგებებში სამართლიანი ღირებულებით, და წარმოადგენს მიღებულ პრემიას. თავდაპირველი აღიარების შემდეგ ჯგუფის ვალდებულება თითოეული გარანტიის მიხედვით ფასდება ან თავდაპირველად აღიარებული თანხით, რომელსაც აკლდება მოგება-ზარალის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში აღიარებული კუმულაციური ამორტიზაცია, ან მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვით, იმისდა მიხედვით, თუ რომელია უფრო მეტია.

სესხების გაცემის ვალდებულება და აკრედიტივები ისეთი ვალდებულებებია, რომელთა მიხედვითაც, ნაკისრი ვალდებულების ვადის განმავლობაში ჯგუფს ევალება სესხის გაცემა მომხმარებლისთვის წინასწარ დადგენილი პირობებით. ფინანსური თავდებობის ხელშეკრულებების მსგავსად, ამ ხელშეკრულებებზეც ვრცელდება მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მოთხოვნები.

ვალდებულების შესრულების გარანტია

ვალდებულების შესრულების გარანტია არის კონტრაქტი, რომელიც ითვალისწინებს კომპენსაციას, თუ მეორე მხარე ვერ შეასრულებს სახელშეკრულებო ვალდებულებას. ვალდებულების შესრულების გარანტიით საკრედიტო რისკი არ გადაიცემა. ვალდებულების შესრულების გარანტიის კონტრაქტების მიხედვით რისკი არის იმის ალბათობა, რომ მეორე მხარე ვერ შესრულებს სახელშეკრულებო ვალდებულებას. შესაბამისად, ვალდებულების შესრულების გარანტიები არ ჩაითვლება ფინანსურ ინსტრუმენტებად და, ამრიგად, არ ექცევა ფასს 9-ის მოქმედების არეალში.

ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები

ფული და ფულადი სახსრების ეკვივალენტები შედგება ნაღდი ფულის, ეროვნული ბანკისადმი მოთხოვნების (სავალდებულო რეზერვების გამოკლებით) და საკრედიტო დაწესებულებებისადმი მოთხოვნებისაგან, რომელთაც აქვთ გამოცემიდან 90 დღის ვადა და თავისუფალნი არიან სახელშეკრულებო ვალდებულებებისაგან.

მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ

ჩვეულებრივი საქმიანობისას ჯგუფი სხვადასხვა პერიოდის განმავლობაში ინარჩუნებს ავანსებსა თუ დეპოზიტებს სხვა ბანკებში. მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ თავდაპირველად აღიარებულია სამართლიანი ღირებულებით, ხოლო შემდგომ ფასდება ამორტიზებული ღირებულებით ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის მეთოდის გამოყენებით. საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ მოთხოვნების თანხა აისახება გაუფასურების რეზერვის გამოკლებით.

(ათას ლარში)

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები

ჩვეულებრივი ბიზნესსაქმიანობის ფარგლებში ჯგუფი ახორციელებს წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტებით ოპერაციებს, რომლებშიც ძირითადი წილი უკავია სავალუტო ფორვარდებსა და სვოპებს სავალუტო გაცვლით და კაპიტალის ბაზრებზე. ასეთი ფინანსური ინსტრუმენტები ფლობილია სავაჭროდ და აისახება სამართლიანი ღირებულებით. სამართლიანი ღირებულება განისაზღვრება კოტირებული საბაზრო ფასდადებით ან ფასწარმოქმნის მოდელის შესაბამისად, სადაც გათვალისწინებულია ამ ინსტრუმენტის მიმდინარე საბაზრო და სახელშეკრულებო ფასი და სხვა ფაქტორები. წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები აისახება აქტივებად, როდესაც მათი სამართლიანი ღირებულება დადებითია, და ვალდებულებებად, როცა მათი სამართლიანი ღირებულება უარყოფითია. ამ ინსტრუმენტებიდან მიღებული შემოსულობა და ზარალი აისახება მოგება-ზარალის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში, როგორც წმინდა შემოსულობა/(ზარალი) სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული და მოგებაში ან ზარალში ასახული ფინანსური ინსტრუმენტებიდან ან როგორც წმინდა შემოსულობა/(ზარალი) უცხოურ ვალუტაში განხორციელებული ოპერაციებიდან ინსტრუმენტის ხასიათიდან გამომდინარე.

ფინანსური ვალდებულებები კლასიფიცირდება ბიზნესმოდელისა და SPPI შეფასებების საფუძველზე.

ნასესხები სახსრები

გამოშვებული ფინანსური ინსტრუმენტები ან მათი კომპონენტები კლასიფიცირდება ვალდებულებების სახით მაშინ, როდესაც მფლობელის წინაშე სახელშეკრულებო გარიგებების შედეგად ჯგუფს წარმოეშობა ვალდებულება, რომ გადაიხადოს ფული ან ფინანსური ინსტრუმენტი ან სხვაგვარად დააკმაყოფილოს ეს ვალდებულება, გარდა განსაზღვრული ფულადი თანხის ან სხვა ფინანსური ინსტრუმენტის სანაცვლოდ საკუთარი წილობრივი ინსტრუმენტების განსაზღვრული რაოდენობის მიღებისა. ეს ინსტრუმენტები მოიცავს ვალდებულებებს საკრედიტო დაწესებულებების და მეანაბრეების წინაშე, გამოშვებულ სასესხო ფასიან ქაღალდებსა და სუბორდინირებულ ვალს. თავდაპირველი აღიარების შემდგომ, ნასესხები სახსრების შეფასება ხდება ამორტიზებული ღირებულებით, ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით. შემოსულობისა და ზარალის აღიარება მოგება-ზარალის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში ხდება ვალდებულების აღიარების შეწყვეტისას, აგრეთვე ამორტიზაციის პროცესში.

თუ ჯგუფი შეისყიდის საკუთარ სესხს, მას ამოიღებენ ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებული ანგარიშგებიდან, ხოლო სხვაობა ვალდებულების საბალანსო ღირებულებასა და გადახდილ საფასურს შორის აღირიცხება მოგება-ზარალის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში.

ფინანსური ინსტრუმენტების ურთიერთგადაფარვა

ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების ურთიერთგადაფარვა მოხდება და წმინდა თანხა აისახება ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში, თუ არსებობს აღიარებული თანხების ურთიერთგადაფარვის იურიდიული უფლება და ურთიერთაქტივითვის ან ერთდროულად აქტივის რეალიზაციის და ვალდებულების დაფარვის სურვილი. ეს არ ეხება ძირითად საკლირინგო ხელშეკრულებებს და დაკავშირებული აქტივები და ვალდებულებები მთლიანად წარმოდგენილია ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში.

*(ათას ლარში)***3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)****რესტრუქტურიზებული სესხები**

საჭიროების შემთხვევაში ჯგუფი ახდენს სესხების რესტრუქტურიზაციას ნაცვლად იმისა, რომ დაისაკუთროს უზრუნველყოფის საგანი. აღნიშნული შესაძლოა მოიცავდეს დაფარვის პირობების გაუმჯობესებას და სესხის ახალი პირობების შეთანხმებას.

ჯგუფი ფინანსური აქტივის, მაგალითად, მომხმარებელზე გაცემული სესხის, აღიარებას წყვეტს მაშინ, როდესაც მოლაპარაკების შედეგად პირობები იმდენად შეიცვალა, რომ საქმე არსებითად ახალ სესხთან გვაქვს, სხვაობის აღიარება კი ხდება აღიარების შეწყვეტის შედეგად მიღებული შემოსულობის ან ზარალის სახით, თუ გაუფასურების ზარალი უკვე ბუღალტრულად აღრიცხული არ არის. ახლად აღიარებული სესხები კლასიფიცირდება პირველი სტადიის სახით, მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის შეფასების მიზნით, სანამ ახალი სესხი არ ჩაითვლება შესყიდვისას ან წარმოქმნისას გაუფასურებულად. იმის შეფასებისას, უნდა მოხდეს თუ არა მომხმარებელზე გაცემული სესხის აღიარების შეწყვეტა, სხვა ფაქტორებთან ერთად, ჯგუფი შემდეგსაც ითვალისწინებს:

- ▶ სესხის ვალუტის ცვლილება;
- ▶ კონტრაქტის ცვლილება;
- ▶ ხომ არ იწვევს ცვლილება ინსტრუმენტის SPPI კრიტერიუმთან შეუსაბამობას.

თუ ცვლილება არ იწვევს არსებითად განსხვავებულ ფულად ნაკადებს, ცვლილება არ გამოიწვევს აღიარების შეწყვეტას. თავდაპირველი ეფექტური საპროცენტო განაკვეთით დისკონტირებულ ფულად ნაკადებში მომხმარებელს ცვლილებას ჯგუფი აღრიცხავს, როგორც მოდიფიცირებით განპირობებულ შემოსულობას ან ზარალს, რომელიც წარმოდგენილია მოგება-ზარალის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით გამოთვლილ საპროცენტო შემოსავალში, თუ უკვე არ არის აღრიცხული გაუფასურების ზარალი.

ჯგუფის პოლიტიკის თანახმად, პროდუქტების მხოლოდ შეზღუდული რაოდენობა ექვემდებარება რესტრუქტურიზაციას. ყველა რესტრუქტურიზებული სესხი კლასიფიცირებულია მეორე სტადიის სესხებად და მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოსათვლელად მათზე ვრცელდება აქტივის არსებობის მთელ მანძილზე დეფოლტის ალბათობის მაჩვენებლები.

ფინანსური აქტივების და ვალდებულებების აღიარების შეწყვეტა*ფინანსური აქტივები*

ფინანსური აქტივის (ან, სადაც მისაღებია, ფინანსური აქტივის ნაწილის ან ანალოგიური ფინანსური აქტივის ჯგუფის ნაწილის) ჩამოწერა ხდება თუ:

- ▶ ამოიწურა აქტივიდან ფულადი სახსრების მიღების ვადა;
- ▶ ჯგუფმა დათმო აქტივიდან ფულადი სახსრების მიღების უფლება, ან დაიტოვა ამგვარი უფლება, მაგრამ აიღო მესამე პირებისათვის თანხების სრულად და დაგვიანების გარეშე გადახდის სახელშეკრულებო ვალდებულება; და
- ▶ ჯგუფმა (ა) გადასცა აქტივთან დაკავშირებული ყველა რისკი და სარგებელი; (ბ) არც გადასცა და არც დაიტოვა აქტივთან დაკავშირებული ყველა რისკი და სარგებელი, მაგრამ გადასცა აქტივზე კონტროლი.

იმ შემთხვევაში, თუ ჯგუფმა გადასცა აქტივიდან ფულადი ნაკადების მიღების უფლება და არ გადაუცია ძირითადი რისკები და სარგებელი ან კონტროლი აქტივზე, ჯგუფის მიერ აქტივის აღიარება ხდება მონაწილეობის შენარჩუნების პირობით. მონაწილეობის შენარჩუნება, რომელსაც აქვს გადაცემულ აქტივზე ერთგვარი გარანტიის ფორმა, აისახება აქტივის თავდაპირველ საბალანსო ღირებულებასა და ჯგუფის მიერ გადასახდელ მაქსიმალურ თანხას შორის უმცირესით.

(ათას ლარში)

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ფინანსური აქტივების და ვალდებულებების აღიარების შეწყვეტა (გაგრძელება)

ჩამოწერები

ფინანსური აქტივები ჩამოიწერება ან ნაწილობრივ, ან მთლიანად მხოლოდ მაშინ, როდესაც ჯგუფი შეწყვეტს მათი ამოღების მცდელობას. თუ ჩამოსაწერი თანხა აღემატება დაგროვილი ცვეთის რეზერვს, სხვაობა თავდაპირველად აღირიცხება რეზერვზე დამატების სახით, რომელიც შემდეგ გამოიყენება მთლიან საბალანსო ღირებულებასთან მიმართებაში. ნებისმიერი შემდგომი ანაზღაურება განეკუთვნება საკრედიტო ზარალის ხარჯს. ჩამოწერა წარმოადგენს აღიარების შეწყვეტის მოვლენას.

ფინანსური ვალდებულებები

ფინანსური ვალდებულებების აღიარება წყდება მაშინ, როდესაც ისინი იფარება, ბათილდება ან ამოიწურება.

როდესაც არსებულ ფინანსურ ვალდებულებას ცვლის მეორე ფინანსური ვალდებულება იმავე კრედიტორის მიმართ მნიშვნელოვნად შეცვლილი პირობებით, ან თუ მიმდინარე ვალდებულების პირობები მნიშვნელოვნად იცვლება, ამგვარი ცვლილება თუ მოდიფიკაცია აღირიცხება, როგორც თავდაპირველი ვალდებულების აღიარების გაუქმება და ახალი ვალდებულების აღიარება, ხოლო შესაბამისი საბალანსო ღირებულების სხვაობა აისახება მოგებაში ან ზარალში.

გადასახადით დაბეგრა

მიმდინარე მოგების გადასახადი გამოიანგარიშება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად და წარმოადგენს მიმდინარე და გადავადებული საგადასახადო ხარჯების ჯამს. ის წარმოადგენს მიმდინარე და გადავადებული გადასახადის ხარჯების ჯამს.

გადავადებული აქტივებისა და ვალდებულებების დაანგარიშება მიმდინარე სხვაობებთან მიმართებაში ხდება ვალდებულებების აღრიცხვის მეთოდით. გადავადებული მოგების გადასახადები გათვალისწინებულია ყველა დროებით სხვაობაზე, რომელიც წარმოიშობა აქტივებისა და ვალდებულებების საგადასახადო დასაბეგრ საფუძველსა და მათ საბალანსო თანხებს შორის ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისათვის, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც გადავადებული მოგების გადასახადი წარმოიშობა გუდვილის პირველადი აღიარებიდან ან აქტივისა და ვალდებულებიდან იმ გარიგებაში, რომელიც არ არის საწარმოთა გაერთიანება და ოპერაციის თარიღისათვის გავლენას არ იქონიებს სააღრიცხვო მოგებასა თუ საგადასახადო მოგება-ზარალზე.

გადავადებული საგადასახადო აქტივი აღირიცხება მხოლოდ მაშინ, როდესაც მოსალოდნელია დასაბეგრი მოგების მიღება, საიდანაც შესაძლებელი იქნება გამოსაქვითი დროებითი სხვაობების გაქვითვა. გადავადებული საგადასახადო აქტივები და ვალდებულებები აღირიცხება საგადასახადო განაკვეთებით, რომელთა გამოყენებაც მოსალოდნელია აქტივის რეალიზაციისა და ვალდებულების დაფარვის პერიოდში იმ განაკვეთებზე დაყრდნობით, რომლებიც მოქმედებდა ან არსებითად ამოქმედებული იყო ანგარიშგების დღეს.

გადავადებული მოგების გადასახადი წარმოდგენილია დროებით სხვაობებზე, რომლებიც წარმოიშობა ინვესტიციებიდან შვილობილ კომპანიებში, მეკავშირე და ერთობლივ საწარმოებში, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც შესაძლოა გაკონტროლებულ იქნას დროებითი სხვაობის აღდგენის დრო და ახლო მომავალში მათი აღდგენა არ არის მოსალოდნელი.

საქართველოში აგრეთვე მოქმედებს სხვადასხვა საოპერაციო გადასახადი, რომლებიც გავლენას ახდენს ჯგუფის საქმიანობაზე. ეს გადასახადები შესულია სხვა საოპერაციო ხარჯებში.

(ათას ლარში)

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)**ძირითადი საშუალებები**

ძირითადი საშუალებები, შენობების გამოკლებით, აღრიცხულია თვითღირებულებით, გარდა ყოველდღიური მომსახურების ხარჯებისა, რასაც აკლდება აკუმულირებული ცვეთა და გაუფასურება. ამ თანხაში შედის ძირითადი საშუალების ნაწილის ჩანაცვლების ღირებულება ამ ხარჯის დადგომისას, თუ აღიარების კრიტერიუმები დაცულია.

ძირითადი საშუალებების საბალანსო თანხების გადახედვა ხდება გადაფასებასთან მიმართებაში, როდესაც მოვლენები ან გარემოებათა ცვლილებები მიანიშნებენ, რომ საბალანსო თანხის აღდგენა შესაძლოა ვერ მოხერხდეს.

თვითღირებულებით პირველადი აღიარების შემდგომ, შენობა-ნაგებობები აისახება გადაფასებული ღირებულებით, რაც წარმოადგენს მათ სამართლიან ღირებულებას გადაფასების თარიღისათვის გამოკლებული შემდგომში დაგროვილი ცვეთისა და გაუფასურებით გამოწვეული ზარალი. შეფასება ტარდება იმ სიხშირით, რაც საკმარისია იმის უზრუნველსაყოფად, რომ გადაფასებული აქტივის სამართლიანი ღირებულება არსებითად არ განსხვავდებოდეს მისი საბალანსო ღირებულებისგან.

გადაფასების დღისთვის დაგროვილი ცვეთა აკლდება აქტივის საბალანსო ღირებულებას და წმინდა თანხა გადაანგარიშდება აქტივის გადაფასებული ღირებულების ოდენობით. გადაფასების ნებისმიერი მეტობა კრედიტდება სხვა სრულ შემოსავლებში ჩართული ძირითადი საშუალებების გადაფასების რეზერვზე, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ხდება მანამდე მოგებაში ან ზარალში აღიარებული ამავე აქტივის გადაფასებისას მისი ოდენობის შემცირების აღდგენა. ამ შემთხვევაში მატების აღიარება ხდება მოგებაში ან ზარალში. გადაფასების დეფიციტის აღიარება ხდება მოგებაში ან ზარალში გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც დეფიციტი, რომელიც უშუალოდ გაქვითავს ამავე აქტივზე უწინ აღიარებულ მეტობას, პირდაპირ გაიქვითება ძირითადი საშუალებების გადაფასების რეზერვის მეტობიდან.

ძირითადი საშუალებების გადაფასების რეზერვიდან წლიური გადატანა გაუნაწილებელ მოგებაზე ხდება აქტივის გადაფასებული საბალანსო ღირებულების ცვეთასა და აქტივის თავდაპირველი ღირებულების ცვეთას შორის სხვაობით. გაყიდვისას კონკრეტულ აქტივთან დაკავშირებული მთლიანი გადაფასების რეზერვი გადაიტანება გაუნაწილებელ მოგებაზე.

აქტივის ცვეთა დაირიცხება იმ თარიღიდან, როდესაც ხდება აქტივის ექსპლუატაციაში გაშვება. ცვეთის დარიცხვა ხდება წრფივი მეთოდით, შემდეგი წლიური განაკვეთებით:

მიწა და შენობა-ნაგებობები	2%-5%
ავეჯი და მოწყობილობები	10%-20%
კომპიუტერული ტექნიკა და საოფისე აღჭურვილობა	15%-25%
სატრანსპორტო საშუალებები	20%-25%
საიჯარო ქონების გაუმჯობესება	10%-25%

აქტივების ნარჩენი ღირებულების, სასარგებლო მომსახურების ვადისა და მეთოდების გადახედვა და შესაბამისად კორექტირება საჭიროებისამებრ ხდება ყოველი ფინანსური წლის ბოლოს.

შეკეთება-განახლებასთან დაკავშირებული ხარჯები ირიცხება წარმოშობისას და მათი ჩართვა ხდება სხვა საოპერაციო ხარჯებში თუ ისინი არ ექვემდებარება კაპიტალიზაციას.

მიწა სამართლიანი ღირებულებით აღირიცხება და ცვეთა არ ერიცხება. საიჯარო ქონების გაუმჯობესება ამორტიზდება შესაბამისი იჯარით აღებული აქტივის სასარგებლო გამოყენების ვადაზე.

(ათას ლარში)

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ძირითადი საშუალებები (გაგრძელება)

დაუსრულებელი მშენებლობა მოიცავს დანახარჯებს, რომლებიც უშუალოდ უკავშირდება ძირითადი საშუალების მშენებლობას, მათ შორის მშენებლობის დროს გაწეული შესაბამისად განაწილებული პირდაპირი ცვლადი ხარჯები და ფიქსირებული ზედნადები ხარჯები. ასეთი აქტივების ცვეთა, მსგავსი ძირითადი საშუალების ანალოგიურად, იწყება აქტივის ექსპლუატაციაში მიღებიდან.

მესამე მხარეებისგან მიღებული კომპენსაცია ძირითადი საშუალებების იმ ერთეულებისთვის, რომლებიც გაუფასურდა, დაიკარგა ან გადაცემულ იქნა, შედის სხვა შემოსავალში, როდესაც კომპენსაციის ვალდებულებას მესამე მხარე აღიარებს.

საინვესტიციო ქონება

ჯგუფი გარკვეულ ქონებას ფლობს საინვესტიციო ქონების სახით, საიჯარო შემოსავლის მისაღებად, კაპიტალის ღირებულების ზრდისთვის ან ორივე მიზნით, და მათი გამოყენება ან ფლობა არ ხდება ჩვეულებრივი საქმიანობის პრობლემაში გაყიდვის მიზნით. საინვესტიციო ქონების თავდაპირველი აღიარება ხდება თვითღირებულებით, გარიგების დანახარჯების ჩათვლით და შემდეგ ხელმეორედ ფასდება სამართლიანი ღირებულებით, რომელიც ასახავს საბაზრო პრობლემებს საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოსთვის. ჯგუფის საინვესტიციო ქონების სამართლიანი ღირებულება განისაზღვრება სხვადასხვა წყაროს საფუძველზე, მათ შორის დამოუკიდებელი შემფასებლების ანგარიშების მიხედვით, რომლებსაც აქვთ აღიარებული და შესაბამისი პროფესიული კვალიფიკაცია და ანალოგიური ადგილმდებარეობისა და კატეგორიის ქონების შეფასების გამოცდილება. გამომუშავებული საიჯარო შემოსავალი აღირიცხება მოგებაში ან ზარალში არასაბანკო საქმიანობიდან მიღებული შემოსავლის ნაწილში. საინვესტიციო ქონების სამართლიანი ღირებულების შეცვლის შედეგად მიღებული შემოსულობა ან ზარალი აღირიცხება მოგება-ზარალის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში და მიეკუთვნება სხვა შემოსავლის ან სხვა საოპერაციო ხარჯების მუხლებს.

არამატერიალური აქტივები

არამატერიალური აქტივები მოიცავს პროგრამულ უზრუნველყოფასა და ლიცენზიებს.

ცალკეული არამატერიალური აქტივი პირველადი აღიარებისას აღირიცხება თვითღირებულებით. პირველადი აღიარების შემდგომ არამატერიალური აქტივები აღირიცხება თვითღირებულებით, რასაც აკლდება დარიცხული ამორტიზაცია და გაუფასურების ზარალი. არამატერიალური აქტივების სასარგებლო გამოყენების ვადა განსაზღვრული ვადით ფასდება. ვადიანი არამატერიალური აქტივები ამორტიზებულია სასარგებლო ეკონომიკური მომსახურების ვადის – 1-10 წლის განმავლობაში და მათი შეფასება გაუფასურებასთან მიმართებაში ხდება გაუფასურების ნიშნების არსებობისას.

ანარიცხები

ანარიცხების აღიარება ხდება მაშინ, როდესაც ჯგუფს წარსული მოვლენების გამო აქვს მიმდინარე თუ პრაქტიკიდან გამომდინარე ვალდებულება და მოსალოდნელია ეკონომიკური სარგებლის მქონე რესურსების გადინება ვალდებულების დასაფარად. ასევე, შესაძლებელია ვალდებულების თანხის სანდოდ განსაზღვრა.

საპენსიო და სხვა ვალდებულებები

ჯგუფს არა აქვს ცალკე საპენსიო სქემა საქართველოს სახელმწიფო საპენსიო სისტემის გარდა. ჯგუფს ასევე არა აქვს გათვალისწინებული საპენსიო შეღავათები.

(ათას ლარში)

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

სააქციო კაპიტალი

სააქციო კაპიტალი და დამატებით შეტანილი კაპიტალი

ჩვეულებრივი აქციები კლასიფიცირებულია საკუთარ კაპიტალად. ახალი აქციების გამოშვებასთან პირდაპირ დაკავშირებული გარე ხარჯები, გარდა საწარმოთა გაერთიანებისთვის გამოშვებული აქციებისა, აღრიცხულია საკუთარი კაპიტალის შემოსავლებიდან გამოქვითვების სახით. გამოშვებული აქციების ნომინალურ ღირებულებაზე მეტი ნებისმიერი სამართლიანი ღირებულების მქონე მიღებული საფასური აღრიცხება, როგორც დამატებით შეტანილი კაპიტალი.

გამოსყიდული აქციები

როდესაც ბანკი შეიძენს ბანკის აქციებს, გადახდილი საფასური და ამ ოპერაციასთან დაკავშირებული ხარჯები (მოგების გადასახადის გამოკლებით) გამოიქვითება მთლიანი საკუთარი კაპიტალიდან, როგორც გამოსყიდული აქციები მათ გაუქმებამდე ან ხელახლა გამოშვებამდე. შემდგომში ასეთი აქციების გაყიდვის ან ხელახლა გამოშვების შემთხვევაში ხდება მიღებული საფასურის ჩართვა საკუთარ კაპიტალში. გამოსყიდული აქციები ასახულია საშუალო შეწონილი ღირებულებით.

დივიდენდები

დივიდენდები აღიარებულია, როგორც ვალდებულება და გამოიქვითება საკუთარი კაპიტალიდან ანგარიშგების შედგენის თარიღისათვის მხოლოდ მაშინ, თუ ისინი გამოცხადებულია ანგარიშგების შედგენამდე პერიოდში ან ანგარიშგების შედგენის თარიღით. დივიდენდები ცხადდება, როდესაც მათი შეთავაზება ანგარიშგების შედგენის თარიღამდე ხდება, ან თუ ისინი შეთავაზებულია ან გამოცხადებულია ანგარიშგების თარიღის შემდგომ პერიოდში, მაგრამ კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების გამოცემამდე.

ანგარიშგება სეგმენტების მიხედვით

სეგმენტების მიხედვით ანგარიშგება ეფუძნება შემდეგ საოპერაციო სეგმენტებს: საცალო საბანკო მომსახურების, კორპორაციული და მცირე და საშუალო საწარმოების მომსახურების, კერძო საბანკო მომსახურების და კორპორაციული ცენტრის ფუნქციები.

პირობითი ვალდებულებები

პირობითი ვალდებულებები არ არის აღიარებული ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში, თუმცა წარმოდგენილია გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ფულადი ნაკადის გადინების ალბათობა დაფარვის მიზნით დაბალია. პირობითი აქტივი არ არის აღიარებული ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში, თუმცა წარმოდგენილია მაშინ, როდესაც ეკონომიკური სარგებლის მიღებაა მოსალოდნელი.

შემოსავლისა და ხარჯის აღიარება

შემოსავლის აღიარება ხდება მაშინ, როდესაც ეკონომიკური სარგებლის მიღების ალბათობა მაღალია და შესაძლებელია მისი სანდოდ შეფასება. შემოსავლის აღიარებამდე ასევე აუცილებელია შემდეგი კონკრეტული აღიარების კრიტერიუმების დაკმაყოფილება:

*(ათას ლარში)***3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)****შემოსავლისა და ხარჯის აღიარება (გაგრძელება)***საპროცენტო და მსგავსი შემოსავალი და ხარჯი*

ჯგუფი გამოითვლის საპროცენტო შემოსავალს სავალო ფინანსურ აქტივებზე, რომლებიც შეფასებულია ამორტიზებული ღირებულებით ან სამართლიანი ღირებულებით, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით, ფინანსური აქტივების (გარდა გაუფასურებული საკრედიტო აქტივებისა) საერთო საბალანსო ღირებულებაზე ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით. ეფექტური საპროცენტო განაკვეთი არის განაკვეთი, რომელიც მომავალში მოსალოდნელი გადახდილი და მიღებული ფულადი სახსრების ზუსტ დისკონტირებას ახდენს ფინანსური ინსტრუმენტის მოსალოდნელ ვადაზე ან, როცა შესაძლებელია, უფრო ხანმოკლე პერიოდზე, ფინანსური აქტივის ან ფინანსური ვალდებულების წმინდა საბალანსო ღირებულებამდე. გაანგარიშება ითვალისწინებს ფინანსური ინსტრუმენტის ყველა სახელშეკრულებო პირობას (მაგალითად წინასწარი გადახდის შესაძლებლობას) და მოიცავს ნებისმიერ საკომისიო თანხას და დამატებით ხარჯს, რომელიც პირდაპირ განეკუთვნება ინსტრუმენტს და წარმოადგენს ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის განუყოფელ ნაწილს, გარდა სამომავლო საკრედიტო ზარალისა. ფინანსური აქტივისა თუ ფინანსური ვალდებულების საბალანსო ღირებულება კორექტირდება თუ ჯგუფი გადახედავს მის მიერ დასაფარი თუ მისაღები სავარაუდო თანხების შეფასებას. კორექტირებული საბალანსო ღირებულება გამოითვლება თავდაპირველ ეფექტურ საპროცენტო განაკვეთზე დაყრდნობით და ცვლილება საბალანსო ღირებულებაში აღირიცხება საპროცენტო შემოსავლად ან ხარჯად.

როდესაც ფინანსური აქტივი უფასურდება, ჯგუფი გამოითვლის საპროცენტო შემოსავალს ფინანსური აქტივის წმინდა ამორტიზებულ ღირებულებაზე ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით. თუ ფინანსური აქტივები გამოსწორდა და აღარ არის გაუფასურებული, მაშინ ჯგუფი უბრუნდება საპროცენტო შემოსავლის გამოთვლას ბრუტოს საფუძველზე.

შექმნილი ან შექმნილი გაუფასურებული ფინანსური აქტივების შემთხვევაში, ჯგუფი საპროცენტო შემოსავალს გამოითვლის საკრედიტო რისკის მიხედვით დაკორექტირებული ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის მიღებით და ამ განაკვეთის გამოყენებით აქტივის ამორტიზებულ ღირებულებაზე. შეცვლილი ეფექტური საპროცენტო განაკვეთი წარმოადგენს საპროცენტო განაკვეთს, რომელიც თავდაპირველი აღიარებისას ახდენს მოსალოდნელი ფულადი ნაკადების (საკრედიტო ზარალის ჩათვლით) შესყიდვისას ან წარმოქმნისას გაუფასურებული აქტივების ამორტიზებულ ღირებულებამდე დისკონტირებას.

სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული და მოგებაში ან ზარალში ასახული ყველა ფინანსური აქტივიდან მიღებული საპროცენტო შემოსავალი სახელშეკრულებო საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით აღირიცხება „სხვა საპროცენტო შემოსავალში“ მოგება-ზარალის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში.

მიღებული გასამრჯელო და საკომისიო

ჯგუფი იღებს შემოსავალს გასამრჯელოდან და საკომისიო მოსაკრებლიდან მომხმარებლებისთვის გაწეული სხვადასხვა სახის მომსახურების სანაცვლოდ. შემოსავალი გასამრჯელოდან შესაძლოა დაიყოს შემდეგ კატეგორიებად:

- ▶ *გარკვეულ პერიოდში გაწეული მომსახურებისთვის მიღებული გასამრჯელო*

გარკვეულ პერიოდში გაწეული მომსახურებისთვის მიღებული გასამრჯელო დაირიცხება პერიოდის განმავლობაში, შესაბამისი ვალდებულებების შესრულებისთანავე. მასში საკომისიო შემოსავალიც შედის. სასესხო ვალდებულებები, რომლებიც სავარაუდოდ ჩამოიწერება და სხვა საკრედიტო თანხები გადავადებულია (ყველა ზღვრულ ხარჯთან ერთად) და აღიარებულია, როგორც სესხის ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის კორექტირება.

(ათას ლარში)

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

შემოსავლისა და ხარჯის აღიარება (გაგრძელება)

▶ *დროის გარკვეულ მომენტში მიღებული საკომისიო შემოსავალი*

ანგარიშსწორების, ფულადი გზავნილების, ქვითრების გადახდების და საკასო ოპერაციებიდან მიღებული საკომისიოს აღიარება ხდება შესაბამისი ოპერაციის დასრულებისთანავე. თითოეული ოპერაცია აღირიცხება, როგორც ცალკე შესასრულებელი სახელშეკრულებო მოვალეობა.

▶ *საოპერაციო მომსახურებიდან მიღებული საკომისიო შემოსავალი*

მოლაპარაკებების წარმოებისთვის ან მესამე მხარისთვის გარიგების თაობაზე მოლაპარაკებებში მონაწილეობისთვის - მაგალითად, როდესაც ჯგუფის სახელშეკრულებო ვალდებულება არის აქციების ან სხვა ფასიანი ქაღალდების შესყიდვის ან ზიზნესების ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულებები) მიღებული გასამრჯელო აისახება ამ გარიგების დასრულებისთანავე. საკომისიო და საკომისიოს ის კომპონენტები, რომლებიც უკავშირდება გარკვეულ სახელშეკრულებო ვალდებულებებს, აისახება შესაბამისი კრიტერიუმების დაკმაყოფილების შემდეგ. როდესაც კონტრაქტი ითვალისწინებს ცვალებად ანაზღაურებას, გასამრჯელოსა და საკომისიო შემოსავლის აღიარება ხდება მხოლოდ იმდენად, რამდენადაც არსებობს იმის ალბათობა, რომ აღიარებული ჯამური შემოსავლის თანხის მნიშვნელოვანი შემობრუნება არ მოხდება მანამ, სანამ საბოლოოდ გაირკვევა ცვალებად ანაზღაურებასთან დაკავშირებული გაურკვეველობა.

შემოსავალი დივიდენდებიდან

შემოსავლის აღიარება ხდება მაშინ, როცა ჯგუფს განესაზღვრება თანხების მიღების უფლება.

უცხოური ვალუტის კონვერტაცია

კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება წარმოდგენილია ლარში, რაც ბანკისა და მისი შვილობილი კომპანიების სამუშაო და წარსადგენი ვალუტაა. უცხოურ ვალუტაში განხორციელებული ოპერაციები აღირიცხება სამუშაო ვალუტაში, რომლის კონვერტაცია ხდება გარიგების დღეს არსებული კურსით. უცხოურ ვალუტაში გამოხატული ფულადი აქტივებისა და ვალდებულებების ხელახლა კონვერტაცია ლარში ხდება ანგარიშგების დღეს არსებული სამუშაო ვალუტის გაცვლითი კურსით. უცხოურ ვალუტაში განხორციელებული ოპერაციების კონვერტაციით გამოწვეული შემოსულობა და ზარალი აღიარებულია მოგება-ზარალის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში, როგორც უცხოური ვალუტის კონვერტაციით გამოწვეულ მოგებას გამოკლებული ზარალი – საკურსო სხვაობა. იმ არაფულადი მუხლების გადაანგარიშება, რომლებიც პირვანდელი ღირებულებით აღირიცხება უცხოურ ვალუტაში, ხდება თავდაპირველი გარიგების დღეს არსებული გაცვლითი კურსით. არაფულადი მუხლები, რომლებიც სამართლიანი ღირებულებით აღირიცხება უცხოურ ვალუტაში, გადაანგარიშდება იმ დღის გაცვლითი კურსით, როდესაც მოხდა სამართლიანი ღირებულების დადგენა.

სხვაობები უცხოურ ვალუტაში განხორციელებული ოპერაციის სახელშეკრულებო გაცვლით კურსსა და სებ-ის გაცვლით კურსს შორის ოპერაციის დღეს შესულია უცხოურ ვალუტაში განხორციელებული ოპერაციებიდან მიღებულ შემოსულობას გამოკლებული ზარალის მუხლში.

2019 წლის 31 დეკემბრისა და 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისას ჯგუფმა შემდეგი გაცვლითი კურსი გამოიყენა:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
ლ / 1 აშშ დოლარი	2.8677	2.6766
ლ / 1 ევრო	3.2095	3.0701

(ათას ლარში)

4. მნიშვნელოვანი სააღრიცხვო შეფასებები და დაშვებები

ჯგუფის კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშების მომზადება ხელმძღვანელობისგან მოითხოვს ისეთ შეფასებებსა და დაშვებებს, რომლებიც გავლენას ახდენს საბალანსო ანგარიშგებაში წარმოდგენილი აქტივებისა და ვალდებულებების ოდენობაზე და წლის ბოლოს ფინანსურ ანგარიშგებაში წარმოდგენილ შემოსავალსა და ხარჯებზე. შეფასებებისა და დაშვებების გადახედვა ხდება უწყვეტად. ეს შეფასებები და დაშვებები ეყრდნობა წარსულ გამოცდილებასა და მრავალ სხვა ფაქტორს, რომლებიც გარემოებათა გათვალისწინებით მიზანშეწონილად მიიჩნევა. ფაქტობრივი შედეგები შესაძლოა განსხვავდებოდეს ამგვარი შეფასებებისგან სხვადასხვა დაშვებებისა თუ პირობების მიხედვით. ქვემოთ მოცემულია შეფასებები და დაშვებები, რომლებიც მნიშვნელოვანია ჯგუფის ფინანსური მდგომარეობისთვის.

არაფინანსური აქტივების გაუფასურება

გაუფასურების ზარალის შეფასება ფასს 9-ის შესაბამისად ფინანსური აქტივების ყველა კატეგორიისთვის საჭიროებს განსჯის გამოყენებას, კერძოდ, სამომავლო ფულადი ნაკადების ოდენობისა და ვადების და უზრუნველყოფის საგნის ღირებულებების პროგნოზირებას გაუფასურების ზარალის განსაზღვრისას და საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდის შეფასებას. ამ შეფასებებზე რამდენიმე ფაქტორი მოქმედებს, რომელთა ცვლილებები შესაძლოა აისახოს რეზერვების სხვადასხვა დონეში. მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გასაანგარიშებლად ჯგუფი იყენებს კომპლექსურ მოდელებს, რომლებიც ეყრდნობა რამდენიმე დაშვებას ცვლადი მონაცემების არჩევასთან და მათ ურთიერთდამოკიდებულებასთან დაკავშირებით. მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მოდელების ელემენტები, რომლებიც შესაბამის სააღრიცხვო მსჯელობებს და შეფასებებს წარმოადგენს, მოიცავს შემდეგს:

- ▶ ჯგუფის შიდა საკრედიტო რეიტინგების მოდელი, რომელიც თითოეულ დონეს ანიჭებს დეფოლტის ალბათობას.
- ▶ ჯგუფის კრიტერიუმები იმის შესაფასებლად, მნიშვნელოვნად ხომ არ გაზრდილა საკრედიტო რისკი და ამიტომ ფინანსური აქტივების რეზერვები ხომ არ უნდა შეფასდეს აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მიხედვით და ხარისხობრივად;
- ▶ ფინანსური აქტივების სეგმენტაცია, როცა მათი მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი ფასდება კოლექტიურ დონეზე;
- ▶ მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მოდელების შემუშავება, მათ შორის, სხვადასხვა ფორმულისა და ამოსავალი მონაცემის შერჩევა;
- ▶ კავშირის დადგენა მაკროეკონომიკურ სცენარებსა და ისეთ ეკონომიკურ მონაცემებს შორის, როგორცაა უმუშევრობის დონეები და უზრუნველყოფის საგნის ღირებულებები, ასევე გავლენის განსაზღვრა დეფოლტის ალბათობაზე, დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავ დავალიანებაზე და დეფოლტის შემთხვევაში დანაკარგებზე;
- ▶ საპროგნოზო მაკროეკონომიკური სცენარების არჩევა და მათი ალბათობების შეწონა, მიღებული ეკონომიკური მონაცემების მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მოდელებში გამოყენების მიზნით.

ჯგუფი დროდადრო ამოწმებს თავის სესხებს, რომ შეაფასოს მათი გაუფასურება და განსაზღვროს გაუფასურების ზარალის ოდენობა საკუთარ გამოცდილებაზე დაყრდნობით ისეთ შემთხვევებში, როდესაც მსესხებელს აქვს ფინანსური სირთულეები და მსგავს მსესხებლებთან მიმართებაში ისტორიული მონაცემები რთულად მოიპოვება. ანალოგიურად, ჯგუფი სამომავლო ფულად ნაკადებში ცვლილებებს იმ მოპოვებად მონაცემებზე დაყრდნობით განსაზღვრავს, რომლებიც მიუთითებენ, რომ მსესხებლების გადახდის სტატუსი გაუარესდა. ხელმძღვანელობა ალბათობებს განსაზღვრავს მსესხებლებთან ურთიერთობის წარსულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით, რა დროსაც ითვალისწინებს დეფოლტის შემთხვევების მსგავსებასა და დეფოლტის შემთხვევაში მიღებულ დანაკარგებს. ჯგუფი თავის გამოცდილებაზე დაყრდნობით აკორექტირებს ერთგვაროვანი სესხების ჯგუფის ემპირიულ მონაცემებს, რათა ასახოს არსებული ვითარება და საპროგნოზო მაკროეკონომიკური ცვლადები.

(ათას ლარში)

4. მნიშვნელოვანი სააღრიცხვო შეფასებები და დაშვებები (გაგრძელება)

არაფინანსური აქტივების გაუფასურება (გაგრძელება)

კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში ფინანსური აქტივების გაუფასურების რეზერვის განსაზღვრა ხდება არსებული ეკონომიკური ვითარების საფუძველზე. ჯგუფს არ შეუძლია წინასწარ განსაზღვროს, რა ცვლილებები მოხდება საქართველოში და რა გავლენა ექნება ასეთ ცვლილებებს მომავალ პერიოდებში ფინანსური აქტივების გაუფასურების რეზერვის ადეკვატურობაზე.

საინვესტიციო ქონების და შენობების სამართლიანი ღირებულების განსაზღვრა

საინვესტიციო ქონება და შენობები სამართლიანი ღირებულებით აღირიცხება. სამართლიანი ღირებულება არის ის თანხა, რომლითაც შეფასების დღეს შეიძლება აქტივი გაიყვასოს საქმის მცოდნე და გარიგების მსურველ მხარეებს შორის „გაშლილი ხელის მანძილის პრინციპით“ შეფასების საერთაშორისო სტანდარტების კომიტეტის სტანდარტების შესაბამისად.

ჯგუფის შენობები სისტემატურად გადაფასდება. ბოლო გადაფასების თარიღი 2018 წლის 31 დეკემბერი იყო (მე-10 შენიშვნა).

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, საინვესტიციო ქონების სამართლიანი ღირებულება განისაზღვრა შესაბამისი კვალიფიკაციის მქონე დამოუკიდებელი პროფესიონალი შემფასებლების მიერ. სამართლიანი ღირებულება განისაზღვრა შემოსავლის მეთოდის გამოყენებით, დისკონტირებული ფულადი ნაკადების მეთოდზე დაყრდნობით. აღნიშნული ითვალისწინებს ნებისმიერი მიმდინარე იჯარის ხელშეკრულების და სხვა ხელშეკრულებების პირობებს და როდესაც ეს ხელმისაწვდომია, ისეთ მტკიცებულებებს, როგორებიცაა ანალოგიური ძირითადი საშუალებების იჯარის მიმდინარე საბაზრო ფასი, შედარებადი ადგილმდებარეობა და პირობები. გამოიყენება დისკონტირების განაკვეთები, რომლებიც ასახავს ფულადი ნაკადების მოცულობისა და პერიოდულობის გაურკვევლობის საბაზრო შეფასებებს. სამომავლო ფულადი ნაკადების დაშვებები მოიცავს მიწის იჯარასთან თუ შესყიდვასთან დაკავშირებით ფულადი სახსრების გადინების პროგნოზს.

ზემოაღნიშნული შეფასებები ექვემდებარება შემდგომ ცვლილებას ახალი გარიგებების შესახებ მიღებული ინფორმაციისა და ახალი საბაზრო მონაცემების საფუძველზე.

გადასახადით დაბეგვრა

საქართველოში მოქმედი საგადასახადო კანონმდებლობა ხშირად იცვლება და სხვადასხვაგვარი ინტერპრეტაციის საშუალებას იძლევა. ხელმძღვანელობის მიერ ჯგუფის ოპერაციებთან და საქმიანობასთან დაკავშირებული კანონმდებლობისა და ცვლილებების ინტერპრეტაცია შეიძლება შესაბამისმა ორგანოებმა ეჭვქვეშ დააყენონ. შემოწმებისას შეიძლება ადგილი ჰქონდეს დამატებით გადასახადებს, ჯარიმებს ან საურავებს. ფისკალური პერიოდები ექვემდებარება უფლებამოსილი ორგანოების მიერ საგადასახადო კუთხით შემოწმებას სამი წლის განმავლობაში, შემოწმების წლის ჩათვლით. ხელმძღვანელობას მიაჩნია, რომ 2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით მის მიერ შესაბამისი კანონმდებლობის ინტერპრეტაცია ჯეროვანია და რომ ჯგუფის საგადასახადო სტატუსი უცვლელი დარჩება.

*(ათას ლარში)***5. ინფორმაცია სეგმენტების შესახებ**

მართვის მიზნებისათვის ჯგუფი დაყოფილია შემდეგ საოპერაციო სეგმენტებად პროდუქტებისა და მომსახურების მიხედვით:

საცალო საბანკო მომსახურება	ძირითადად მართავს ფიზიკური პირების დეპოზიტებს, გასცემს სამომხმარებლო სესხებს, ოვერდრაფტებს, საკრედიტო ბარათებს და უზრუნველყოფს ფულადი სახსრების გადარიცხვისა და ელექტრონული ბანკინგის მომსახურებას.
კორპორაციული და მცირე და საშუალო ზომის საწარმოების მომსახურება	ძირითადად გასცემს სესხებსა და სხვა საკრედიტო პროდუქტებს კორპორაციულ და ინსტიტუციონალურ მომხმარებლებზე, ასევე მართავს მათ დეპოზიტებსა და მიმდინარე ანგარიშებს.
კერძო საბანკო მომსახურება	ძირითადად ეწევა მაღალშემოსავლიანი ფიზიკური პირების კერძო საბანკო და ქონების მართვის მომსახურებას.
კორპორაციული ცენტრი	ძირითადად ჯგუფის ყველა საოპერაციო სეგმენტს უწევს სახაზინო და ბექ-ოფისის მომსახურებას.
სხვა	სეგმენტები, რომლებიც ზემოთ მოყვანილ კლასიფიკაციაში არ მოხვდა, მოიცავს არასაბანკო ოპერაციებს.

ხელმძღვანელობა აკვირდება ბიზნეს ერთეულების საოპერაციო შედეგებს განცალკევებულად, რათა გადაწყვეტილება მიიღოს სახსრების განაწილებასა და შედეგების შეფასებაზე. სეგმენტის საქმიანობის შედეგი, რომელიც ქვემოთ მოყვანილ ცხრილშია განმარტებული, კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მოგება-ზარალისგან განსხვავებულად ფასდება. მოგების გადასახადის მართვა ხდება ჯგუფურ საფუძველზე და არ ნაწილდება საოპერაციო სეგმენტებზე.

(ათას ლარში)

5 ინფორმაცია სეგმენტების შესახებ (გაგრძელება)

ჯგუფი ოპერირებს გეოგრაფიულ ბაზარზე - საქართველოში. ვინაიდან ჯგუფის აქტივები განთავსებულია ერთ გეოგრაფიულ ერთეულში, ჯგუფის გარე შემოსავალი, მთლიანი აქტივები და კაპიტალის დანახარჯებიც ამავე ერთეულშია განთავსებული.

2019	კორპორა- ციული და მცირე და საშუალო ზომის					სხვა	ჯამი
	საცალო საბანკო მომსა- ხურება	საწარ- მოების მომსა- ხურება	კერძო საბანკო მომსა- ხურება	კორპორა- ციული ცენტრი	კორექ- ტირებები და ელიმი- ნაციები		
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი	124,509	12,510	2,812	25,809	5	2	165,647
წმინდა საკომისიო შემოსავალი	18,756	1,204	219	2,021	-	-	22,200
უცხოური ვალუტებიდან მიღებული წმინდა შემოსულობა	6,010	2,943	1,158	110	-	-	10,221
სხვა შემოსავალი	11,263	237	53	438	654	-	12,645
	160,538	16,894	4,242	28,378	659	2	210,713
საკრედიტო ზარალის ხარჯი	(24,877)	(1,331)	(38)	-	-	-	(26,246)
თანამშრომლებზე გაწეული ხარჯი	(55,522)	(5,082)	(1,143)	(9,357)	(30)	1	(71,133)
ცვეთა და ამორტიზაცია	(22,935)	(2,304)	(518)	(4,241)	-	-	(29,998)
სხვა გაუფასურება და ანარიცხების შემობრუნება	(576)	(58)	(13)	(107)	-	-	(754)
ზოგადი, ადმინისტრაციული და სხვა საოპერაციო ხარჯები	(33,482)	(3,365)	(757)	(6,194)	(14)	-	(43,812)
შედეგები სეგმენტების მიხედვით	23,146	4,754	1,773	8,479	615	3	38,770
მოგების გადასახადი	-	-	-	-	-	-	(1,857)
წლის მოგება	-	-	-	-	-	-	36,913
შენობების გადაფასება	816	345	6	134	-	-	1,301
წლის მთლიანი სრული შემოსავალი	-	-	-	-	-	-	38,214
სეგმენტის აქტივები	1,338,353	567,159	9,555	219,905	-	-	2,134,972
ვალდებულებები	1,071,788	507,639	208,844	38,896	-	-	1,827,167
სხვა ინფორმაცია სეგმენტების შესახებ							
ინვესტიციები მეკავშირე საწარმოებში	-	-	-	804	-	-	804
მეკავშირე საწარმოების მოგების წილი	-	-	-	35	-	-	35

(ათას ლარში)

5. ინფორმაცია სეგმენტების შესახებ (გაგრძელება)

2018	კორპორა- ციული და მცირე და საშუალო ზომის		კერძო საბანკო მომსახურ- ება	კორპორა- ციული ცენტრი	სხვა	კორექტი- რებები და ელიმი- ნაციები	ჯამი
	საცალო საბანკო მომსა- ხურება	საწარ- მოების მომსა- ხურება					
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი	143,604	3,151	365	35,424	22	(22)	182,544
წმინდა საკომისიო შემოსავალი	19,521	375	32	3,070	-	-	22,998
უცხოური ვალუტებიდან მიღებული წმინდა შემოსულობა	2,841	1,254	514	18	-	-	4,627
სხვა შემოსავალი	17,743	101	11	1,125	51	-	19,031
	183,709	4,881	922	39,637	73	(22)	229,200
საკრედიტო ზარალის ხარჯი	(35,087)	(644)	(89)	-	-	-	(35,820)
თანამშრომლებზე გაწეული ხარჯი	(54,849)	(1,030)	(116)	(11,436)	(41)	-	(67,472)
ცვეთა და ამორტიზაცია	(17,082)	(380)	(43)	(4,218)	-	-	(21,723)
სხვა გაუფასურება და ანარიცხების შემობრუნება	173	4	-	41	-	-	218
ზოგადი, ადმინისტრაციული და სხვა საოპერაციო ხარჯები	(30,640)	(682)	(76)	(7,568)	(12)	-	(38,978)
შედეგები სეგმენტების მიხედვით	46,224	2,149	598	16,456	20	(22)	65,425
მოგების გადასახადი	-	-	-	-	-	-	(8,225)
წლის მოგება	-	-	-	-	-	-	57,200
სეგმენტის აქტივები ვალდებულებები	1,246,595	291,757	14,207	287,674	-	-	1,840,233
სეგმენტების მიხედვით	928,884	475,707	157,240	8,036	-	-	1,569,867
სხვა ინფორმაცია სეგმენტების შესახებ							
ინვესტიციები მეკავშირე საწარმოებში	-	-	-	1,524	-	-	1,524
მეკავშირე საწარმოების მოგების წილი	-	-	-	695	-	-	695

(ათას ლარში)

5. ინფორმაცია სეგმენტების შესახებ (გაგრძელება)

ფასს 15–ის მოქმედების არეალში მოქცეული შემოსავალი მომხმარებლებთან გაფორმებული ხელშეკრულებებიდან სეგმენტების მიხედვით 2019 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლისათვის ასეთია:

<i>2019</i>	<i>კორპორა- ციული და მცირე და საშუალო</i>				<i>კორპორა- ციული ცენტრი</i>	<i>ჯამი</i>
	<i>საცალო საბანკო საქმიანობა</i>	<i>ზომის საწარმოების მომსახურება</i>	<i>კერძო საბანკო მომსახურება</i>	<i>კორპორა- ციული ცენტრი</i>		
მიღებული საკომისიო						
ოპერაციები პლასტიკური ბარათებით	13,001	–	–	–	13,001	
საანგარიშსწორებო ოპერაციები	7,723	776	174	1,602	10,275	
ფულადი გადარიცხვები	4,639	–	–	–	4,639	
კომუნალური გადახდებიდან						
მიღებული საკომისიო შემოსავალი	1,137	114	26	235	1,512	
საკასო ოპერაციები	2,015	202	46	418	2,681	
გარანტიები და აკრედიტივები	–	225	–	–	225	
სხვა შემოსავალი მომხმარებლებთან						
გაფორმებული ხელშეკრულებებიდან	183	18	4	39	244	
სულ შემოსავალი მომხმარებლებთან გაფორმებული ხელშეკრულებებიდან	28,698	1,335	250	2,294	32,577	

<i>2018</i>	<i>კორპორა- ციული და მცირე და საშუალო</i>				<i>კორპორა- ციული ცენტრი</i>	<i>ჯამი</i>
	<i>საცალო საბანკო საქმიანობა</i>	<i>ზომის საწარმოების მომსახურება</i>	<i>კერძო საბანკო მომსახურება</i>	<i>კორპორა- ციული ცენტრი</i>		
მიღებული საკომისიო						
ოპერაციები პლასტიკური ბარათებით	9,749	–	–	–	9,749	
საანგარიშსწორებო ოპერაციები	4,836	555	133	1,178	6,702	
ფულადი გადარიცხვები	3,704	–	–	–	3,704	
კომუნალური გადახდებიდან						
მიღებული საკომისიო შემოსავალი	1,747	201	48	426	2,422	
საკასო ოპერაციები	1,646	189	45	401	2,281	
გარანტიები და აკრედიტივები	–	102	–	–	102	
სხვა შემოსავალი მომხმარებლებთან						
გაფორმებული ხელშეკრულებებიდან	4,400	505	121	1,072	6,098	
სულ შემოსავალი მომხმარებლებთან გაფორმებული ხელშეკრულებებიდან	26,082	1,552	347	3,077	31,058	

(ათას ლარში)

6. ფულადი სახსრები და ფულადი სახსრების ეკვივალენტები

ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები მოიცავს:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
ნაღდი ფული სალაროში	208,693	205,705
მიმდინარე ანგარიშები სებ-ში	27,909	29,572
მიმდინარე ანგარიშები სხვა საკრედიტო დაწესებულებებში	20,333	110,625
90 დღემდე ვადიანი დეპოზიტი საკრედიტო დაწესებულებებში	158,833	47,000
	415,768	392,902
გამოკლებული – გაუფასურების რეზერვი	(2)	(3)
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	415,766	392,899

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ლ 12,455 (31 დეკემბერი, 2018 წ.: ლ 98,516) იყო განთავსებული მიმდინარე ანგარიშებზე ეტოს საერთაშორისო დონეზე აღიარებულ ბანკებში, რომლებიც კონტრაქტებად გამოდიან ჯგუფის მიერ განხორციელებულ საერთაშორისო ანგარიშსწორების ოპერაციებში.

სხვა საკრედიტო დაწესებულებებში განთავსებული მიმდინარე ანგარიშების საკრედიტო რეიტინგი ასეთია:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
A-	1	-
BBB+	7	98,516
BBB	16,181	-
BBB-	-	2,678
BB-	3,892	9,120
B+	12	28
შეფასების გარეშე	240	283
ჯამი	20,333	110,625

საკრედიტო დაწესებულებებში განთავსებული 90 დღემდე ვადიანი დეპოზიტების საკრედიტო რეიტინგი:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
BB-	158,833	47,000
ჯამი	158,833	47,000

ცხრილებში მოცემულია საერთაშორისო სარეიტინგო სააგენტო Fitch Ratings-ის მიერ მინიჭებული რეიტინგები. ფულადი სახსრების ეკვივალენტების ყველა ნაშთი პირველ სტადიას მიეკუთვნება.

(ათას ლარში)

7. მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ

მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ მოიცავს:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
სავალდებულო რეზერვები სებ-ში	113,880	85,968
90 დღეზე მეტი ვადის მქონე ანაზარი	11,032	13,954
	124,912	99,922
გამოკლებული – გაუფასურების რეზერვი	(430)	(191)
მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ	124,482	99,731

საკრედიტო დაწესებულებებს მოეთხოვებათ საქართველოს ეროვნულ ბანკში საპროცენტო სარგებლის მქონე დეპოზიტების (სავალდებულო რეზერვი) გახსნა, რომლის ოდენობაც დამოკიდებულია საკრედიტო დაწესებულებების მიერ მოზიდული თანხების მოცულობაზე. კანონმდებლობის შესაბამისად ჯგუფს შეზღუდული აქვს დეპოზიტზე არსებული თანხების გამოტანის უფლება.

2019 წლის 31 დეკემბრისთვის, ლ 10,131 (2018 წლის 31 დეკემბერი: ლ 13,123) იყო განთავსებული საგარანტიო დეპოზიტის სახით სვოპ გარიგებების დასაფინანსებლად გაფორმებული სვოპ დილერთა საერთაშორისო ასოციაციის (ISDA) ჩარჩო ხელშეკრულების „კრედიტის უზრუნველყოფის შესახებ დანართით“ განსაზღვრული ვარიაციული და საიმედოობის მარჟებისთვის. ვარიაციული მარჟა დროდადრო იცვლება ფორვარდულ კონტრაქტებში საბაზრო კოტირებების მიხედვით გადაფასებისას. დამატებითი დეტალები წარმოდგენილია მე-14 შენიშვნაში.

2019 წლის 31 დეკემბრისა და 2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის განმავლობაში 90 დღეზე მეტი ვადის მქონე ვადიანი ანაზრების საერთო საბალანსო ღირებულებასა და შესაბამის მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში მომხდარი ცვლილებების ანალიზი:

	<i>საერთო საბალანსო ღირებულება</i>	<i>მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი</i>
2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	13,954	(191)
წარმოქმნილი ახალი აქტივები	6,236	(15)
დაფარული აქტივები	(11,653)	30
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	2,495	(254)
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	11,032	(430)

	<i>საერთო საბალანსო ღირებულება</i>	<i>მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი</i>
2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	12,332	(140)
წარმოქმნილი ახალი აქტივები	100	(1)
დაფარული აქტივები	(95)	1
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	1,617	(51)
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	13,954	(191)

საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ მოთხოვნების ყველა ნაშთი პირველ სტადიას მიეკუთვნება.

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები

კლიენტებზე გაცემული სესხები მოიცავს:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
საცალო კლიენტებზე გაცემული სესხები, რეგულარული შენატანებით	418,136	450,382
კორპორაციული და მცირე და საშუალო ზომის საწარმოების სესხები	335,690	190,539
სამომხმარებლო სესხები	202,205	162,772
მიკროსესხები	103,231	108,854
სალომბარდო სესხები	121,702	86,439
იპოთეკური სესხები	87,172	61,864
მომხმარებლებზე გაცემული მთლიანი სესხები ამორტიზებული ღირებულებით	1,268,136	1,060,850
გამოკლებული – გაუფასურების რეზერვი	(91,634)	(108,102)
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები ამორტიზებული ღირებულებით	1,176,502	952,748
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები, სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული, მოგებაში ან ზარალში ასახვით	1,079	796
კლიენტებზე გაცემული სესხები	1,177,581	953,544

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით

2019 წლის 31 დეკემბრისა და 2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის განმავლობაში საცალო კლიენტებზე გაცემული სესხების (საიდანაც რეგულარული ფულადი ნაკადები მიიღება) საერთო საბალანსო ღირებულებასა და შესაბამის მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში ცვლილებების ანალიზი:

<i>საცალო კლიენტებზე გაცემული სესხები, რეგულარული შენატანებით</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მთლიანი საბალანსო ღირებულება 2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	402,711	5,520	42,151	450,382
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	1,507,099	-	-	1,507,099
დაფარული აქტივები	(1,501,978)	(21,792)	(79,386)	(1,603,156)
გადატანები პირველ სტადიაზე	9,566	(6,928)	(2,638)	-
გადატანები მეორე სტადიაზე	(30,569)	30,735	(166)	-
გადატანები მესამე სტადიაზე	(28,032)	(9,051)	37,083	-
დისკონტის ამორტიზაცია	-	-	1,974	1,974
აღდგენები	-	-	780	780
ჩამოწერილი თანხები	-	-	(36,382)	(36,382)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	30,475	6,577	60,387	97,439
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	389,272	5,061	23,803	418,136

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით (გაგრძელება)

<i>საცალო კლიენტებზე გაცემული სესხები, რეგულარული შენატანებით</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მთლიანი საბალანსო ღირებულება 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	361,835	6,968	34,548	403,351
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	1,268,658	–	–	1,268,658
დაფარული აქტივები	(1,245,532)	(3,020)	(545)	(1,249,097)
გადატანები პირველ სტადიაზე	2,275	(2,275)	–	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(17,167)	17,382	(215)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(13,438)	13,438	–
დისკონტის ამორტიზაცია	–	–	1,360	1,360
აღდგენები	–	–	553	553
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(4,970)	(4,970)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	32,642	(97)	(2,018)	30,527
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	402,711	5,520	42,151	450,382

<i>საცალო კლიენტებზე გაცემული სესხები, რეგულარული შენატანებით</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	9,481	1,982	38,545	50,008
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	25,068	–	–	25,068
დაფარული აქტივები	(28,910)	(5,981)	(60,044)	(94,935)
გადატანები პირველ სტადიაზე	2,716	(1,355)	(1,361)	(0)
გადატანები მეორე სტადიაზე	(326)	424	(98)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	(1,086)	(4,478)	5,564	–
პერიოდის განმავლობაში სტადიებს შორის კრედიტის ოდენობის გადატანების გავლენა პერიოდის ბოლოს მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე	(2,576)	9,635	18,263	25,322
დისკონტის ამორტიზაცია (საპროცენტო შემოსავალში აღიარებული).	–	–	1,974	1,974
აღდგენები	–	–	780	780
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(36,382)	(36,382)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	690	2,705	52,664	56,059
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	5,057	2,932	19,905	27,894

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით (გაგრძელება)

<i>საცალო კლიენტებზე გაცემული სესხები, რეგულარული შენატანებით</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	7,483	2,540	29,918	39,941
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	32,999	–	–	32,999
დაფარული აქტივები	(27,920)	(494)	(489)	(28,903)
გადატანები პირველ სტადიაზე	924	(924)	–	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(2,293)	2,479	(186)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(2,056)	2,056	–
პერიოდის განმავლობაში სტადიებს შორის კრედიტის ოდენობის გადატანების გავლენა პერიოდის ბოლოს მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე	(910)	839	7,887	7,816
დისკონტის ამორტიზაცია (საპროცენტო შემოსავალში აღიარებული).	–	–	1,360	1,360
აღდგენები	–	–	553	553
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(4,970)	(4,970)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	(802)	(402)	2,416	1,212
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	9,481	1,982	38,545	50,008

2019 წლის 31 დეკემბრისა და 2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის განმავლობაში კორპორატიული და მცირე და საშუალო ზომის სესხების საერთო საბალანსო ღირებულებასა და შესაბამის მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში მომხდარი ცვლილებების ანალიზი:

<i>კორპორატიული და მცირე და საშუალო ზომის საწარმოების სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მთლიანი საბალანსო ღირებულება 2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	189,502	52	985	190,539
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	356,032	–	–	356,032
დაფარული აქტივები	(199,609)	(31,820)	(380)	(231,809)
გადატანები პირველ სტადიაზე	729	(676)	(53)	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(51,446)	51,798	(352)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(741)	741	–
დისკონტის ამორტიზაცია	–	–	1,583	1,583
აღდგენები	–	–	16	16
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(947)	(947)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	19,331	2,078	(1,133)	20,276
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	314,539	20,691	460	335,690

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით (გაგრძელება)

<i>კორპორაციული და მცირე და საშუალო ზომის საწარმოების სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მთლიანი საბალანსო ღირებულება 2018				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	3,057	149	1,130	4,336
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	423,843	–	–	423,843
დაფარული აქტივები	(242,263)	(9)	(486)	(242,758)
გადატანები პირველ სტადიაზე	208	(208)	–	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(298)	393	(95)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(272)	272	–
დისკონტის ამორტიზაცია	–	–	52	52
აღდგენები	–	–	78	78
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(21)	(21)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	4,955	(1)	55	5,009
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	189,502	52	985	190,539

<i>კორპორაციული და მცირე და საშუალო ზომის საწარმოების სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2019				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	2,256	22	774	3,052
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	4,255	–	–	4,255
დაფარული აქტივები	(2,790)	(3,865)	(338)	(6,993)
გადატანები პირველ სტადიაზე	140	(107)	(33)	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(1,031)	1,276	(245)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(148)	148	–
პერიოდის განმავლობაში სტადიებს შორის კრედიტის ოდენობის გადატანების გავლენა პერიოდის ბოლოს მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე	(231)	3,447	301	3,517
დისკონტის ამორტიზაცია (საპროცენტო შემოსავალში აღიარებული).	–	–	1,583	1,583
აღდგენები	–	–	16	16
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(947)	(947)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	229	471	(1,068)	(368)
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	2,828	1,096	191	4,115

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით (გაგრძელება)

<i>კორპორაციული და მცირე და საშუალო ზომის საწარმოების სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	609	57	701	1,367
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	7,835	–	–	7,835
დაფარული აქტივები	(10,304)	–	(242)	(10,546)
გადატანები პირველ სტადიაზე	137	(137)	–	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(5)	100	(95)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(17)	17	–
პერიოდის განმავლობაში სტადიებს შორის კრედიტის ოდენობის გადატანების გავლენა პერიოდის ბოლოს მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე	(136)	19	252	135
დისკონტის ამორტიზაცია (საპროცენტო შემოსავალში აღიარებული).	–	–	52	52
აღდგენები	–	–	78	78
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(21)	(21)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	4,120	–	32	4,152
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	2,256	22	774	3,052

<i>სამომხმარებლო სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მთლიანი საბალანსო ღირებულება 2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	112,937	11,861	37,974	162,772
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	229,945	–	–	229,945
დაფარული აქტივები	(205,243)	(15,603)	(10,451)	(231,297)
გადატანები პირველ სტადიაზე	2,996	(2,996)	–	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(22,443)	24,325	(1,882)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	(2,202)	(13,231)	15,433	–
დისკონტის ამორტიზაცია	–	–	948	948
აღდგენები	–	–	524	524
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(8,406)	(8,406)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	35,211	2,594	9,914	47,719
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	151,201	6,950	44,054	202,205

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით (გაგრძელება)

<i>სამომხმარებლო სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მთლიანი საბალანსო ღირებულება 2018				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	194,011	9,832	60,430	264,273
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	294,249	–	–	294,249
დაფარული აქტივები	(336,292)	(11,257)	(6,703)	(354,252)
გადატანები პირველ სტადიაზე	600	(600)	–	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(43,471)	43,471	–	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(29,765)	29,765	–
დისკონტის ამორტიზაცია	–	–	3,555	3,555
აღდგენები	–	–	907	907
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(45,358)	(45,358)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	3,840	180	(4,622)	(602)
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	112,937	11,861	37,974	162,772

<i>სამომხმარებლო სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2019				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	5,204	4,482	31,458	41,144
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	2,673	–	–	2,673
დაფარული აქტივები	(6,297)	(5,409)	(4,208)	(15,914)
გადატანები პირველ სტადიაზე	726	(726)	–	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(1,309)	2,301	(992)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	(228)	(5,812)	6,040	–
პერიოდის განმავლობაში სტადიებს შორის კრედიტის ოდენობის გადატანების გავლენა პერიოდის ბოლოს მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე	(523)	5,911	6,150	11,538
დისკონტის ამორტიზაცია (საპროცენტო შემოსავალში აღიარებული).	–	–	948	948
აღდგენები	–	–	524	524
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(8,406)	(8,406)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	1,036	616	8,551	10,203
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	1,282	1,363	40,065	42,710

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით (გაგრძელება)

<i>სამომხმარებლო სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2018				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	8,950	4,170	51,275	64,395
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	14,825	–	–	14,825
დაფარული აქტივები	(14,355)	(2,538)	(1,795)	(18,688)
გადატანები პირველ სტადიაზე	198	(198)	–	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(3,398)	3,399	(1)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(4,404)	4,404	–
პერიოდის განმავლობაში სტადიებს შორის კრედიტის ოდენობის გადატანების გავლენა პერიოდის ბოლოს მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე	(188)	3,208	15,417	18,437
დისკონტის ამორტიზაცია (საპროცენტო შემოსავალში აღიარებული).	–	–	3,555	3,555
აღდგენები	–	–	907	907
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(45,358)	(45,358)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	(828)	845	3,054	3,071
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	5,204	4,482	31,458	41,144

2019 წლის 31 დეკემბრითა და 2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის განმავლობაში მიკროსესხების საერთო საბალანსო ღირებულებასა და შესაბამის მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში მომხდარი ცვლილებების ანალიზი:

<i>მიკროსესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მთლიანი საბალანსო ღირებულება 2019				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	93,298	3,746	11,810	108,854
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	67,466	–	–	67,466
დაფარული აქტივები	(101,395)	(3,194)	(3,794)	(108,383)
გადატანები პირველ სტადიაზე	2,898	(2,622)	(276)	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(10,937)	11,117	(180)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	(1,052)	(5,756)	6,808	–
დისკონტის ამორტიზაცია	–	–	488	488
აღდგენები	–	–	161	161
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(3,281)	(3,281)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	36,197	991	738	37,926
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	86,475	4,282	12,474	103,231

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით (გაგრძელება)

<i>მიკროსესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მთლიანი საბალანსო ღირებულება 2018				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	107,891	1,690	7,622	117,203
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	92,098	–	–	92,098
დაფარული აქტივები	(97,615)	(1,342)	(3,248)	(102,205)
გადატანები პირველ სტადიაზე	437	(437)	–	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(10,511)	10,514	(3)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(6,779)	6,779	–
დისკონტის ამორტიზაცია	–	–	1,533	1,533
აღდგენები	–	–	63	63
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(1,573)	(1,573)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	998	100	637	1,735
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	93,298	3,746	11,810	108,854

<i>მიკროსესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2019				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	1,185	1,598	8,794	11,577
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	633	–	–	633
დაფარული აქტივები	(1,033)	(1,051)	(1,972)	(4,056)
გადატანები პირველ სტადიაზე	1,453	(1,293)	(160)	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(224)	334	(110)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	(93)	(2,543)	2,636	–
პერიოდის განმავლობაში სტადიებს შორის კრედიტის ოდენობის გადატანების გავლენა პერიოდის ბოლოს მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე	(1,249)	4,272	1,919	4,942
დისკონტის ამორტიზაცია (საპროცენტო შემოსავალში აღიარებული).	–	–	488	488
აღდგენები	–	–	161	161
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(3,281)	(3,281)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	1,729	408	517	2,654
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	2,401	1,725	8,992	13,118

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით (გაგრძელება)

<i>მიკროსესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2018				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	1,849	654	5,888	8,391
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	2,301	–	–	2,301
დაფარული აქტივები	(1,138)	(236)	(1,961)	(3,335)
გადატანები პირველ სტადიაზე	165	(165)	–	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(885)	887	(2)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(471)	471	–
პერიოდის განმავლობაში სტადიებს შორის კრედიტის ოდენობის გადატანების გავლენა პერიოდის ბოლოს მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე	(161)	925	3,549	4,313
დისკონტის ამორტიზაცია (საპროცენტო შემოსავალში აღიარებული).	–	–	1,533	1,533
აღდგენები	–	–	63	63
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(1,573)	(1,573)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	(946)	4	826	(116)
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	1,185	1,598	8,794	11,577

2019 წლის 31 დეკემბრითა და 2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის განმავლობაში სალომბარდო სესხების საერთო საბალანსო ღირებულებასა და შესაბამის მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში მომხდარი ცვლილებების ანალიზი:

<i>სალომბარდო სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მთლიანი საბალანსო ღირებულება 2019				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	84,348	701	1,390	86,439
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	216,571	–	–	216,571
დაფარული აქტივები	(196,711)	(1,118)	(1,544)	(199,373)
გადატანები პირველ სტადიაზე	1,891	(1,296)	(595)	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(3,097)	3,097	–	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	(1,787)	(1,201)	2,988	–
დისკონტის ამორტიზაცია	–	–	573	573
აღდგენები	–	–	1	1
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(1,040)	(1,040)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	18,314	94	123	18,531
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	119,529	277	1,896	121,702

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით (გაგრძელება)

<i>სალომბარდო სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მთლიანი საბალანსო ღირებულება 2018				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	58,018	635	1,930	60,583
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	134,478	–	–	134,478
დაფარული აქტივები	(107,591)	(334)	(849)	(108,774)
გადატანები პირველ სტადიაზე	–	–	–	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(775)	775	–	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(377)	377	–
დისკონტის ამორტიზაცია	–	–	178	178
აღდგენები	–	–	–	–
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(258)	(258)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	218	2	12	232
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	84,348	701	1,390	86,439

<i>სალომბარდო სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2019				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	91	2	1,004	1,097
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	26	–	–	26
დაფარული აქტივები	(159)	(12)	(738)	(909)
გადატანები პირველ სტადიაზე	384	–	(384)	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	–	–	–	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(1)	1	–
პერიოდის განმავლობაში სტადიებს შორის კრედიტის ოდენობის გადატანების გავლენა პერიოდის ბოლოს მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე	(384)	11	2,344	1,971
დისკონტის ამორტიზაცია (საპროცენტო შემოსავალში აღიარებული).	–	–	573	573
აღდგენები	–	–	1	1
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(1,040)	(1,040)
ავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	80	–	48	128
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	38	–	1,809	1,847

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით (გაგრძელება)

<i>სალომბარდო სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2018				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	65	1	1,249	1,315
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	468	–	–	468
დაფარული აქტივები	(2,272)	(2)	(300)	(2,574)
გადატანები პირველ სტადიაზე	–	–	–	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(3)	3	–	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(1)	1	–
პერიოდის განმავლობაში სტადიებს შორის კრედიტის ოდენობის გადატანების გავლენა პერიოდის ბოლოს მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე	–	1	1	2
დისკონტის ამორტიზაცია (საპროცენტო შემოსავალში აღიარებული).	–	–	178	178
აღდგენები	–	–	–	–
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(258)	(258)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	1,833	–	133	1,966
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	91	2	1,004	1,097

2019 წლის 31 დეკემბრითა და 2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის განმავლობაში იპოთეკური სესხების საერთო საბალანსო ღირებულებასა და შესაბამის მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში მომხდარი ცვლილებების ანალიზი:

<i>იპოთეკური სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მთლიანი საბალანსო ღირებულება 2019				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	60,094	658	1,112	61,864
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	57,696	–	–	57,696
დაფარული აქტივები	(37,737)	(1,351)	(435)	(39,523)
გადატანები პირველ სტადიაზე	1,709	(1,642)	(67)	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(4,185)	4,905	(720)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	(3)	(1,353)	1,356	–
დისკონტის ამორტიზაცია (საპროცენტო შემოსავალში აღიარებული).	–	–	411	411
აღდგენები	–	–	44	44
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(311)	(311)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	6,510	167	314	6,991
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	84,084	1,384	1,704	87,172

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით
(გაგრძელება)

<i>იპოთეკური სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მთლიანი საბალანსო ღირებულება 2018				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	18,866	348	785	19,999
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	60,891	–	–	60,891
დაფარული აქტივები	(19,184)	(222)	(477)	(19,883)
გადატანები მეორე სტადიაზე	(1,200)	1,200	–	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(699)	699	–
დისკონტის ამორტიზაცია	–	–	61	61
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(1)	(1)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	721	31	45	797
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	60,094	658	1,112	61,864

<i>იპოთეკური სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2019				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	494	108	622	1,224
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	356	–	–	356
დაფარული აქტივები	(243)	(194)	(190)	(627)
გადატანები პირველ სტადიაზე	319	(294)	(25)	–
გადატანები მეორე სტადიაზე	(65)	364	(299)	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(252)	252	–
პერიოდის განმავლობაში სტადიებს შორის კრედიტის ოდენობის გადატანების გავლენა პერიოდის ბოლოს მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე	(301)	446	415	560
დისკონტის ამორტიზაცია (საპროცენტო შემოსავალში აღიარებული).	–	–	411	411
აღდგენები	–	–	44	44
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(311)	(311)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	79	26	188	293
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	639	204	1,107	1,950

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით (გაგრძელება)

<i>იპოთეკური სესხები</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2018				
წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	216	34	436	686
ახალი წარმოშობილი ან შექმნილი აქტივები	215	–	–	215
დაფარული აქტივები	(151)	(27)	(225)	(403)
გადატანები მეორე სტადიაზე	(38)	38	–	–
გადატანები მესამე სტადიაზე	–	(23)	23	–
პერიოდის განმავლობაში სტადიებს შორის კრედიტის ოდენობის გადატანების გავლენა პერიოდის ბოლოს მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე	–	74	267	341
დისკონტის ამორტიზაცია (საპროცენტო შემოსავალში აღიარებული).	–	–	61	61
ჩამოწერილი თანხები	–	–	(1)	(1)
სავალუტო კურსის და სხვა მოძრაობა	252	12	61	325
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	494	108	622	1,224

2019 წლისა და 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით საკრედიტო რისკით გაუფასურებული მესამე სტადიის სესხებზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოთვლის პროცესში კრედიტის ხარისხის გასაუმჯობესებლად უზრუნველყოფის საგანი არ გამოიყენება.

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების კონცენტრაცია

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ჯგუფის ათ უმსხვილეს მესამე მხარე მსესხებელზე გაცემული სესხების კონცენტრაცია შეადგენდა ლ 130,306–ს, ანუ ჯგუფის მთლიანი სასესხო პორტფელის 10.3%–ს (2018 წ.: ლ 121,051 და 11.5%, შესაბამისად). აღნიშნული სესხებისთვის შეიქმნა რეზერვი ლ 467–ის (2018 წ.: ლ 850) ოდენობით.

სესხები შემდეგი ტიპის მომხმარებლებზეა გაცემული:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
ფიზიკური პირები	934,225	870,167
კერძო საწარმოები	334,990	191,479
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები, მთლიანი	1,269,215	1,061,646
გამოკლებული – სესხების გაუფასურების რეზერვი	(91,634)	(108,102)
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები, წმინდა	1,177,581	953,544

(ათას ლარში)

8. კლიენტებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)**მომხმარებლებზე გაცემული სესხების კონცენტრაცია (გაგრძელება)**

სესხები საქართველოს ფარგლებში, ძირითადად შემდეგ დარგებზეა გაცემული:

	2019	2018
ფიზიკური პირები	934,225	870,167
ვაჭრობა და მომსახურება	179,514	41,026
არასაბანკო საკრედიტო ორგანიზაცია	38,191	22,676
მშენებლობა	26,851	53,470
ჯანდაცვა	36,591	7,221
წარმოება	15,264	14,431
ტრანსპორტირება და კომუნიკაცია	–	26,847
ტურიზმი და სასტუმროს ბიზნესი	18,865	15,869
ენერჯეტიკა	10,083	–
სხვა	9,631	9,939
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები, მთლიანი	1,269,215	1,061,646
გამოკლებული – სესხების გაუფასურების რეზერვი	(91,634)	(108,102)
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები, წმინდა	1,177,581	953,544

9. საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები

საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები მოიცავს შემდეგს:

**ამორტიზებული ღირებულებით აღრიცხული სავალო ფასიანი
ქაღალდები**

	2019	2018
საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო თამასუქები	12,102	32,721
საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ობლიგაციები	129,880	160,508
კორპორაციული ობლიგაციები	5,244	5,245
	147,226	198,474
გამოკლებული – გაუფასურების რეზერვი	(720)	(970)
ამორტიზებული ღირებულებით აღრიცხული სავალო ფასიანი ქაღალდები	146,506	197,504

2019 წლისა და 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები არ დაგირავებულა უზრუნველყოფის საგნის სახით.

(ათას ლარში)

9. საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები (გაგრძელება)

2018 წლის 31 დეკემბრითა და 2019 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის განმავლობაში საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდების საერთო საბალანსო ღირებულებაში ცვლილებების ანალიზი:

	საქართველოს				ჯამი
	ეროვნული ბანკის კორპორა-ციული ობლიგაციები	საქართველოს ბანკის სადეპოზიტო სერტიფიკატები	საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო თამასუქები	საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ობლიგაციები	
მთლიანი საბალანსო ღირებულება 2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	5,245	-	32,721	160,508	198,474
წარმოქმნილი ახალი აქტივები დაფარული აქტივები	-	3,048	12,504	32,033	47,585
დაფარული აქტივები	-	(3,048)	(33,952)	(62,748)	(99,748)
სხვა მოძრაობა	(1)	-	829	87	915
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	5,244	-	12,102	129,880	147,226

	საქართველოს				ჯამი
	ეროვნული ბანკის კორპორა-ციული ობლიგაციები	საქართველოს ბანკის სადეპოზიტო სერტიფიკატები	საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო თამასუქები	საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ობლიგაციები	
საერთო საბალანსო ღირებულება 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	-	-	83,207	139,593	222,800
წარმოქმნილი ახალი აქტივები დაფარული აქტივები	5,200	16,452	59,569	38,465	103,234
დაფარული აქტივები	-	(16,745)	(115,263)	(32,628)	(147,891)
სხვა მოძრაობა	45	293	5,208	15,078	20,331
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	5,245	-	32,721	160,508	198,474

საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდების ყველა ნაშთი მიეკუთვნა პირველ სტადიას. 2019 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის განმავლობაში მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვებში მომხდარი ცვლილების ანალიზი:

	საქართველოს				ჯამი
	ეროვნული ბანკის კორპორა-ციული ობლიგაციები	საქართველოს ბანკის სადეპოზიტო სერტიფიკატები	საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო თამასუქები	საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ობლიგაციები	
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	(26)	-	(155)	(789)	(970)
წარმოქმნილი ახალი აქტივები დაფარული აქტივები	-	(15)	(61)	(157)	(233)
დაფარული აქტივები	-	15	166	307	488
სხვა მოძრაობა	(1)	-	(4)	-	(5)
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	(27)	-	(54)	(639)	(720)

(ათას ლარში)

9. საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები (გაგრძელება)

	საქართველოს ეროვნული საქართველოს საქართველოს ბანკის ფინანსთა ფინანსთა კორპორა- სადეპოზიტო სამინისტროს სამინისტროს ციული სერტიფი- სახაზინო სახაზინო ობლიგაციები კატეგორიები თამასუქები ობლიგაციები				ჯამი
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	-	-	(410)	(686)	(1,096)
წარმოქმნილი ახალი აქტივები	(26)	81	(293)	(190)	(509)
დაფარული აქტივები	-	(82)	574	161	735
სხვა მოძრაობა	-	1	(26)	(74)	(100)
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	(26)	-	(155)	(789)	(970)

10. ძირითადი საშუალებები

ძირითადი საშუალებების მოძრაობა ასეთია:

	კომპიუ- ტერული ტექნიკა და სატრან- სპორტო საშუა- ლებები						საიჯარო ქონების გაუმჯო- ბესება	დაუმთავ- რებელი მშენებ- ლობა	ჯამი
	მიწა და შენობა- ნაგებობები	ავეჯი და მოწყობი- ლობები	საოფისე აღჭურ- ვილობა	საჭურ- ვითა და საპროექტო საშუა- ლებები	საიჯარო ქონების გაუმჯო- ბესება	დაუმთავ- რებელი მშენებ- ლობა			
თვითღირებულება ან გადაფასებული ღირებულება									
31 დეკემბერი, 2018 წ.	83,659	79,982	33,340	16,530	9,590	-	223,101		
შემოსვლები	2,486	20,845	6,185	1,437	5,461	2,569	38,983		
გასვლები	-	(454)	(1,158)	(546)	-	-	(2,158)		
გადაფასება	(3,368)	-	-	-	-	-	(3,368)		
31 დეკემბერი, 2019 წ.	82,777	100,373	38,367	17,421	15,051	2,569	256,558		
დარიცხული ცვეთა და გაუფასურება									
31 დეკემბერი, 2018 წ.	3,263	46,261	25,815	13,620	5,206	-	94,165		
ცვეთის დანარიცხი	1,676	7,694	3,578	1,104	1,132	-	15,184		
გასვლები	-	(403)	(1,158)	(546)	-	-	(2,107)		
გადაფასება	(4,939)	-	-	-	-	-	(4,939)		
31 დეკემბერი, 2019 წ.	-	53,552	28,235	14,178	6,338	-	102,303		
წმინდა საბალანსო ღირებულება									
31 დეკემბერი, 2018 წ.	80,396	33,721	7,525	2,910	4,384	-	128,936		
31 დეკემბერი, 2019 წ.	82,777	46,821	10,132	3,243	8,713	2,569	154,255		

(ათას ლარში)

10. ძირითადი საშუალებები (გაგრძელება)

	მიწა და შენობა- ნაგებობები	ავიჯი და მოწყობი- ლობები	კომპიუ- ტერული ტექნიკა და საოფისე აღჭურ- ვილობა	სატრან- სპორტო საშუალებები	საიჯარო ქონების გაუმჯო- ბესება	ჯამი
თვითღირებულება ან გადაფასებული ღირებულება						
31 დეკემბერი, 2017 წ.	82,372	78,904	29,844	15,123	8,728	214,971
შემოსვლები	1,632	2,284	4,551	1,789	862	11,118
გასვლები	(345)	(1,206)	(1,055)	(382)	-	(2,988)
31 დეკემბერი, 2018 წ.	83,659	79,982	33,340	16,530	9,590	223,101
დაგროვილი ცვეთა						
31 დეკემბერი, 2017 წ.	1,642	40,568	23,268	12,587	4,324	82,389
ცვეთის დანარიცხი	1,629	6,899	3,600	1,381	879	14,388
გასვლები	(8)	(1,206)	(1,052)	(346)	-	(2,612)
31 დეკემბერი, 2018 წ.	3,263	46,261	25,816	13,622	5,203	94,165
წმინდა საბალანსო ღირებულება						
31 დეკემბერი, 2017 წ.	80,730	38,336	6,576	2,536	4,404	132,582
31 დეკემბერი, 2018 წ.	80,396	33,721	7,524	2,908	4,387	128,936

ჯგუფის მიწა და შენობა-ნაგებობები სისტემატურად გადაფასდება. ბოლო გადაფასების თარიღი 2019 წლის 31 დეკემბერი იყო. შენობა-ნაგებობების გადაფასების შედეგად, საბალანსო ღირებულება გაიზარდა ლ 1,571-ით, საიდანაც ლ 34 მოდიოდა მანამდე გაუფასურებულ შენობებზე, ამიტომ შესაბამისი შემოსულობა გადაფასებიდან აღიარებული იქნა მოგება-ზარალის ანგარიშგებაში.

სრულად გაცვეთილი, მაგრამ ჯერ კიდევ ექსპლუატაციაში მყოფი ძირითადი საშუალებების მთლიანი საბალანსო ღირებულება ასეთია:

	ავიჯი და მოწყობი- ლობები	კომპიუტე- რული ტექნიკა და საოფისე აღჭურვილობა	სატრან- სპორტო საშუალებები	საიჯარო ქონების გაუმჯობესება	ჯამი
თვითღირებულება ან გადაფასებული ღირებულება					
31 დეკემბერი, 2019 წ.	17,059	22,330	11,314	918	51,621
31 დეკემბერი, 2018 წ.	15,685	19,555	11,728	230	47,198

ჯგუფის შენობები სამართლიანი ღირებულების იერარქიის მესამე დონეს მიეკუთვნება. 2018 წელს სამართლიანი ღირებულების იერარქიის დონეებს შორის გადატანები არ მომხდარა.

(ათას ლარში)

10. ძირითადი საშუალებები (გაგრძელება)

შენიშვნა-ნაგებობები თვითღირებულების მეთოდით რომ შეფასებულიყო, მათი საბალანსო ღირებულება იქნებოდა:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
თვითღირებულება	55,675	53,189
დარიცხული ცვეთა და გაუფასურება	(11,589)	(10,475)
ნარჩენი საბალანსო ღირებულება	<u>44,086</u>	<u>42,714</u>

11. არამატერიალური აქტივები

არამატერიალური აქტივების, მათ შორის კომპიუტერული პროგრამებისა და ლიცენზიების დინამიკა ასეთია:

	<u>პროგრამული უზრუნველყოფა და ლიცენზიები</u>
თვითღირებულება	
31 დეკემბერი, 2017 წ.	48,159
შემოსვლები	13,637
31 დეკემბერი, 2018 წ.	<u>61,796</u>
შემოსვლები	22,473
31 დეკემბერი, 2019 წ.	<u>84,269</u>
დაგროვილი ამორტიზაცია	
31 დეკემბერი, 2017 წ.	21,810
ამორტიზაციის დანარიცხი	7,335
31 დეკემბერი, 2018 წ.	<u>29,145</u>
ამორტიზაციის დანარიცხი	6,624
31 დეკემბერი, 2019 წ.	<u>35,769</u>
წმინდა საბალანსო ღირებულება	
31 დეკემბერი, 2017 წ.	<u>26,349</u>
31 დეკემბერი, 2018 წ.	<u>32,651</u>
31 დეკემბერი, 2019 წ.	<u>48,500</u>

(ათას ლარში)

12. აქტივის გამოყენების უფლება და საიჯარო ვალდებულებები

ქვემოთ მოცემულია ჯგუფის აქტივის გამოყენების უფლებებისა და საიჯარო ვალდებულებების საბალანსო ღირებულებები და მათი მოძრაობა პერიოდის განმავლობაში:

	<i>აქტივის გამოყენების უფლება – შენიშვნები</i>	<i>საიჯარო ვალდებუ- ლებები</i>
2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	42,304	42,304
შემოსვლები	5,317	5,034
ცვეთის ხარჯი	(8,190)	–
საპროცენტო ხარჯი	–	2,215
გადახდები	–	(10,511)
დღგ-ის გადახდა	–	890
გასვლები	(5,989)	(5,652)
ცვეთა აქტივის გასვლისას	775	–
ვალუტის კონვერტაცია	–	2,800
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	34,217	37,080

ჯგუფმა აღიარა 2,062 ლარის ხარჯი მოკლევადიანი იჯარებიდან.

2019 წელს იჯარებთან დაკავშირებით ჯგუფის ფულადი ნაკადების გადინებამ ჯამში შეადგინა 10,511 ლარი (2018 წ.: 6,319 ლარი).

13. გადასახადით დაბეგვრა

მოგების გადასახადის ხარჯი ასეთია:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
მიმდინარე წლის გადასახადის ხარჯი	–	5,463
გადავადებული გადასახადის დანარიცხი – დროებითი სხვაობების წარმოშობა და აღდგენა	1,857	2,762
მოგების გადასახადი	1,857	8,225

2018 წლის 12 ივნისს ფინანსური დაწესებულებების, მათ შორის ბანკებისა და სადაზღვევო ბიზნესის, მოგების გადასახადით დაბეგვრის არსებულ მოდელში ცვლილება შევიდა. ცვლილების მიხედვით, გაუნაწილებელი მოგება დაიბეგრება ნულოვანი საგადასახადო განაკვეთით, ხოლო განაწილებული მოგება 15%-იანი საგადასახადო განაკვეთით 2023 წლის 1 იანვრიდან, ნაცვლად 2019 წლის 1 იანვრისა, რომელიც ძალაში 2016 წელს შევიდა. ცვლილებამ მამინვე მოახდინა გავლენა გადავადებული საგადასახადო აქტივებისა და ვალდებულებების ნაშთებზე, რომლებიც მიკუთვნებადია წინა პერიოდებთან დაკავშირებით აღიარებული დროებითი სხვაობებისთვის. 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, გადავადებული საგადასახადო აქტივები და ვალდებულებები ხელახლა შეფასდა ცვლილების დანერგვის ახალი თარიღის შესაბამისად. გარდამავალი პერიოდის განმავლობაში ჯგუფი გააგრძელებს ამავე პერიოდში მოგება-ზარალის ანგარიშგებაში ასახული გადავადებული საგადასახადო აქტივებისა და ვალდებულებების მხოლოდ იმ ნაწილის აღიარებას, რომლის გამოყენებასაც 2023 წლის 1 იანვრამდე მოელის. ჯგუფმა გაუნაწილებელი მოგებისთვის გამოიყენა 0%-იანი საგადასახადო განაკვეთი იმ აქტივებისა და ვალდებულებების შემთხვევაში, რომელთა რეალიზაცია ან გასტუმრება მოსალოდნელია 2023 წლის იანვრის შემდეგ პერიოდებში.

(ათას ლარში)

13. გადასახადით დაბეგვრა (გაგრძელება)

2019 და 2018 წლებში მოგების გადასახადის განაკვეთი, გარდა სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდებიდან მიღებული მოგებისა, 15% იყო. სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდებიდან და საქართველოს ეროვნული ბანკის დეპოზიტებიდან მიღებულ საპროცენტო შემოსავლებზე გადასახადის განაკვეთი 0%-ს შეადგენს.

მოგების გადასახადის ეფექტური განაკვეთი განსხვავდება კანონმდებლობით გათვალისწინებული მოგების გადასახადის განაკვეთისგან. ქვემოთ კანონმდებლობით გათვალისწინებული განაკვეთების მიხედვით მოგების გადასახადის ხარჯი შესაბამისობაშია მოყვანილი გადასახადის რეალურ ოდენობასთან:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
მოგება მოგების გადასახადის ხარჯამდე	38,770	65,425
კანონით დადგენილი საგადასახადო განაკვეთი	15%	15%
თეორიული მოგების გადასახადის ხარჯი კანონმდებლობით გათვალისწინებული გადასახადის განაკვეთით	5,815	9,814
მოგება, რომელიც დაბეგვრას არ ექვემდებარება	(4,085)	(3,359)
საგადასახადო კანონმდებლობაში შესული ცვლილებების ეფექტი	–	1,653
საგადასახადო მიზნებისთვის გამოუქვითავი ხარჯები	127	117
მოგების გადასახადი	1,857	8,225

(ათას ლარში)

13. გადასახადები (გაგრძელება)

გადავადებული საგადასახადო აქტივები და ვალდებულებები 31 დეკემბრის მდგომარეობით და მათი მოძრაობა შესაბამის წლებში შემდეგია:

	2017	ფასს 9-ის მიღების ეფექტი	მოგება- ზარალის ანგარიშ- გებაში	2018	მოგება- ზარალის ანგარიშ- გებაში	სრული შემოსავ- ლის ანგარიშ- გებაში	2019
გადასახადის ეფექტი გამოსაქვით დროებით სხვაობებზე							
კლიენტებზე							
გაცემული სესხები	-	607	(600)	7	(7)	-	-
მომდევნო პერიოდზე გადატანილი საგადასახადო ზარალი	-	-	-	-	684	-	684
სხვა აქტივები	8	-	351	359	145	-	504
საიჯარო ვალდებულებები	-	-	-	-	5,562	-	5,562
სხვა ვალდებულებები	2,094	-	301	2,395	(1,715)	-	680
ადავადებული საგადასახადო აქტივი	2,102	607	52	2,761	4,669	-	7,430
გადასახადის ეფექტი დასაბეგრ დროებით სხვაობებზე							
კლიენტებზე							
გაცემული სესხები	(747)	-	747	-	(973)	-	(973)
აქტივის გამოყენების უფლება	-	-	-	-	(5,132)	-	(5,132)
ძირითადი საშუალებები და არამატერიალური აქტივები	(1,289)	-	(3,561)	(4,850)	(421)	(236)	(5,507)
გადავადებული საგადასახადო ვალდებულებები	(2,036)	-	(2,814)	(4,850)	(6,526)	(236)	(11,612)
წმინდა გადავადებული საგადასახადო აქტივები/ (ვალდებულებები)	66	607	(2,762)	(2,089)	(1,857)	(236)	(4,182)

(ათას ლარში)

14. სხვა აქტივები, ავანსები და სხვა ვალდებულებები

სხვა აქტივებს მიეკუთვნება:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
განთავსებული საგარანტიო დეპოზიტები	2,748	2,427
საინვესტიციო ქონება	2,619	2,583
სასაქონლო-მატერიალური მარაგები	2,539	2,369
წინასწარ გადახდილი გადასახადები მოგების გადასახადის გარდა	2,496	1,496
წარმოებული აქტივი	2,433	707
დასაკუთრებული ქონება	936	933
გადახდილი გარანტიებიდან მისაღები ანგარიშები	900	899
მოთხოვნები ფულადი გადარიცხვების სისტემის ოპერატორების მიმართ	183	1,362
ინვესტიციები მეკავშირე საწარმოებში	805	1,524
სხვა	6,859	8,738
ჯამი	22,518	23,038
გამოკლებული – სხვა აქტივების გაუფასურების რეზერვი	(2,354)	(2,633)
სხვა აქტივები	20,164	20,405

საინვესტიციო ქონება ძირითადად მოიცავს “ბ” კლასის საოფისე ფართს ზუგდიდის საქმიან ნაწილში, რომლის საერთო საიჯარო ფართიც 1,582 კვ.მ.-ია, ასევე თბილისის გარეთ მდებარე რამდენიმე შენობა-ნაგებობას.

საინვესტიციო ქონება სამართლიანი ღირებულებით აღირიცხება. სამართლიანი ღირებულება არის თანხა, რომელიც მიიღება აქტივის გაყიდვის შედეგად შეფასების თარიღისთვის ბაზრის მონაწილეებს შორის შემდგარი ჩვეულებრივი გარიგების პირობებში. ბოლო გადაფასების თარიღი 2019 წლის 31 დეკემბერი იყო. შეფასება ჩაატარა აკრედიტებულმა დამოუკიდებელმა შემფასებელმა, რომელსაც აქვს აღიარებული და შესაბამისი პროფესიული კვალიფიკაცია და ასევე აქვს გამოცდილება შესაფასებელი საინვესტიციო ქონების ანალოგიური კატეგორიისა და ადგილმდებარეობის ქონების შეფასებაში. გამოყენებულია შეფასების საერთაშორისო სტანდარტების კომიტეტის მიერ რეკომენდებული შეფასების მოდელები და შეფასება შეესაბამება ფასს 13-ის პრინციპებს. დეტალური ინფორმაციისათვის იხილეთ 25-ე შენიშვნა 25

სამართლიანი ღირებულების გადაფასების გარდა, საინვესტიციო ქონებაში მნიშვნელოვანი მოძრაობა არ დაფიქსირებულა.

ჯგუფის საინვესტიციო ქონება სამართლიანი ღირებულების იერარქიის მესამე დონეს მიეკუთვნება. 2019 წელს სამართლიანი ღირებულების იერარქიის დონეებს შორის გადატანები არ მომხდარა.

ქვემოთ მოყვანილი ცხრილი გვიჩვენებს წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტების სამართლიან ღირებულებებს, რომლებიც აღრიცხულია აქტივებად და ვალდებულებებად მათ პირობით თანხებთან ერთად. ჯამურად აღრიცხული პირობითი თანხა წარმოადგენს წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტის შესაბამისი აქტივის, განაკვეთის ან ინდექსის თანხას და საფუძველს, რომელზე დაყრდნობითაც ფასდება წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტის ღირებულების ცვლილება. პირობითი თანხები ასახავს ოპერაციათა მოცულობას წლის ბოლოსთვის და არ მოიცავს საკრედიტო რისკს.

(ათას ლარში)

14. სხვა აქტივები, ავანსები და სხვა ვალდებულებები (გაგრძელება)

	2019				2018			
	პირობითი თანხა		სამართლიანი ღირებულებები		პირობითი თანხა		სამართლიანი ღირებულება, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით	
	ვალდებულებები	აქტივი	ვალდებულებები	აქტივი	ვალდებულებები	აქტივი	ვალდებულებები	აქტივი
	ვალდებულებები	აქტივი	ვალდებულებები	აქტივი	ვალდებულებები	აქტივი	ვალდებულებები	აქტივი
სავალუტო ხელშეკრულებები								
ფორვარდები და სვოპები – ადგილობრივ ვალუტაში	208,742	(206,863)	2,068	(1,562)	95,651	(94,871)	707	(192)
ფორვარდები და სვოპები – უცხოურ ვალუტაში	17,765	(45,697)	365	(6,340)	–	(69,688)	–	(8,407)
სულ წარმოებული აქტივები/ ვალდებულებები	226,507	(252,560)	2,433	(7,902)	95,651	(164,559)	707	(8,599)

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ჯგუფი ფლობს შემდეგი სახის წარმოებულ ფინანსურ ინსტრუმენტებს:

ფორვარდული ხელშეკრულებები

ფორვარდული ხელშეკრულებები წარმოადგენს სპეციალური ფინანსური ინსტრუმენტის კონკრეტულ ფასად სამომავლო თარიღით ყიდვასთან ან გაყიდვასთან დაკავშირებულ ხელშეკრულებებს. ფორვარდული ხელშეკრულებებით ოპერაციები ხდება არასაბირჟო ბაზარზე.

ჯგუფის ფორვარდული ხელშეკრულებები სამართლიანი ღირებულების იერარქიის მეორე დონეს მიეკუთვნება. 2019 წელს სამართლიანი ღირებულების იერარქიის დონეებს შორის გადატანები არ მომხდარა.

ავანსები მოიცავს შემდეგს:

	2019	2018
ძირითადი საშუალებებისა და არამატერიალური აქტივებისთვის გადახდილი ავანსები	5,284	9,188
პროფესიული მომსახურებისთვის გადახდილი ავანსი	494	1,534
წინასწარ გადახდილი დაზღვევა	314	399
წინასწარ გადახდილი იჯარა	202	–
სხვა	639	874
სულ გადახდილი ავანსები	6,933	11,995

(ათას ლარში)

14. სხვა აქტივები, ავანსები და სხვა ვალდებულებები (გაგრძელება)

სხვა ვალდებულებები მოიცავს შემდეგს:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
წარმოებული ვალდებულება	7,902	8,599
დაუფარავი თანხები	3,476	4,771
დარიცხული პრემია	4,385	10,663
საგადასახადო დავალიანება, მოგების გადასახადის გარდა	2,297	771
სხვადასხვა კრედიტორები	997	1,143
სხვადასხვა პირობითი ვალდებულების, მათ შორის თავდებობებისა და ნაკისრი ვალდებულებების ანარიცხები	–	211
სხვა	4,328	3,036
სხვა ვალდებულებები	23,385	29,194

15. საკრედიტო ზარალის ხარჯი და სხვა გაუფასურება და ანარიცხები

ქვედა ცხრილში წარმოდგენილია მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის ხარჯი ფინანსურ ინსტრუმენტებზე, რომელიც ასახულია 2019 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის მოგება-ზარალის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში:

<i>31 დეკემბერი, 2019 წ.</i>	<i>შენიშვნა</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ	7	239	–	–	239
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები ამორტიზებული ღირებულებით	8	(6,466)	(874)	33,736	26,396
ამორტიზებული ღირებულებით შეფასებული სავალო ფასიანი ქაღალდები	9	(250)	–	–	(250)
ფინანსური გარანტიები	0	(139)	–	–	(139)
სულ საკრედიტო ზარალის ხარჯი		(6,616)	(874)	33,736	26,246

<i>31 დეკემბერი, 2018 წ.</i>	<i>შენიშვნა</i>	<i>პირველი სტადია</i>	<i>მეორე სტადია</i>	<i>მესამე სტადია</i>	<i>ჯამი</i>
მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ	7	51	–	–	51
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები ამორტიზებული ღირებულებით	8	(461)	738	35,571	35,848
ამორტიზებული ღირებულებით შეფასებული სავალო ფასიანი ქაღალდები	9	(126)	–	–	(126)
ფინანსური გარანტიები	0	47	–	–	47
სულ საკრედიტო ზარალის ხარჯი		(489)	738	35,571	35,820

(ათას ლარში)

15. საკრედიტო ზარალის ხარჯი და სხვა გაუფასურება და ანარიცხები (გაგრძელება)

გაუფასურების რეზერვის და ანარიცხების დინამიკა ასეთია:

	<i>სხვადასხვა პირობითი ვალდებულების, მათ შორის თავდებობებისა და ნაკისრი ვალდებულებების ანარიცხები</i>		
	<i>სხვა აქტივები</i>	<i>ანარიცხები</i>	<i>ჯამი</i>
31 დეკემბერი, 2018 წ.	2,633	164	2,797
დანარიცხი/(შემობრუნება)	857	(103)	754
ჩამოწერა	(1,136)	78	(1,058)
31 დეკემბერი, 2019 წ.	2,354	139	2,493
	<i>სხვადასხვა პირობითი ვალდებულების, მათ შორის თავდებობებისა და ნაკისრი ვალდებულებების ანარიცხები</i>		
	<i>სხვა აქტივები</i>	<i>ანარიცხები</i>	<i>ჯამი</i>
31 დეკემბერი, 2017 წ.	2,792	215	3,007
შემობრუნება	(170)	(48)	(218)
ჩამოწერა	–	(3)	(3)
აღდგენები	11	–	11
31 დეკემბერი, 2018 წ.	2,633	164	2,797

მოთხოვნების, გარანტიების და ვალდებულებების ანარიცხები აღირიცხება სხვა ვალდებულებებში.

16. ვალდებულებები საკრედიტო დაწესებულებების წინაშე

ვალდებულებები საკრედიტო დაწესებულებების წინაშე მოიცავს:

	2019	2018
მიმდინარე ანგარიშები	9,586	7,414
ვადიანი ანაზრები და სესხები	87,815	799
ვალდებულებები საკრედიტო დაწესებულებების წინაშე	97,401	8,213

2019 წლის 26 დეკემბერს ჯგუფმა მიიღო სესხი სებ–ისგან 60,000 ლარის ოდენობით, რომელიც 2020 წლის 3 იანვარს უნდა დაიფაროს. 27,000 ლარის ანაზრები განთავსდა სამი კომერციული ბანკის მიერ 2019 წლის 31 დეკემბერს და მათი ვადა 2020 წლის 3 იანვარს იწურება. სესხები და ანაზრები საბოლოო ვადისთვის სრულად დაიფარა.

(ათას ლარში)

17. ვალდებულებები კლიენტების წინაშე

ვალდებულებები კლიენტების მიმართ მოიცავს შემდეგს:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
მიმდინარე ანგარიშები	887,487	841,516
ვადიანი დეპოზიტები (სადეპოზიტო სერტიფიკატების ჩათვლით)	677,601	640,733
ვალდებულებები კლიენტების წინაშე	1,565,088	1,482,249
გაცემული გარანტიების უზრუნველყოფა (0 შენიშვნა)	4,829	3,884

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, € 200,247–ის (12.8%) ოდენობის ვალდებულებები კლიენტების მიმართ ათ უმსხვილეს მენაბრეზე მოდიოდა (2018 წლის 31 დეკემბერი: € 229,976 (15.6%)).

ვალდებულებები მომხმარებლების წინაშე მოიცავს ანგარიშებს მომხმარებლების შემდეგ ტიპებთან:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
ფიზიკური პირები	1,081,749	996,169
სახელმწიფო და საბიუჯეტო ორგანიზაციები	228,340	281,711
კერძო საწარმოები	254,999	204,369
ვალდებულებები კლიენტების წინაშე	1,565,088	1,482,249

ვალდებულებები კლიენტების წინაშე ეკონომიკის სექტორების მიხედვით:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
ფიზიკური პირები	1,081,749	996,169
სახელმწიფო და საბიუჯეტო ორგანიზაციები	228,340	281,711
ვაჭრობა და მომსახურება	67,910	41,615
არასაბანკო ფინანსური ორგანიზაციები	36,844	30,456
ტრანსპორტირება და კომუნიკაცია	29,859	35,350
უძრავი ქონების მშენებლობა	6,552	3,559
სოფლის მეურნეობა	1,323	226
ენერგეტიკა	571	754
სამთო მრეწველობა	346	–
სხვა	111,594	92,409
ვალდებულებები კლიენტების წინაშე	1,565,088	1,482,249

(ათას ლარში)

18. სუბორდინირებული ვალი

2014 წლის ნოემბერში ჯგუფმა დაიწყო არაუზრუნველყოფილი სუბორდინირებული სესხის ხელშეკრულებების გაყიდვა მაღალშემოსავლიან ფიზიკურ და იურიდიულ კლიენტებზე. ჯგუფს არ აქვს სუბორდინირებული ვალდებულებები, რომელიც მთლიანი სუბორდინირებული ვალის 10%-ს აღემატება. სუბორდინირებული სესხის ხელშეკრულებების გამოშვების ძირითადი მიზანი იყო მეორადი კაპიტალის მოზიდვა ჯგუფის კაპიტალიზაციის მხარდასაჭერად.

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ჯგუფს ჰქონდა € 100,031 (2018 წლის 31 დეკემბერი: € 48,122) დაუფარავი სუბორდინირებული ვალი. აქედან, ბაზელ III-ის საფუძველზე, სებ-ის მოთხოვნების თანახმად, მეორადი კაპიტალისთვის მიკუთვნებადი ვალის ამორტიზებული ღირებულება, შესაბამისად, იყო € 92,835 (2018 წლის 31 დეკემბერი: € 41,715).

	<i>სუბორდინირებული ვალი</i>
საბალანსო ღირებულება 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	105,753
გაცემიდან მიღებული შემოსავალი	66,051
დაფარვა	(122,196)
უცხოური ვალუტის კონვერტაცია	(1,109)
სხვა	(377)
საბალანსო ღირებულება 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	48,122
გაცემიდან მიღებული შემოსავალი	121,983
დაფარვა	(74,218)
უცხოური ვალუტის კონვერტაცია	3,917
სხვა	277
საბალანსო ღირებულება 2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	100,031

19. საკუთარი კაპიტალი**სააქციო კაპიტალი**

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკის ნებადართული სააქციო კაპიტალი შედგებოდა 7,500,000,000 ჩვეულებრივი აქციისგან. აქედან 5,502,254,354 გამოშვებული იყო, ხოლო 5,462,874,502 ჩვეულებრივი აქცია სრულად იყო განაღდებული 1,013,828,327 გამოსყიდული აქციის ჩათვლით (2018 წლის 31 დეკემბერი: ნებადართული სააქციო კაპიტალი შედგებოდა 7,500,000,000 ჩვეულებრივი აქციისგან, რომელთაგან 5,502,254,354 იყო გამოშვებული, ხოლო 5,462,874,502 სრულად იყო განაღდებული 1,013,828,327 გამოსყიდული აქციის ჩათვლით). თითოეული აქციის ნომინალური ღირებულებაა € 0.01. გამოშვებული ჩვეულებრივი აქციების მთლიანი რაოდენობიდან 39,379,845 (2018 წ.: 39,379,845) აქცია გადავადებული გადახდის პრინციპით არის მიყიდული Stichting Liberty ESOP-ისთვის და მიეკუთვნება თანამშრომელთა წილობრივი ინსტრუმენტებით კომპენსაციის პროგრამას.

(ათას ლარში)

19. საკუთარი კაპიტალი (გაგრძელება)

სააქციო კაპიტალი (გაგრძელება)

მთლიანად განაღდებული და გამოსყიდული ჩვეულებრივი და კონვერტირებადი პრივილეგირებული აქციების მოძრაობა აღწერილია ქვემოთ:

	<i>აქციების რაოდენობა</i>		<i>ნომინალური თანხა</i>		<i>ჯამი</i>
	<i>კონვერტი- რებადი პრივილეგო- რებული</i>	<i>ჩვეულებრივი</i>	<i>კონვერტი- რებადი პრივილეგო- რებული</i>	<i>ჩვეულებრივი</i>	
1 იანვარი, 2018 წ.	6,139,064	4,395,051,697	6,139	43,951	50,090
სააქციო კაპიტალის გაზრდა კონვერტირებადი პრივილეგირებული აქციების გარდაქმნა ჩვეულებრივ აქციებად	-	22,394,500	-	224	224
პრივილეგირებული აქციების გარდაქმნა ჩვეულებრივ აქციებად	(1,573,680)	31,600,000	(1,574)	316	(1,258)
31 დეკემბერი, 2018 წ.	4,565,384	4,449,046,197	4,565	44,491	49,056
31 დეკემბერი, 2019 წ.	4,565,384	4,449,046,197	4,565	44,491	49,056

აქციონერებმა ჯგუფის სააქციო კაპიტალში შენატანი განახორციელეს ლ- ში და ისინი უფლებამოსილნი არიან დივიდენდები და კაპიტალის ნებისმიერი განაწილება მიიღონ ლ-ში.

2019 წლისა და 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ერთი ჩვეულებრივი აქციის საბალანსო ღირებულება, შესაბამისად, იყო ლ 0.0705 და ლ 0.0593.

20.

გამოსყიდული აქციები

2015 წლის 12 ნოემბერს ჯგუფმა დაიწყო ჩვეულებრივი აქციების გამოსყიდვა (შემდგომში – „გამოსყიდვა“), რა დროსაც თითო ჩვეულებრივ აქციაში გადაიხადა ლ 0.0179, და ჩვეულებრივი აქციების მაქსიმალურმა რაოდენობამ შეადგინა 1,045,428,327 ლარი, ანუ გამოშვებული და მიმოქცევაში არსებული ჩვეულებრივი აქციების მთლიანი რაოდენობის 19.00%.

გამოსყიდვის პერიოდი განისაზღვრა 90 კალენდარული დღით გამოცხადების თარიღიდან 2016 წლის 10 თებერვლამდე. 2016 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ჯგუფმა გამოისყიდა და მთლიანად მოახდინა ანგარიშსწორება 1,045,428,327 ჩვეულებრივ აქციაზე (გამოშვებული და მიმოქცევაში არსებული აქციების მთლიანი რაოდენობის 19.00%).

2018 წელს ჯგუფმა 1,573,680 პრივილეგირებული აქცია გარდაქმნა 31,600,000 ჩვეულებრივ აქციად, რის შედეგადაც 2018 წელს გამოსყიდული აქციები შემცირდა 1,013,828,327-მდე. 2019 წელს აქციების გარდაქმნა არ მომხდარა.

გადახდილი საფასური და გარიგების დანახარჯები გამოიქვითება მთლიანი საკუთარი კაპიტალიდან, როგორც გამოსყიდული აქციები მათ გაუქმებამდე ან ხელახლა გამოშვებამდე. გამოსყიდული აქციები ასახულია საშუალო შეწონილი ღირებულებით.

(ათას ლარში)

19. საკუთარი კაპიტალი (გაგრძელება)**კონვერტირებადი პრივილეგირებული აქციები**

2012 წლის აგვისტოში ბანკმა გამოუშვა და საქართველოში საჯარო შეთავაზების მეშვეობით საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომი გახადა 10,000,000 კონვერტირებადი პრივილეგირებული აქცია, რომლებიც გამოსყიდვას არ ექვემდებარება. თითო კონვერტირებადი პრივილეგირებული აქციის განთავსების მთლიანი ფასი იყო ლ 1 (საჯარო შეთავაზების ნებადართული ოდენობა შემდეგ გაიზარდა 30,000,000 კონვერტირებად პრივილეგირებულ აქციაზე), რომელთაგან 4,565,384 იყო მიმოქცევაში და 2019 წლის 31 დეკემბრისთვის სრულად განაღდებული (2018 წ.: 4,565,384). საჯარო შეთავაზების ვადა 2015 წლის 31 დეკემბერს ამოიწურა. კონვერტირებადი პრივილეგირებული აქციები მუდმივია და მათი კონვერტირება, მფლობელის სურვილისამებრ, შეიძლება ბანკის ჩვეულებრივ აქციებად კონვერტაციის ფასით, რომელიც წარმოადგენს წინა კალენდარული წლის ბოლოსთვის ბანკის ფასს-ის შესაბამისად აუდიტის მიხედვით ჩვეულებრივი აქციების საბალანსო ღირებულების 1.05-ზე გამრავლებულ ოდენობას, მიმოქცევაში არსებულ ერთ ჩვეულებრივ აქციაზე (გამოსყიდული აქციების გამოკლებით).

კონვერტირებად პრივილეგირებულ აქციებზე დივიდენდების განაკვეთი წელიწადში 17%-ია, გადაიხდება ყოველწლიურად და ექვემდებარება აქციონერთა საერთო კრების მიერ დამტკიცებას ყოველ წელს. დივიდენდები არ არის კუმულაციური. კონვერტაციის ოფციონი თავდაპირველი აღიარების თარიღისთვის საკუთარი კაპიტალის კომპონენტის სახითაა კლასიფიცირებული.

დივიდენდის გადახდა დამოკიდებულია ბანკის ფინანსურ მდგომარეობაზე და საქმიანობის შედეგზე და კაპიტალის ადეკვატურობის გონივრულ მოთხოვნებზე და შეიძლება, სხვა მიზეზებთან ერთად, შეიზღუდოს არსებული კანონმდებლობითა და ნორმატიული აქტებით, ასევე საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ.

საბაზო/განზავებული შემოსავალი ერთ აქციაზე

ჯგუფი წარმოადგენს მონაცემებს ერთ აქციაზე საბაზო და განზავებული შემოსავლის შესახებ თავისი ჩვეულებრივი აქციებისთვის. საბაზო შემოსავალი ერთ აქციაზე გამოითვლება ბანკის ჩვეულებრივი აქციების მფლობელთა წმინდა მოგების ან ზარალის შეფარდებით პერიოდის განმავლობაში მიმოქცევაში არსებული ჩვეულებრივი აქციების რაოდენობის საშუალო შეწონილთან (გამოსყიდული აქციების გამოკლებით). განზავებული შემოსავალი ერთ აქციაზე განისაზღვრება ჩვეულებრივი აქციების მფლობელების მოგების ან ზარალის და მიმოქცევაში არსებული ჩვეულებრივი აქციების საშუალო შეწონილი რაოდენობის დაკორექტირებით, პოტენციური ჩვეულებრივი აქციების განზავების ეფექტის გათვალისწინებით (მაგრამ გამოსყიდული აქციების გათვალისწინების გარეშე), რომლებიც მოიცავს თანამშრომლებისთვის გაცემულ ოფციონებს და კონვერტირებად პრივილეგირებულ აქციებს.

2019 წელს ბანკის ჩვეულებრივი აქციების მფლობელთა კუთვნილმა წმინდა მოგებამ შეადგინა ლ 36,913 (2018 წ.: ლ 57,200), ხოლო წლის განმავლობაში მიმოქცევაში მყოფი აქციების საშუალო შეწონილი რაოდენობა იყო 4,509,550,410 (2018 წ.: 4,477,950,410), შესაბამისად, შემოსავალი აქციაზე 2019 წელს შეადგენდა ლ 0.00801-ს (2018 წ.: ლ 0.01260).

2019 წლის 31 დეკემბერს კონვერტირებად პრივილეგირებულ აქციებს არ ჰქონდა განზავების ეფექტი, რადგან ლ 0.050 კონვერტაციის ფასი აღემატებოდა აღნიშნული პერიოდის კოტირებულ საშუალო შეწონილ საბაზრო ფასს, ლ 0.032-ს, ამ პერიოდისთვის. 2018 წლის 31 დეკემბერს კონვერტირებად პრივილეგირებულ აქციებს არ ჰქონდა განზავების ეფექტი, რადგან ლ 0.050 კონვერტაციის ფასი აღემატებოდა აღნიშნული პერიოდის კოტირებულ საშუალო შეწონილ საბაზრო ფასს – ლ 0.039-ს საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოსთვის. ამრიგად, პოტენციური განზავება არ მოიცავდა 4,565,384 პრივილეგირებული აქციის ჩვეულებრივ აქციებად კონვერტაციის პოტენციურ ეფექტს 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით.

(ათას ლარში)

19. საკუთარი კაპიტალი (გაგრძელება)

დივიდენდები

2019 წელს ბანკს არ გადაუხდია დივიდენდები თავის ჩვეულებრივ აქციებზე (2018 წ.: ნული). 2019 წელს ბანკმა კონვერტირებად პრივილეგირებულ აქციებზე გადაიხადა დივიდენდები ლ 775–ის ოდენობით (2018 წ.: ლ 776).

სხვა რეზერვები

სხვა რეზერვების დინამიკა ასეთია:

	<i>ძირითადი საშუალებების გადაფასების რეზერვი</i>
2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	16,414
გაყიდული აქტივის გადაფასების რეზერვი, გადასახადის გათვალისწინებით	(176)
ქონების გადაფასების რეზერვის ცვეთა მოგების გადასახადის გათვალისწინებით	(325)
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	15,913
გადაფასების რეზერვი, გადასახადის გათვალისწინებით	1,301
ქონების გადაფასების რეზერვის ცვეთა მოგების გადასახადის გათვალისწინებით	(324)
2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	16,890

სხვა რეზერვების ხასიათი და დანიშნულება

ძირითადი საშუალებების გადაფასების რეზერვი

ძირითადი საშუალებების გადაფასების რეზერვი გამოიყენება შენობა-ნაგებობების სამართლიანი ღირებულების გაზრდის და შემცირებების აღრიცხვისათვის, იმ პირობით, თუ ამგვარი შემცირება უკავშირდება საკუთარ კაპიტალში ადრე ასახული იმავე აქტივის ზრდას.

20. პირობითი ვალდებულებები

საოპერაციო გარემო

რადგანაც ქვეყანა ჯერ კიდევ ფორმირების პროცესში მყოფი ბაზარია, მას არა აქვს კარგად განვითარებული ბიზნესის ინფრასტრუქტურა და ნორმატიული ბაზა, რაც უფრო განვითარებულ საბაზრო ეკონომიკებს ახასიათებთ. საქართველოში საქმიანობა დაკავშირებულია ისეთ რისკებთან, რომლებიც, როგორც წესი, არ არსებობს განვითარებულ ბაზრებზე (იმ რისკის ჩათვლით, რომ ლარი არ წარმოადგენს თავისუფლად კონვერტირებად ვალუტას ქვეყნის გარეთ, ასევე მხედველობაშია მისაღები განუვითარებელი სასესხო და კაპიტალის ბაზრები). თუმცა, ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში, საქართველოს მთავრობამ მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადადგა საბანკო, იურიდიული, საგადასახადო და მარეგულირებელი სისტემების ჩამოყალიბებისათვის საჭირო რეფორმების სახით, რაც დადებითად აისახება ზოგად საინვესტიციო კლიმატზე. ამ რეფორმებს შორისაა ახალი კანონმდებლობის მიღება (ახალი საგადასახადო კოდექსისა და საპროცესო კანონების ჩათვლით). დირექტორთა საბჭოს აზრით, აღნიშნული ნაბიჯები ამცირებს ბიზნეს რისკებს საქართველოში.

(ათას ლარში)

20. პირობითი ვალდებულებები (გაგრძელება)

მოსალოდნელია ბიზნესგარემოს გაუმჯობესებისკენ მიმართული არსებული ტენდენციის გაგრძელება. ქართული ეკონომიკის მომავალი სტაბილურობა დიდად არის დამოკიდებული ამ რეფორმებზე და იმაზე, თუ ქვეყნის ხელისუფლების მიერ გადადგმული ნაბიჯები რამდენად იქნება ეფექტური ეკონომიკური, ფინანსური და ფულადი-საკრედიტო პოლიტიკის განვითარებისათვის. ამის მიუხედავად, საქართველოს ეკონომიკაზე გავლენას ახდენს მსოფლიო კრიზისი და ეკონომიკური განვითარების ტემპის შენელება.

იურიდიული

საქმიანობის ჩვეულებრივი მსვლელობისას, ჯგუფის წინააღმდეგ შესაძლოა აღიძრას სარჩელები. ხელმძღვანელობას მიაჩნია, რომ ამ სარჩელებიდან გამომდინარე საბოლოო ვალდებულებას (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) არ ექნება არსებითი უარყოფითი გავლენა ჯგუფის ფინანსურ მდგომარეობაზე ან სამომავლო ფუნქციონირებაზე.

პირობითი ფინანსური ვალდებულებები

ჯგუფის პირობითი ვალდებულებები შემდეგია:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებები		
გარანტიები	17,948	8,039
სესხების გაცემის ვალდებულება	93,613	73,303
	111,561	81,342
ვალდებულებები საოპერაციო იჯარიდან		
1 წლამდე	1,653	11,412
1 წელზე გვიან, მაგრამ არაუგვიანეს 5 წლისა	1,012	29,470
5 წელზე მეტი	230	13,379
	2,895	54,261
პირობითი ვალდებულებები კაპიტალური დანახარჯებიდან	4,190	7,622
პირობითი ვალდებულებები (უზრუნველყოფის გამოქვითვამდე)	118,646	143,225
გამოკლებული – გამოშვებული გარანტიების უზრუნველსაყოფად განკუთვნილი ნაღდი ფული (17 შენიშვნა)	(4,829)	(3,884)
პირობითი ვალდებულებები	113,817	139,341

2019 წლისა და 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკს ჰქონდა ბანკების კომპლექსური დაზღვევა, დირექტორებისა და თანამშრომლების პასუხისმგებლობის, ასევე ქონებისა და ავტოტრანსპორტის დაზღვევა.

ყველა ვალდებულება პირველ სტადიას განეკუთვნება და წლის განმავლობაში მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში მნიშვნელოვანი მოძრაობები არ მომხდარა.

(ათას ლარში)

21. წმინდა საკომისიო შემოსავალი

წმინდა შემოსავალი გასამრჯელოდან და საკომისიო მოსაკრებლიდან მოიცავს შემდეგს:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
ოპერაციები პლასტიკური ბარათებით	13,001	9,749
საანგარიშსწორებო ოპერაციები	11,844	12,657
ფულადი გადარიცხვები	3,070	3,704
საკასო ოპერაციები	2,681	2,281
კომუნალური გადახდებიდან მიღებული საკომისიო შემოსავალი	1,512	2,422
გარანტიები და აკრედიტივები	225	102
სხვა	244	143
მიღებული გასამრჯელო და საკომისიო	32,577	31,058
ოპერაციები პლასტიკური ბარათებით	(8,598)	(6,375)
კომუნალურ გადახდებზე გაწეული საკომისიო ხარჯი	(591)	(669)
საანგარიშსწორებო ოპერაციები	(941)	(947)
საკასო ოპერაციები	(222)	(69)
გარანტიები და აკრედიტივები	(25)	-
საკომისიო ხარჯი	(10,377)	(8,060)
წმინდა საკომისიო შემოსავალი	22,200	22,998

შემოსავალი მომხმარებლებთან გაფორმებული ხელშეკრულებებიდან

ჯგუფი შემოსავალს მომხმარებლებთან გაფორმებული ხელშეკრულებებიდან ძირითადად წარმოადგენს გასამრჯელო და საკომისიო შემოსავალი. შემოსავალი მომხმარებლებთან გაფორმებული ხელშეკრულებებიდან აღიარებულია 2019 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის მოგება-ზარალის ანგარიშგებაში და შეადგინა ლ 32,578 (2018 წ.: ლ 31,058).

მომხმარებლებთან გაფორმებულ ხელშეკრულებებთან დაკავშირებით, ჯგუფმა ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში აღიარა შემდეგი სახელშეკრულებო აქტივები და ვალდებულებები:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
დარიცხული მისაღები შემოსავალი (წარმოდგენილი სხვა აქტივებში)	-	120

ჯგუფი იყენებს ფასს 15-ის 121-ე მუხლით გათვალისწინებულ გამარტივებულ მიდგომებს და არ წარმოადგენს ინფორმაციას დარჩენილი სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესახებ, რომელთა თავდაპირველი მოსალოდნელი ვადაც მაქსიმუმ ერთი წელია.

(ათას ლარში)

22. სხვა შემოსავალი

სხვა შემოსავალი მოიცავს შემდეგს:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
შემოსავალი კლიენტთა სესხების და ავანსების დაფარვის დაგვიანებასთან დაკავშირებული ჯარიმებიდან	9,555	13,188
შემოსულობა აქტივის გამოყენების უფლების მოდიფიკაციიდან	524	–
შემოსულობა აქტივების გაყიდვიდან	366	286
შემოსავალი იჯარიდან	18	289
სხვა	2,182	5,268
სხვა შემოსავლები, სულ	12,645	19,031

23. თანამშრომლებზე გაწეული და სხვა ადმინისტრაციული ხარჯები

თანამშრომლებზე გაწეული და სხვა საოპერაციო ხარჯები მოიცავს შემდეგს:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
ხელფასები	61,433	52,996
ცვალებადი ყოველთვიური პრემია	5,315	7,281
სამუშაოს შესრულებასთან დაკავშირებული პრემიალური თანხები	4,385	7,193
თანამშრომლებზე გაწეული ხარჯი	71,133	67,472

თანამშრომლების საშუალო რაოდენობა წელიწადში:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
მუდმივ შტატზე:		
ზედა რგოლის ხელმძღვანელობა	7	7
საშუალო რგოლის ხელმძღვანელობა	213	286
სხვა თანამშრომლები	4,569	4,663
დროებით დასაქმებული:		
სხვა თანამშრომლები	519	703
ჯამი	5,308	5,659

(ათას ლარში)

23. თანამშრომლებზე გაწეული და სხვა ადმინისტრაციული ხარჯები (გაგრძელება)

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
საოფისე მარაგები	4,199	3,009
მარკეტინგი და რეკლამა	3,606	1,978
იურიდიული და სხვა პროფესიული მომსახურება	3,082	2,657
საკომუნიკაციო მომსახურება	3,078	3,332
შენობის დატვირთვა და იჯარა	2,788	10,327
საოპერაციო გადასახადები	2,320	1,382
კომუნალური ხარჯი	2,286	2,203
შეკეთება და ტექნიკური მომსახურება	1,675	1,613
დაცვა–უსაფრთხოება	852	965
კორპორაციული წამახალისებელი ღონისძიებები	686	575
მგზავრობის ხარჯი	623	580
დაზღვევის ხარჯი	580	832
აუდიტი, აუდიტთან დაკავშირებული და სხვა მომსახურების ხარჯები	400	300
სხვა	2,960	3,342
ზოგადი და ადმინისტრაციული ხარჯები	29,135	33,095

ბანკის აუდიტორის ანაზღაურება 31 დეკემბრით დასრულებული 2019 და 2018 წლებისთვის მოიცავს შემდეგს (დღგ–ის გარეშე):

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
გასამრჯელო ბანკის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის ფინანსური ანგარიშგების აუდიტისთვის	306	268
სხვა პროფესიული მომსახურების დანახარჯები	111	–
სულ გასამრჯელოები და ხარჯები	417	268

სხვა აუდიტორებისა და აუდიტორული კომპანიებისთვის მათ მიერ გაწეულ პროფესიულ მომსახურებაში გადასახდელი გასამრჯელო და ასანაზღაურებელი დანახარჯები შეადგენდა ლ 79 (2018 წ.: ლ 76).

24. რისკის მართვა

შესავალი

ჯგუფის საქმიანობისთვის გარკვეული რისკებია დამახასიათებელი, და მათი მართვა ხორციელდება გამოვლენის, შეფასებისა და კონტროლის უწყვეტი პროცესით, რისკების ლიმიტებისა და კონტროლის სხვა მექანიზმების მეშვეობით. რისკის მართვას გადაწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ჯგუფის რენტაბელურობისათვის და ჯგუფის თითოეული თანამშრომელი პასუხისმგებელია რისკების გამომჟღავნებასა და აღმოჩენაზე თავისი საქმიანობის ფარგლებში. ჯგუფის საქმიანობისთვის დამახასიათებელი ძირითადი რისკებია საკრედიტო, ლიკვიდურობის, საბაზრო, საოპერაციო რისკები და სხვა არაფინანსური რისკები. ჯგუფის მიერ დანერგილი რისკის მართვის სისტემა საქმიანობის თითოეული მიმართულებისთვის თითოეული ტიპის რისკის დასაშვებ დონეს აწესებს და უზრუნველყოფას მის დაცვას.

*(ათას ლარში)***24. რისკის მართვა (გაგრძელება)**

რისკის მართვაზე პასუხისმგებელი პირების მოვალეობაა, უზრუნველყონ, რომ ჯგუფი აკმაყოფილებდეს სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ დამტკიცებულ პოლიტიკას რისკის დასაშვები დონის შესახებ. მასთან შესაბამისობას უზრუნველყოფა ხდება რისკის დასაშვები დონის მაჩვენებლების მუდმივი მეთვალყურეობითა და, გარემოებების შეცვლის შემთხვევაში, ამ პარამეტრების შეცვლის წინადადებების წამოყენებით. რისკის დასაშვები დონის შესახებ სამეთვალყურეო საბჭოს მიერ დამტკიცებული პოლიტიკის მონიტორინგზე საბოლოო პასუხისმგებლობა აკისრია საწარმოს რისკის მართვის ქვეგანყოფილებას. პოლიტიკა რისკის დასაშვები დონის შესახებ აწესებს რისკის გამომწვევი მოვლენების დადგომისა და ლიმიტების დარღვევის ესკალაციის სცენარებს იმისათვის, რომ დროულად და ეფექტურად დაიწყოს და განახორციელოს რისკის შემცირებისკენ მიმართული წინასწარ განსაზღვრული ზომები. ჯგუფის ყოველდღიურ საქმიანობაში ეფექტურად ჩართვის მიზნით, რისკის დასაშვები დონის შესახებ პოლიტიკის პარამეტრები უფრო დაწვრილებითი სახითაა წარმოდგენილი ბიზნესერთეულებისა და ოპერაციების დონეებზე. დირექტორთა საბჭოს აქტიური მონაწილეობით, რისკის მართვის ფუნქციები უზრუნველყოფს სათანადო კომუნიკაციას და სიცხადეს ყველა დონეზე, რისკის ამოცანებთან მიმართებაში, რისკის პროფილის მუდმივ მონიტორინგს და მისი შესაბამისობის შემოწმებას რისკის დასაშვები დონის შესახებ პოლიტიკასთან, ასევე რისკების დროულად აღმოჩენასა და მათ შესამცირებლად ზომების შემუშავებას.

რისკების მართვის სისტემა და სტრუქტურა

ჯგუფის რისკის მართვის სისტემის დანერგვასა და ზედამხედველობაზე საბოლოო პასუხისმგებლობა ბანკის სამეთვალყურეო საბჭოს ეკისრება. სამეთვალყურეო საბჭოს დაფუძნებული აქვს კომიტეტები, რომლებსაც ევალებათ შესაბამის კონკრეტულ სფეროში ჯგუფის რისკის მართვის სხვადასხვა პოლიტიკის შედგენა და კონტროლი, რომლებიც აისახება პოლიტიკაში რისკის დასაშვები დონის შესახებ.

ჯგუფის რისკის მართვის პოლიტიკა შეიქმნა იმისთვის, რომ მოხდეს ჯგუფის წინაშე მდგარი რისკების გამოვლენა და გაანალიზება, რისკის სათანადო ლიმიტების დაწესება და კონტროლის მექანიზმების შემუშავება, და რისკებისა და მათი ლიმიტების დაცვის ზედამხედველობა. რისკის მართვის პოლიტიკა და სისტემები რეგულარულად გადაიხედება, რომ მასში აისახოს საბაზრო პირობებში და ბაზარზე შეთავაზებულ პროდუქტებსა და მომსახურებებში მომხდარი ცვლილებები. ჯგუფს, თავისი მართვის სტანდარტებით, პროცედურებითა და ტრენინგებით, აქვს დისციპლინირებული და კონსტრუქციული კონტროლის გარემო, რომელშიც თანამშრომლებს კარგად აქვთ გააზრებული თავიანთი როლები და მოვალეობები.

აუდიტის კომიტეტი

აუდიტის კომიტეტი პასუხს აგებს ჯგუფის რისკის მართვის პოლიტიკასა და პროცედურებთან შესაბამისობის ზედამხედველობაზე, ასევე რისკის მართვის სისტემის ადეკვატურობის შემოწმებაზე ჯგუფის წინაშე მდგარ რისკებთან მიმართებაში. კომიტეტი პასუხისმგებელია რისკის ძირითად საკითხებზე და მართავს და ამოწმებს რისკთან დაკავშირებულ შესაბამის გადაწყვეტილებებს. აუდიტის კომიტეტს ამ ფუნქციების შესრულებაში შიდა აუდიტი ეხმარება.

შიდა აუდიტი

ჯგუფში რისკების მართვის პროცესებს მეთვალყურეობს ჯგუფის შიდა აუდიტი, რომელიც სისტემატური და არასისტემატური შემოწმებებით ადგენს პროცედურების ადეკვატურობასა და ჯგუფის შესაბამისობას პროცედურებთან. შიდა აუდიტი ყველა შეფასების შედეგს განიხილავს დირექტორთა საბჭოსთან და აუდიტის კომიტეტს შედეგებსა და რეკომენდაციებს მოახსენებს.

*(ათას ლარში)***24. რისკის მართვა (გაგრძელება)****რისკების მართვის სისტემა და სტრუქტურა (გაგრძელება)***სხვა სტრუქტურული ერთეულები*

რისკების იდენტიფიკაციასა და კონტროლს ძირითადად ახორციელებს სამეთვალყურეო საბჭო, თუმცა რისკების მართვა და მონიტორინგი ასევე ხორციელდება ჯგუფის დამოუკიდებელი განყოფილებების მიერ. რისკის დასაშვები დონის ზღვარს აწესებს სამეთვალყურეო საბჭო, ხოლო მონიტორინგი ევალებათ შემდეგ კომიტეტებს და სტრუქტურულ ერთეულებს, დირექტორთა საბჭოს აქტიური მონაწილეობით:

- ▶ საკრედიტო რისკს მართავენ საკრედიტო რისკის კომიტეტები;
- ▶ ლიკვიდურობის რისკს მართავს აქტივ-პასივების მართვის კომიტეტი;
- ▶ საბაზრო რისკს მართავს აქტივ-პასივების კომიტეტი;
- ▶ საოპერაციო რისკს მართავს საოპერაციო რისკის მართვის განყოფილება დირექტორთა საბჭოსთან მჭიდრო თანამშრომლობით;
- ▶ საინფორმაციო უსაფრთხოებისა და ტექნოლოგიებთან დაკავშირებულ რისკებს მართავს საინფორმაციო უსაფრთხოების განყოფილება.

კომიტეტები დაკომპლექტებულია ყველა შესაბამისი ბიზნესერთეულის წამომადგენლებით და რეგულარულად წარუდგენს ანგარიშს დირექტორთა საბჭოს.

ჯგუფში ყოველდღიური საქმიანობისა და ოპერაციების თანმდევი რისკების მართვა ბანკის საქმიანობის შესაბამისი მიმართულებების ამოცანაა. ბიზნესპროცესებს ახლავს მაკონტროლებელი ღონისძიებები, რომლებსაც ახორციელებენ შესაბამისი რისკის განყოფილების წარმომადგენლები. რისკის მართვის ფუნქციის მქონე სტრუქტურული ერთეულები დაცვის მეორე ხაზს წარმოდგენენ. საკრედიტო, ლიკვიდურობის, საბაზრო, საოპერაციო და სხვა ფინანსური რისკების ყოველდღიურ მართვაზე პასუხისმგებლები არიან შემდეგი განყოფილებები:

- ▶ საწარმოს რისკის მართვა;
- ▶ საკრედიტო ანდერაიტინგი;
- ▶ კრედიტების ადმინისტრირება;
- ▶ საკრედიტო კონტროლი;
- ▶ დავალიანების ამოღება;
- ▶ საოპერაციო რისკის მართვა;
- ▶ საინფორმაციო უსაფრთხოება.

უკანონო შემოსავლების ლეგალიზაციის რისკი და შესაბამისობის რისკი იმართება საოპერაციო რისკის მართვის განყოფილების მიერ. დავალიანების ამოღების ფუნქცია გაყოფილია ორ მსხვილ ქვეფუნქციად, რომელთაგან თითოეული პასუხისმგებელია დავალიანების ამოღების პროცესის წარმართვასა და მონიტორინგზე, დაუფარავი დებიტორული დავალიანების ტიპების მიხედვით.

ჯგუფში ყოველდღიური საქმიანობისა და ოპერაციების თანმდევი რისკების მართვა ბანკის საქმიანობის შესაბამისი მიმართულებების ამოცანაა. ბიზნესპროცესები მოიცავს რისკის მართვის წარმომადგენლების ყოველდღიურ ჩართულობას, რა დროსაც ყურადღება მახვილდება რისკის გამოვლენაზე, ანალიზზე, შეფასებასა და შემცირებაზე.

(ათას ლარში)

24. რისკის მართვა (გაგრძელება)

რისკის შეფასებისა და ანგარიშგების სისტემა

ჯგუფის რისკები ფასდება ისეთი მეთოდით, რომელიც განიხილავს როგორც ჩვეულებრივი საქმიანობის პირობებში მოსალოდნელ დანაკარგს, ისე გაუთვალისწინებელ დანაკარგს, რომელიც წარმოადგენს სტატისტიკური მონაცემების საფუძველზე პროგნოზირებულ რეალურ ზარალს. მეთოდი ალბათობებს იყენებს ისტორიულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით.

რისკების მონიტორინგი და კონტროლი უმთავრესად ხორციელდება რისკის დასაშვები დონის პოლიტიკით დადგენილ ლიმიტებზე დაყრდნობით. ეს ლიმიტები ასახავს ჯგუფის ბიზნეს სტრატეგიას, საბაზრო გარემოს და მისთვის მისაღებ რისკის დონეს.

ყველა საქმიანობიდან მიღებული ინფორმაცია მოწმდება და მუშავდება, რათა უზრუნველყოფილ იქნას ადრეული რისკების განსაზღვრა, ანალიზი და კონტროლი. ამ ინფორმაციის წარდგენა და განმარტება ხდება დირექტორთა საბჭოსთვის და თითოეული ბიზნესგანყოფილების ხელმძღვანელისთვის. ზედა რგოლის ხელმძღვანელობა ყოველთვის აფასებს მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალისთვის შექმნილი რეზერვის მართებულობას.

რისკების შესახებ სპეციალურად მომზადებული ანგარიშები მზადდება და ვრცელდება ჯგუფის ყველა დონეზე, რათა ყველა განყოფილებას ჰქონდეს წვდომა ამომწურავ, სათანადო და განახლებულ ინფორმაციაზე.

რისკის შემცირება

საკრედიტო რისკების შესამცირებლად ჯგუფი იყენებს უზრუნველყოფის საგნებს (მვირფასი ქვები, უძრავი ქონება, ანაზრები, ფასიანი ქაღალდები, მოძრავი ქონება, დებიტორული დავალიანება და კომპანიის აქციები) და მიმართავს დივერსიფიკაციას.

რისკის ჭარბი კონცენტრაცია

კონცენტრაცია წარმოიქმნება, როდესაც მთელი რიგი მონაწილე მხარეები ჩართულნი არიან ანალოგიურ საქმიანობებში, ერთსა და იმავე გეოგრაფიულ ერთეულში საქმიანობენ, ან აქვთ მსგავსი ეკონომიკური მახასიათებლები, რის გამოც მათ მიერ სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესრულების უნარზე ერთნაირად მოქმედებს ეკონომიკური, პოლიტიკური და სხვა პირობების ცვლილებები. კონცენტრაცია მიგვანიშნებს ჯგუფის საქმიანობის მეტ მგრძობელობაზე იმ გარემოებების მიმართ, რომლებიც ზემოქმედებას ახდენენ კონკრეტულ დარგზე ან გეოგრაფიულ მდებარეობაზე. ჯგუფის რისკის მართვის ფუნქციები უზრუნველყოფს იმას, რომ რისკის კონცენტრაციის პოტენციური უარყოფითი გავლენა დროულად გამოვლინდეს, შესაბამისი რისკები სათანადოდ შეფასდეს და, საბოლოოდ, დაიგეგმოს და განხორციელდეს საპასუხო ზომები. პოლიტიკა რისკის დასაშვები დონის შესახებ აწესებს ლიმიტებს საკრედიტო, ლიკვიდურობისა და საბაზრო რისკების ჭარბ კონცენტრაციაზე.

საკრედიტო რისკი

საკრედიტო რისკი არის რისკი იმისა, რომ ჯგუფმა შესაძლოა განიცადოს ზარალი, თუ მისმა კლიენტებმა ან მონაწილე მხარეებმა ვერ შეძლეს სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესრულება. ჯგუფი საკრედიტო რისკს მართავს და აკონტროლებს რისკის მოცულობაზე მისთვის მისაღები ლიმიტის დაწესებით ცალკეული მონაწილე მხარეების, ასევე გეოგრაფიული და დარგობრივი კონცენტრაციებისთვის და რისკების ამ ლიმიტებთან შესაბამისობის მონიტორინგით.

*(ათას ლარში)***24. რისკის მართვა (გაგრძელება)****საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)**

ჯგუფმა შეიმუშავა საკრედიტო რეიტინგის გადახედვის პროცესი, რათა უზრუნველყოს გარიგებაში მონაწილე მხარეების კრედიტუნარიანობაში სავარაუდო ცვლილებების ადრეული გამოვლენა. მათ შორისაა უზრუნველყოფის რეგულარული შემოწმებაც. საკრედიტო რეიტინგის გადახედვის პროცესი ჯგუფს საშუალებას აძლევს შეაფასოს რისკებით გამოწვეული პოტენციური ზარალი და მიიღოს მაკორექტირებელი ზომები.

მსესხებლის მიერ ლიმიტების დარღვევის მონიტორინგი ხდება გაცემულ სესხებზე. საკრედიტო კომიტეტი შეიძლება ამ ლიმიტების შეცვლის ინიციატივით გამოვიდეს.

საჭიროების შემთხვევაში ჯგუფი ითხოვს გირაოს და კომპანიის თავდებობას. საკრედიტო რისკების მონიტორინგი ხდება უწყვეტად, ხოლო მათი გადახედვა ხდება ყოველწლიურად ან უფრო ხშირად.

საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებების რისკი

ჯგუფი თავის კლიენტებს სთავაზობს გარანტიებს, რომელთა მიხედვითაც ჯგუფს შესაძლოა მოუწიოს მათი სახელით გადახდა. ასეთი თანხების ამოღება კლიენტებისგან ხდება აკრედიტივის პირობების მიხედვით. ამ შემთხვევაში, ჯგუფი დგას სესხის გაცემისთვის დამახასიათებელი რისკების წინაშე, ამ რისკების შემცირება ხდება სესხებზე გამოყენებული პოლიტიკისა და კონტროლის პროცესების შესაბამისად.

გაუფასურების შეფასება

ჯგუფი მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალს გამოითვლის ალბათობის რამდენიმე სცენარზე დაყრდნობით იმისათვის, რომ შეაფასოს ფულადი სახსრების მოსალოდნელი დეფიციტი, რომელიც დისკონტირებულია ეფექტურ საპროცენტო განაკვეთთან მიახლოებული განაკვეთით. ფულადი სახსრების დეფიციტი არის სხვაობა ხელშეკრულების შესაბამისად საწარმოსთვის გადასახდელ ფულად ნაკადებს და იმ ფულად ნაკადებს, რომელთა მიღებასაც საწარმო მოელის. მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გაანგარიშება მოცემულია ქვემოთ და მისი ძირითადი კომპონენტებია:

დეფოლტის ალბათობა	<i>დეფოლტის ალბათობა</i> არის გარკვეული დროის განმავლობაში დეფოლტის დადგომის შესაძლებლობის შეფასება. დეფოლტი შეიძლება დადგეს მხოლოდ შესაფასებელი პერიოდის გარკვეულ მომენტში, თუ სესხის აღიარება მანამდე არ შეწყვეტილა და ჯერ კიდევ პორტფელის ნაწილია.
დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანება	<i>დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანება</i> არის დეფოლტის სამომავლო თარიღისთვის განსაზღვრული დავალიანება, რომელიც ითვალისწინებს საანგარიშგებო თარიღის შემდეგ დავალიანებაში მოსალოდნელ ცვლილებებს, მათ შორის ძირითადი თანხისა და პროცენტის გადახდებს (დაფარვის გრაფიკის მიხედვით ან არა), სესხის გაცემის ვალდებულებების ფარგლებში კრედიტების მოსალოდნელ ათვისებას და გადაუხდელ შენატანებზე დარიცხულ პროცენტს.
დანაკარგები დეფოლტის შემთხვევაში	<i>დანაკარგები დეფოლტის შემთხვევაში</i> არის დროის გარკვეულ მომენტში დეფოლტის დადგომის შემთხვევაში წარმოქმნილი ზარალის შეფასება. ეყრდნობა სხვაობას გადასახდელ სახელშეკრულებო ფულად ნაკადებსა და იმ ფულად ნაკადებს შორის, რომელთა მიღებასაც კრედიტორი მოელის, მათ შორის უზრუნველყოფის საგნის რეალიზაციის გზით. ჩვეულებრივ, გამოიხატება დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანების პროცენტის სახით.

*(ათას ლარში)***24. რისკის მართვა (გაგრძელება)****საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)**

მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვი იქმნება 12 თვის განმავლობაში მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალზე დაყრდნობით, თუ არ შეიმჩნევა საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდა ან გაუფასურების სხვა ნიშნები რეზერვის შექმნის თარიღიდან, რა შემთხვევაშიც მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვი დაეყრდნობა აქტივის არსებობის განმავლობაში მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალს (აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი). 12-თვიანი საკრედიტო ზარალი არის აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის ნაწილი, კერძოდ ფინანსური ინსტრუმენტის დეფოლტის შემთხვევების შედეგად მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი, რომლებიც შესაძლოა დადგეს საანგარიშგებო თარიღიდან 12 თვის განმავლობაში. აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი და 12-თვიანი საკრედიტო ზარალი გამოითვლება ან ინდივიდუალურად, ან კოლექტიურად, შესაბამისი ფინანსური აქტივების პორტფელის ხასიათიდან გამომდინარე.

ჯგუფმა დანერგა პოლიტიკა, რომლის მიხედვითაც, თითოეული საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოსთვის აფასებს, თავდაპირველი აღიარების შემდეგ მნიშვნელოვნად არის თუ არა გაზრდილი ფინანსური ინსტრუმენტის საკრედიტო რისკი, რისთვისაც ითვალისწინებს დეფოლტის რისკის ცვლილებას ფინანსური ინსტრუმენტის დარჩენილი ვადის განმავლობაში. ზემოაღნიშნულ პროცესზე დაყრდნობით, ჯგუფი აჯგუფებს თავის სესხებს პირველ, მეორე და მესამე სტადიებად და შესყიდვისას ან წარმოქმნისას გაუფასურებულად, როგორც აღწერილია ქვემოთ:

პირველი სტადია: სესხების თავდაპირველი აღიარებისას ჯგუფი ქმნის რეზერვს 12 თვის განმავლობაში მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მიხედვით. პირველი სტადიის სესხები ასევე მოიცავს ისეთ სესხებს, რომელთა საკრედიტო რისკი შემცირებულია და სესხი რეკლასიფიცირებულია მეორე სტადიიდან.

მეორე სტადია: როდესაც სესხის წარმოშობის შედეგად საკრედიტო რისკი მნიშვნელოვნად არის გაზრდილი, ჯგუფი ქმნის აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვს. მეორე სტადიის სესხები ასევე მოიცავს ისეთ სესხებს, რომელთა საკრედიტო რისკი შემცირებულია და სესხი რეკლასიფიცირებულია მესამე სტადიიდან.

მესამე სტადია: სესხები, რომლებიც გაუფასურებულად მიიჩნევა. ჯგუფი ქმნის აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვს.

შესყიდვისას ან შესყიდვისას ან წარმოქმნისას გაუფასურებული აქტივები არის ისეთი ფინანსური წარმოქმნისას აქტივები, რომლებიც გაუფასურებულია თავდაპირველი აღიარებისას. შესყიდვისას ან გაუფასურებულ წარმოქმნისას გაუფასურებული აქტივები აღირიცხება სამართლიანი ღირებულებით თავდაპირველი აღიარებისას და საპროცენტო შემოსავლის აღიარება შემდეგ ხდება კრედიტის მიხედვით დაკორექტირებული ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის საფუძველზე. მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის აღიარება ან შემცირება ხდება მხოლოდ აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში მომხდარი ცვლილების შესაბამისად.

დეფოლტის და გამოსწორების განმარტება

ჯგუფი ფინანსურ ინსტრუმენტს გადაუხდელად და, შესაბამისად, მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოსაანგარიშებლად, მესამე სტადიაზე მყოფად (გაუფასურებულად) მიიჩნევს ყველა ისეთ შემთხვევაში, როდესაც მსესხებელი 90 დღით დააგვიანებს ხელშეკრულების თანახმად გადახდას. ჯგუფი ბანკებისგან მისაღებ თანხებს მიიჩნევს გადაუხდელად და იღებს დაუყოვნებლივ ზომებს მაშინ, როდესაც დღის განმავლობაში მოთხოვნილი გადახდები არ ივარება სამუშაო დღის დახურვის დროისთვის ცალკეული ხელშეკრულებების შესაბამისად.

*(ათას ლარში)***24. რისკის მართვა (გაგრძელება)****საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)**

იმის ხარისხობრივი შეფასებისას, კლიენტს დარღვეული აქვს თუ არა გადახდის პირობა, ჯგუფი ასევე განიხილავს სხვადასხვა მოვლენას, რომლებიც შეიძლება მიუთითებდეს იმაზე, რომ გადახდა არ არის მოსალოდნელი. ასეთი მოვლენების დადგომისას, ჯგუფი საგულდაგულოდ ამოწმებს მომხმარებლის სტატუსს, რათა, თუ მან არ შეასრულა ვალდებულება, მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოთვლისას მიაკუთვნოს მესამე სტადიას, ან ხომ არ არის მეორე სტადია უფრო მართებული. ეს მოვლენები მოიცავს შემდეგს:

- ▶ მსესხებლის შიდა რეიტინგი მიანიშნებს ინდივიდუალური მნიშვნელობის მქონე კრედიტის დეფოლტზე ან დეფოლტამდე მისვლაზე;
- ▶ მსესხებელმა გადაუდებელი დაფინანსებას ითხოვს ჯგუფისგან;
- ▶ მსესხებლის გარდაცვალება;
- ▶ შესაბამისი უზრუნველყოფის საგნის ღირებულების მკვეთრი შემცირება, თუ სესხის ამოღება უზრუნველყოფის საგნის რეალიზაციით არის მოსალოდნელი;
- ▶ მსესხებლის ბრუნვის მკვეთრი შემცირება ან მსხვილი კლიენტის დაკარგვა;
- ▶ ისეთი პირობის დარღვევა, რაზეც ჯგუფს ნებართვა არ გაუცია;
- ▶ დებიტორის (ან დებიტორის ჯგუფში შემავალი იურიდიული პირის) გაკოტრების საქმე იხსნება;

ჯგუფის პოლიტიკის თანახმად, იგი ფინანსურ ინსტრუმენტს განიხილავს „გამოსწორებულად“ და, შესაბამისად, მესამე სტადიიდან რეკლასიფიცირებულად, როდესაც დეფოლტის არცერთი კრიტერიუმი არ არის წარმოდგენილი მინიმუმ ექვსი თანმიმდევრული თვის განმავლობაში. გადაწყვეტილება იმის შესახებ, აქტივი მეორე სტადიას უნდა მიეკუთვნოს თუ პირველს, დამოკიდებულია დეფოლტის აღმოფხვრისას განახლებულ საკრედიტო რეიტინგზე, და იმაზე, ხომ არ მიანიშნებს ეს საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვან ზრდაზე თავდაპირველი აღიარების შემდეგ.

შიდა რეიტინგი და დეფოლტის ალბათობის შეფასების პროცესი

ჯგუფის დამოუკიდებელი საკრედიტო რისკის განყოფილება ფუნქციონირებს S&P-ის სარეიტინგო მოდელების საფუძველზე და მნიშვნელოვანი დავალიანებების შემთხვევაში იყენებს შეფასების სკალებს. მოდელები მოიცავს როგორც თვისებრივ, ისე – რაოდენობრივ ინფორმაციას და, მსესხებლის დამახასიათებელ ინფორმაციასთან ერთად, იყენებენ დამატებით გარე ინფორმაციას, რომელმაც შესაძლოა იმოქმედონ მსესხებლის ქცევაზე. თუ შესაძლებელია, ისინი ასევე ეყრდნობა ადგილობრივი და საერთაშორისო გარე სარეიტინგო სააგენტოებისგან მიღებული ინფორმაციას. თითოეულ სტადიას ენიჭება დეფოლტის ალბათობები, რომლებიც მოიცავს საპროგნოზო ინფორმაციას და, ფასს 9-ის შესაბამისად, რისკის სტადიების მიხედვით კლასიფიკაციას. იგივე მეორდება თითოეული ეკონომიკური სცენარისთვის, სიტუაციიდან გამომდინარე.

სახაზინო და ბანკთაშორისი ურთიერთობები

ჯგუფის სახაზინო და ბანკთაშორისი ურთიერთობები და კონტრაქტები არიან ფინანსური მომსახურების გამწევი დაწესებულებები, ბანკები, საბროკერო-სადილერო კომპანიები, სავალუტო და საკლირინგო ცენტრები. ამ ურთიერთობებისთვის ჯგუფის საკრედიტო რისკის განყოფილება ანალიზებს საჯაროდ ხელმისაწვდომ ინფორმაციას, როგორცაა ფინანსური ინფორმაცია და სხვა გარე მონაცემები, მაგალითად, გარე რეიტინგები, და მათ ანიჭებს შიდა რეიტინგს ქვემოთ მოცემული ცხრილის მიხედვით.

*(ათას ლარში)***24. რისკის მართვა (გაგრძელება)****საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)***კორპორატიული სესხები და სესხები მცირე ბიზნესისთვის*

კორპორატიული სესხების შემთხვევაში, მსესხებლებს აფასებენ ჯგუფის საკრედიტო რისკის განყოფილების სპეციალისტები. საკრედიტო რისკის შეფასება ეყრდნობა კრედიტუნარიანობის შეფასების მოდელს, რომელიც ითვალისწინებს სხვადასხვა ისტორიულ, მიმდინარე და საპროგნოზო ინფორმაციას, როგორცაა:

- ▶ ისტორიული ფინანსური ინფორმაცია, კლიენტის მიერ მომზადებულ პროგნოზებთან და ბიუჯეტებთან ერთად. ეს ფინანსური ინფორმაცია მოიცავს რეალიზებულ და მოსალოდნელ შედეგებს, გადახდისუნარიანობის, ლიკვიდურობის და სხვა შესაბამის კოეფიციენტებს, რომლებიც ფასდება კლიენტის ფინანსური მდგომარეობა. ზოგიერთი ეს მაჩვენებელი ჩადებულია კლიენტებთან შეთანხმების პირობებში და ამიტომ, მეტი ყურადღებით ფასდება.
- ▶ მესამე მხარეებისგან კლიენტების შესახებ მიღებული ნებისმიერი საჯარო ინფორმაცია. ეს გულისხმობს სარეიტინგო სააგენტოების მიერ მინიჭებულ გარე რეიტინგებს, დამოუკიდებელი ანალიტიკოსების ანგარიშებს, საფონდო ბირჟაზე რეგისტრირებული ობლიგაციების ფასებს, პრესრელიზებს და სტატიებს.
- ▶ ნებისმიერი მაკროეკონომიკური ან გეოპოლიტიკური ინფორმაცია, მაგალითად, მშპ-ის ზრდა, რომელიც აქტუალურია კონკრეტული დარგისთვის და გეოგრაფიული სემენტებისთვის, რომლებშიც კლიენტი ეწევა საქმიანობას.
- ▶ ნებისმიერი სხვა ობიექტური და გადამოწმებადი ინფორმაცია კლიენტის მმართველობის ხარისხისა და უნარების შესახებ, რაც განსაზღვრავს კომპანიის საქმიანობას.

რეიტინგის მინიჭების ხერხების სირთულე და დეტალიზაცია განსხვავდება ჯგუფის წინაშე დავალიანებისა და კლიენტი კომპანიის კომპლექსურობისა და ზომის მიხედვით. შედარებით ნაკლებად კომპლექსური ბიზნესსესხებისთვის რეიტინგის მინიჭება ხდება ჯგუფის საცალო პროდუქტებისთვის მოდელის საფუძველზე.

სამომხმარებლო სესხები და საცხოვრებელი სახლის იპოთეკები

ერთგვაროვანი საცალო სესხების ჯგუფების მოდელირება ხდება შესაბამის მაკროეკონომიკურ ცვლადებზე დაყრდნობით. ამის შემდეგ თითოეულ პროდუქტს ენიჭება ინდივიდუალური მაკროეკონომიკური სცენარი. თითოეულ საცალო პროდუქტს მინიმუმ სამი მაკროეკონომიკური ცვლადი ენიჭება. სხვა მნიშვნელოვანი ამოსავალი მონაცემები, რომლებიც ამ მოდელში გამოიყენება, არის მშპ-ის ზრდა, უმუშევრობის დონე, ცვლილება ფიზიკური პირის შემოსავალში/სახელფასო დონეში, ფიზიკური პირების დავალიანება, მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი, ნომინალური ეფექტური სავალუტო კურსი, სფი-ს ინფლაცია და, საცხოვრებელი სახლის იპოთეკების შემთხვევაში, სესხის ფარდობა უზრუნველყოფის ღირებულებასთან.

დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანება

დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანება წარმოადგენს იმ ფინანსური ინსტრუმენტების მთლიან საბალანსო ღირებულებას, რომლებზეც ხდება გაუფასურების გამოთვლა, და ითვალისწინებს როგორც კლიენტის უნარს, გაზარდოს დავალიანების მოცულობა დეფოლტის მოახლოებისას, ისე მის უნარს, დავალიანება ვადაზე ადრე დაფაროს. პირველი სტადიის სესხის შემთხვევაში, დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანების გამოსათვლელად ჯგუფი აფასებს დეფოლტის შესაძლო მოვლენებს 12 თვის განმავლობაში, რათა გამოიანგარიშოს 12-თვიანი საკრედიტო ზარალი. მეორე და მესამე სტადიების, ასევე შესყიდვისას ან წარმოქმნისას გაუფასურებული ფინანსური აქტივების შემთხვევაში, დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანების შეფასება ხდება ინსტრუმენტის არსებობის ვადის განმავლობაში დამდგარი დეფოლტის მოვლენების გათვალისწინებით.

(ათას ლარში)

24. რისკის მართვა (გაგრძელება)

საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)

დანაკარგები დეფოლტის შემთხვევაში

კორპორატიული დაკრედიტების აქტივების შემთხვევაში, დანაკარგები დეფოლტის შემთხვევაში ფასდება წელიწადში ორჯერ საოპერაციო მენეჯერების მიერ და გადაიხედება და მტკიცდება ჯგუფის საკრედიტო რისკის განყოფილების მიერ.

საკრედიტო რისკის შეფასება ეფუძნება დეფოლტის შემთხვევაში დანაკარგების სტანდარტიზებული შეფასების სტრუქტურას, რომელიც იწვევს დეფოლტის შემთხვევაში დანაკარგების კონკრეტულ განაკვეთს. დეფოლტის შემთხვევაში დანაკარგების ეს განაკვეთები ითვალისწინებს დეფოლტის მომენტისთვის მოსალოდნელ დაუფარავ დავალიანებას იმ თანხასთან შედარებით, რომლის აღდგენაც ან რეალიზაციაც მოსალოდნელია უზრუნველყოფის ნებისმიერი დასაკუთრებული საგნიდან.

ჯგუფი საცალო დაკრედიტების პროდუქტებს ჰყოფს უფრო მომცრო, ერთგვაროვან პორტფელებად იმ ძირითადი მახასიათებლების მიხედვით, რომლებიც აქტუალურია სამომავლო ფულადი ნაკადების შესაფასებლად. გამოყენებული მონაცემები ეფუძნება ზარალის შესახებ მიღებულ ისტორიულ მონაცემებს და ისინი მოიცავენ გარიგების მახასიათებლების უფრო ფართო ნაკრებს (მაგ. პროდუქტის ტიპი, უზრუნველყოფის საგნების უფრო ფართო დიაპაზონი), ასევე ნასესხებ მახასიათებლებს.

საჭიროების შემთხვევაში, დამატებითი უახლესი მონაცემები და საპროგნოზო ეკონომიკური სცენარები გამოიყენება, რომ განისაზღვროს ფასს 9-ის მიხედვით დანაკარგები დეფოლტის შემთხვევაში ფინანსური ინსტრუმენტების თითოეული ჯგუფისთვის. საპროგნოზო ინფორმაციის შეფასებისას, მოლოდინი ეფუძნება სხვადასხვა სცენარს. მთავარი ამოსავალი მონაცემების მაგალითებია ცვლილებები უზრუნველყოფის საგნის ღირებულებაში, მათ შორის უძრავი ქონების ფასები იპოთეკისთვის, სასაქონლო ფასები, გადახდისუნარიანობის სტატუსი და სხვა ფაქტორები, რომლებიც მიაჩნიათ ჯგუფის ზარალზე.

დეფოლტის შემთხვევაში დანაკარგების განაკვეთები ფასდება პირველი, მეორე და მესამე სტადიებისთვის და თითოეული აქტივის კლასის შესყიდვისას ან წარმოქმნისას გაუფასურებული სეგმენტისთვის. დეფოლტის შემთხვევაში დანაკარგების განაკვეთების ამოსავალი მონაცემები ფასდება და, შესაძლებლობის შემთხვევაში, დაკალიბრდება სესხის დაბრუნების მიმდინარე მაჩვენებლების ისტორიულ მონაცემებზე დაყრდნობით შეფასების გზით. იგივე მეორდება თითოეული ეკონომიკური სცენარისთვის, სიტუაციიდან გამომდინარე.

საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდა

ჯგუფი მუდმივად აკონტროლებს ყველა აქტივს, რომლებზეც მოსალოდნელია საკრედიტო ზარალი. იმის დასადგენად, ინსტრუმენტს ან ინსტრუმენტების პორტფელს ეხება თუ არა 12-თვიანი საკრედიტო ზარალი ან აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი, ჯგუფი აფასებს, მნიშვნელოვნად ხომ არ არის გაზრდილი საკრედიტო რისკი აქტივის თავდაპირველი აღიარების შემდეგ. ეს შეფასება მოიცავს სხვადასხვა პარამეტრის, მათ შორის ფინანსური მდგომარეობისა და შედეგების გაუარესების, ანალიზს. საკრედიტო რეიტინგში ცვლილებების მიუხედავად, თუ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული გადახდები 30 დღეზე მეტი ხნითაა ვადაგადაცილებული, ითვლება, რომ საკრედიტო რისკი თავდაპირველი აღიარებიდან მნიშვნელოვნად გაიზარდა.

*(ათას ლარში)***24. რისკის მართვა (გაგრძელება)****საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)***ჯგუფის კოლექტიურ საფუძველზე შეფასებული ფინანსური აქტივები*

ჯგუფი ქვემოთ მოყვანილ ფაქტორებზე დაყრდნობით ან კოლექტიურად, ან ინდივიდუალურად გამოითვლის მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალს.

აქტივების კლასები, რომლებსთვისაც ჯგუფი ინდივიდუალურად გამოითვლის მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალს:

- ▶ მესამე სტადიის აქტივებიდან მხოლოდ ინდივიდუალური მნიშვნელობის მქონე რისკის კრედიტები, განურჩევლად ფინანსური აქტივების კლასისა;
- ▶ მეორე და მესამე სტადიები – კორპორატიული და მცირე და საშუალო ზომის სესხები, რომელთა თანხა ერთ მსესხებელზე აღემატება € 300–ს;
- ▶ ინდივიდუალური მნიშვნელობის მქონე რისკის მატარებელ კრედიტებზე ზარალი ინდივიდუალურად ფასდება. ჯგუფის მეთოდოლოგიის მიხედვით, ინდივიდუალური მნიშვნელობის მქონე რისკის მატარებელი კრედიტის მინიმალური ზვარი € 300–ია.
- ▶ კრედიტი, რომელიც € 300–ზე მცირეა შეიძლება დაექვემდებაროს ინდივიდუალურ შეფასებას ჯგუფის ხელმძღვანელობის გადაწყვეტილებით.
- ▶ სახაზინო და ბანკთაშორისი ურთიერთობები (როგორც არის, მოთხოვნები ბანკების მიმართ, ფულადი სახსრების ეკვივალენტები და სავალო საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები ამორტიზებული ღირებულებით/სხვა სრულ შემოსავალში სამართლიანი ღირებულებით აღრიცხული);

აქტივების კლასები, რომლებზე მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალს ჯგუფი კოლექტიურად გამოითვლის:

- ▶ ჯგუფის მცირე ბიზნესის სესხების უფრო მომცრო და სტანდარტული ნაშთები;
- ▶ ყველა საცალო პროდუქტი.

ჯგუფი ამ სესხებს აჯგუფებს უფრო მომცრო ერთგვაროვან პორტფელებად, სესხების შიდა და გარე მახასიათებლების ერთობლიობის საფუძველზე, მაგალითად, გადაცილებული ვადების, პროდუქტის ტიპის, სესხის უზრუნველყოფის კოეფიციენტების, ან მსესხებლის საოპერაციო სეგმენტის მიხედვით.

საპროგნოზო ინფორმაცია და მრავალჯერადი ეკონომიკური სცენარები

თავის მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მოდელებში ჯგუფი ფართო სპექტრის საპროგნოზო ინფორმაციას ეყრდნობა და მათგან იღებს ისეთ ეკონომიკურ მაჩვენებლებს, როგორცაა:

- ▶ მშპ–ის ზრდა;
- ▶ უმუშევრობის დონეები;
- ▶ მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი;
- ▶ ვალუტის კურსები.

მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოსათვლელად გამოყენებული ამოსავალი მონაცემები და მოდელები შეიძლება ყოველთვის არ ასახავდეს ბაზრის ყველა მახასიათებელს ფინანსური ანგარიშგების თარიღისთვის. ამის მხედველობაში მისაღებად, დროებითი შესწორებების სახით ხდება ხარისხობრივი კორექტირებები ან განახლებები, როდესაც ეს სხვაობები საკმაოდ არსებითია.

(ათას ლარში)

24. რისკის მართვა (გაგრძელება)

საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)

ბანკი საპროგნოზო ინფორმაციას იღებს საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ გამოქვეყნებული წყაროებიდან. ჯგუფის საკრედიტო რისკის განყოფილების ექსპერტები განსაზღვრავენ სხვადასხვა სცენარისთვის მისანიჭებელ წონებს. ცხრილებში მოცემულია ძირითადი საპროგნოზო ეკონომიკური ცვლადები/დამშვებები, რომლებიც გამოიყენება ეკონომიკურ სცენარებში მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოსათვლელად.

მთავარი ფაქტორები	მოსალოდნელი		2020	2021	2022
	საკრედიტო ზარალის სცენარი	მინიჭებული ალბათობა, %			
ქვეყნის სუვერენული რისკ-პრემიის ცვლილება*	ოპტიმისტური	25%	უცვლელი	უცვლელი	უცვლელი
	საბაზო	50%	უცვლელი	უცვლელი	უცვლელი
	პესიმისტური	25%	+1.5 პროცენტული პუნქტი	+0.0 პროცენტული პუნქტი	+0.0 პროცენტული პუნქტი
ლარი/აშშ დოლარის ნომინალური სავალუტო კურსი	ოპტიმისტური	25%	გამყარება 5%-ით	გამყარება 3%-ით	უცვლელი
	საბაზო	50%	გამყარება 3%-ით	გამყარება 3%-ით	გამყარება 3%-ით
	პესიმისტური	25%	გაუფასურება 10%-ით	გამყარება 5%-ით	გამყარება 5%-ით
რეალური მშპ-ის ზრდის ტემპი (წლიური)	ოპტიმისტური	25%	5.5%	5.5%	5.0%
	საბაზო	50%	4.5%	5.0%	5.0%
	პესიმისტური	25%	2.5%	4.0%	4.5%
უმუშევრობის დონის ცვლილება	ოპტიმისტური	25%	-0.5 პროცენტული პუნქტი	-0.5 პროცენტული პუნქტი	-0.25 პროცენტული პუნქტი
	საბაზო	50%	-0.0 პროცენტული პუნქტი	-0.25 პროცენტული პუნქტი	-0.25 პროცენტული პუნქტი
	პესიმისტური	25%	+1.0 პროცენტული პუნქტი	+0.25 პროცენტული პუნქტი	-0.0 პროცენტული პუნქტი
სფი-ს ინფლაციის ტემპი (წლიური)	ოპტიმისტური	25%	3.5%	3.0%	3.0%
	საბაზო	50%	4.0%	2.5%	3.0%
	პესიმისტური	25%	5.0%	4.0%	3.0%
მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი (%)	ოპტიმისტური	25%	-0.0 პროცენტული პუნქტი	-0.50 პროცენტული პუნქტი	-0.50 პროცენტული პუნქტი
	საბაზო	50%	-0.50 პროცენტული პუნქტი	-0.50 პროცენტული პუნქტი	-0.50 პროცენტული პუნქტი
	პესიმისტური	25%	-0.00 პროცენტული პუნქტი	-1.00 პროცენტული პუნქტი	-0.50 პროცენტული პუნქტი
ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი	ოპტიმისტური	25%	გამყარება 3%-ით	გამყარება 2%-ით	უცვლელი
	საბაზო	50%	გამყარება 2%	გამყარება 2%	გამყარება 2%
	პესიმისტური	25%	გაუფასურება 6%	გამყარება 3%	გამყარება 3%

(ათას ლარში)

24. რისკის მართვა (გაგრძელება)

საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)

საკრედიტო ხარისხი ფინანსური აქტივების კლასების მიხედვით

ფინანსური აქტივების საკრედიტო ხარისხი იმართება ჯგუფის ზემოთ აღწერილი შიდა საკრედიტო რეიტინგის სისტემით. ცხრილში მოცემულია საკრედიტო ხარისხი აქტივების კლასების მიხედვით ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებულ ანგარიშგების სასესხო მუხლებისთვის, ცხრილებში მოყვანილ კატეგორიებზე დაყრდნობით.

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	შენიშვნა	მალალი შეფასება	სტანდარ- ტული შეფასება	სტანდარ- ტულზე დაბალი შეფასება	გაუფასუ- რებული	ჯამი	
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები, გარდა ნაღდი ფულის ნაშთისა სალაროში							
	7	პირველი სტადია	207,077	–	–	–	207,077
მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ							
	9	პირველი სტადია	124,482	–	–	–	124,482
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები ამორტიზებული ღირებულებით							
	8		1,149,905	13,784	4,163	10,438	1,178,290
– კლიენტებზე გაცემული სესხები, რეგულარული შენატანებით							
		პირველი სტადია	381,476	2,614	125	–	384,215
		მეორე სტადია	1,215	371	543	–	2,129
		მესამე სტადია	997	69	143	2,689	3,898
– მიკროსესხები							
		პირველი სტადია	82,480	1,594	–	–	84,074
		მეორე სტადია	1,781	213	563	–	2,557
		მესამე სტადია	114	35	72	3,261	3,482
– სამომხმარებლო სესხები							
		პირველი სტადია	145,294	4,625	–	–	149,919
		მეორე სტადია	3,335	1,360	892	–	5,587
		მესამე სტადია	281	64	64	3,580	3,989
– იპოთეკური სესხები							
		პირველი სტადია	82,904	541	–	–	83,445
		მეორე სტადია	646	109	425	–	1,180
		მესამე სტადია	44	1	–	552	597
– სალომბარდო სესხები							
		პირველი სტადია	118,628	863	–	–	119,491
		მეორე სტადია	–	–	277	–	277
		მესამე სტადია	–	–	–	87	87
– კორპორაციული და მცირე და საშუალო ზომის სესხები							
		პირველი სტადია	310,386	1,325	–	–	311,711
		მეორე სტადია	18,536	–	1,059	–	19,595
		მესამე სტადია	–	–	–	269	269
სავალო ფასიანი ქაღალდები – ამორტიზებული ღირებულებით შეფასებული.							
	9	პირველი სტადია	146,506	–	–	–	146,506
სესხების გაცემის ვალდებულება							
	0	პირველი სტადია	93,613	–	–	–	93,613
ფინანსური გარანტიები							
	0	პირველი სტადია	17,948	–	–	–	17,948
ჯამი			1,737,743	13,784	4,163	10,438	1,766,128

(ათას ლარში)

24. რისკის მართვა (გაგრძელება)

საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)

2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	შენიშვნა	მაღალი შეფასება	სტანდარ- ტული შეფასება	სტანდარ- ტულზე დაბალი შეფასება	გაუფასუ- რებული	ჯამი	
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები, გარდა ნაღდი ფულის ნაშთისა სალაროში	7	პირველი სტადია	187,194	–	–	–	187,194
მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ	9	პირველი სტადია	99,731	–	–	–	99,731
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები ამორტიზებული ღირებულებით	8		916,803	15,842	5,878	14,225	952,748
– კლიენტებზე გაცემული სესხები, რეგულარული შენატანებით		პირველი სტადია მეორე სტადია მესამე სტადია	391,516 1,944 –	1,661 639 –	53 955 –	– – 3,606	393,230 3,538 3,606
– მიკროსესხები		პირველი სტადია მეორე სტადია მესამე სტადია	89,220 927 –	2,893 50 –	– 1,171 –	– – 3,016	92,113 2,148 3,016
– სამომხმარებლო სესხები		პირველი სტადია მეორე სტადია მესამე სტადია	102,035 3,341 –	5,698 1,485 –	– 2,553 –	– – 6,516	107,733 7,379 6,516
– იპოთეკური სესხები		პირველი სტადია მეორე სტადია მესამე სტადია	58,798 133 –	802 – –	– 417 –	– – 490	59,600 550 490
– სალომბარდო სესხები		პირველი სტადია მეორე სტადია მესამე სტადია	83,529 – –	728 – –	– 699 –	– – 386	84,257 699 386
– კორპორაციული და მცირე და საშუალო ზომის სესხები		პირველი სტადია მეორე სტადია მესამე სტადია	185,360 – –	1,886 – –	– 30 –	– – 211	187,246 30 211
სავალო ფასიანი ქაღალდები – ამორტიზებული ღირებულებით შეფასებული.	9	პირველი სტადია	197,504	–	–	–	197,504
სესხების გაცემის ვალდებულება	0	პირველი სტადია	73,002	–	–	–	73,002
ფინანსური გარანტიები	0	პირველი სტადია	7,978	–	–	–	7,978
ჯამი			1,482,212	15,842	5,878	14,225	1,518,157

*(ათას ლარში)***24. რისკის მართვა (გაგრძელება)****საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)**

ფინანსური აქტივების საკრედიტო რისკის შეფასების პოლიტიკა ჯგუფმა ბალანსზე ასახული კრედიტებისთვის ასე განსაზღვრა:

- ▶ ფინანსური აქტივი, რომელიც საანგარიშგებო თარიღისთვის არ არის ვადაგადაცილებული, ფასდება მაღალი ხარისხის ფინანსურ აქტივად;
- ▶ ფინანსური აქტივი, რომელიც საანგარიშგებო თარიღისთვის 30 დღემდე ვადით არის გადაცილებული, ფასდება სტანდარტული ხარისხის ფინანსურ აქტივად;
- ▶ ფინანსური აქტივი, რომელიც საანგარიშგებო თარიღისთვის 30 დღიდან 90 დღემდე ვადით არის გადაცილებული, ფასდება სტანდარტულზე დაბალი ხარისხის ფინანსურ აქტივად;

ფინანსური აქტივების საკრედიტო რისკის შეფასების პოლიტიკა ჯგუფმა ბალანსზე ასახული კრედიტებისთვის ასე განსაზღვრა:

- ▶ რეიტინგის მინიჭება სესხების გაცემის ვალდებულებებისთვის ისეთი კლიენტებისთვის, რომლებსაც სესხები ან რამე სხვა ბალანსური კრედიტი აქვთ, შეესაბამება ბალანსზე ასახულ რეიტინგებს. სესხების გაცემის ვალდებულებების შემთხვევაში, სესხების გაცემის პირობით ვალდებულებებს ენიჭება მაღალი ხარისხი. სესხების გაცემის უპირობო ვალდებულებებს ხარისხი ენიჭება კლიენტების კრედიტუნარიანობის მიხედვით, რასაც ჯგუფის ექსპერტები აკონტროლებენ.
- ▶ ფინანსურ გარანტიებს ენიჭება მაღალი ხარისხი, თუ კლიენტი ასრულებს ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ ვალდებულებებს. თუ კლიენტი მეტწილად ასრულებს სახელშეკრულებო ვალდებულებებს, იგი მიეკუთვნება სტანდარტული ხარისხის კატეგორიას, თუ ვერ ასრულებს, მაშინ – სტანდარტულზე დაბალ კატეგორიას, ხოლო ხელშეკრულების პირობების დარღვევის შემთხვევაში – გაუფასურებულ კატეგორიას.

ჯგუფის პოლიტიკა ითვალისწინებს მთლიანი საკრედიტო პორტფელის რისკების ზუსტ და სისტემატურ შეფასებას. ეს ამარტივებს არსებული რისკების ეფექტურ მართვასა და საკრედიტო რისკის გავლენის შედარებას საქმიანობის ყველა სფეროსა და პროდუქტის მიხედვით. რეიტინგის სისტემა დამყარებულია სხვადასხვა ფინანსურ ანალიზზე, აგრეთვე დამუშავებულ საბაზრო მონაცემებზე, რაც წარმოადგენს ერთ-ერთ უმთავრეს აუცილებელ კომპონენტს კონტრაქტის რისკის შეფასებისთვის. სხვადასხვა კატეგორიის რისკებისთვის შესაბამისი შიდა რეიტინგი არსებობს. რისკის რეიტინგები ექვემდებარება მუდმივ შეფასებასა და განახლებას.

ვადაგადაცილებული სესხები მოიცავს მხოლოდ იმ სესხებს, რომლებიც ვადაგადაცილებულია მხოლოდ რამდენიმე დღით. ქვემოთ მოცემული ცხრილი გვიჩვენებს ვადაგადაცილებული სესხების ანალიზს ხანდაზმულობის მიხედვით 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით.

(ათას ლარში)

24. რისკის მართვა (გაგრძელება)

საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)

ჯგუფის აქტივების და ვალდებულებების გეოგრაფიული კონცენტრაცია მოცემულია ქვემოთ:

	2019				2018			
	საქარ- თველო	ეგთო	დსთ და სხვა ქვეყნები	ჯამი	საქარ- თველო	ეგთო	დსთ და სხვა ქვეყნები	ჯამი
აქტივები								
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	399,334	12,455	3,977	415,766	291,306	98,517	3,076	392,899
მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ	124,482	-	-	124,482	99,731	-	-	99,731
კლიენტებზე გაცემული სესხები	1,177,581	-	-	1,177,581	953,544	-	-	953,544
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	146,506	-	-	146,506	197,504	-	-	197,504
სხვა აქტივები	263,811	3,635	3,191	270,637	188,253	7,087	1,215	196,555
	2,111,714	16,090	7,168	2,134,972	1,730,338	105,604	4,291	1,840,233
ვალდებულებები								
ვალდებულებები საკრედიტო დაწესებულებების წინაშე	94,745	-	2,656	97,401	3,564	-	4,649	8,213
ვალდებულებები კლიენტების წინაშე	1,416,600	69,453	79,035	1,565,088	1,341,860	65,219	75,170	1,482,249
სუბორდინირებული ვალი	63,720	24,347	11,964	100,031	20,089	18,958	9,075	48,122
საიჯარო ვალდებულება	37,080	-	-	37,080	-	-	-	-
სხვა ვალდებულებები	21,669	3,166	2,732	27,567	29,419	1,295	569	31,283
	1,633,814	96,966	96,387	1,827,167	1,394,932	85,472	89,463	1,569,867
წმინდა აქტივები/ (ვალდებულებები)	477,900	(80,876)	(89,219)	307,805	335,406	20,132	(85,172)	270,366

წინასწარი გადახდების რისკი

წინასწარი გადახდების რისკი წარმოადგენს ჯგუფის ფინანსური ზარალის რისკს, როდესაც ჯგუფის კლიენტები ან კონტრაქტები იხდიან, ან თხოულობენ გადახდას მოსალოდნელ პერიოდზე ადრე, ან გვიან. მაგალითად, ფიქსირებული განაკვეთის იპოთეკა საპროცენტო განაკვეთების შემცირების შემთხვევაში.

ჯგუფი ახდენს სესხის ვადაზე ადრე ფაქტობრივი და მოსალოდნელი დაფარვების ან პოტენციური დაგვიანებული დაფარვების მოთხოვნების მონიტორინგს და საჭირო ზომებს იღებს იმისათვის, რომ თავიდან აიცილოს ან მინიმუმამდე დაიყვანოს შესაძლო ზარალი. ჯგუფი პროაქტიურად წარმართავს მოლაპარაკებებს ახალ პოტენციურ მსესხებლებთან, რათა აანაზღაუროს ვადაზე ადრე დაფარვებით გამოწვეული საპროცენტო შემოსავლის დეფიციტი. ყოველგვარი დამატებითი ლიკვიდურობის ინვესტირება ხდება პროცენტთან აქტივებში, ლიკვიდურობის მართვის შიდა პრაქტიკის შესაბამისად.

(ათას ლარში)

24. რისკის მართვა (გაგრძელება)**საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)**

ეფექტი ერთი წლის დაუბეგრავ მოგებასა და კაპიტალზე იმ შემთხვევაში, თუ წლის დასაწყისში წინასწარ უნდა იქნეს გადახდილი გადასახდელი ფინანსური ინსტრუმენტების 10%, ხოლო ყველა სხვა ცვლადი უცვლელია, შემდეგნაირად ჩამოყალიბდება:

	<i>გავლენა წმინდა საპროცენტო შემოსავალზე</i>	<i>გავლენა კაპიტალზე კაპიტალი</i>
2019	(24,369)	(20,714)
2018	(29,722)	(25,263)

ლიკვიდურობის რისკისა და დაფინანსების მართვა*ლიკვიდურობის რისკის მართვა და ზედამხედველობა*

ლიკვიდურობის რისკი არის რისკი იმისა, რომ ჯგუფს გაუჭირდება ფინანსური ვალდებულებების შესრულება, რაც გულისხმობს მათ დაფარვას ფულადი სახსრებით ან სხვა ფინანსური აქტივით. ლიკვიდურობის მართვის მიმართ ჯგუფის მიდგომაა, შეძლებისდაგვარად იმის უზრუნველყოფა, რომ ყოველთვის ჰქონდეს ვადამოსული ვალდებულებების დაფარვისთვის საკმარისი ლიკვიდურობა როგორც ნორმალურ, ისე სტრესულ პირობებში, დაუშვებელი დანაკარგების განცდისა და ჯგუფის რეპუტაციისთვის საფრთხის შექმნის გარეშე. სხვა მიზნებში შედის ჯგუფის საქმიანობის დაფინანსების წყაროების დაბალანსება, სებ-ის სტანდარტების დაკმაყოფილება, კრიზისული სიტუაციების მართვა და დაფინანსების დანახარჯების გაკონტროლება.

ლიკვიდურობის რისკის შემცირების ძირითადი ხერხებია ლიკვიდურობის რეზერვების შექმნა, დაფინანსების წყაროების დივერსიფიცირება და დაფინანსების ვადების გახანგრძლივება. თუმცა, სავალდებულო მოთხოვნებზე მნიშვნელოვნად მეტი ლიკვიდურობა მოულოდნელი წმინდა ფულადი ნაკადების შემოდინების გამო თავიდან უნდა იქნეს აცილებული და დირექტორთა საბჭომ უნდა განიხილოს და შეარჩიოს ლიკვიდურობის სათანადო დონემდე დაყვანის ზომები.

ხაზინის განყოფილებას ევალება ლიკვიდურობისა და დაფინანსების რისკების მართვა და მათი შენარჩუნება იმ ზღვრებსა და ლიმიტებში, რომლებიც დაწესებულია პოლიტიკით რისკის დასაშვები დონის შესახებ. ხაზინის განყოფილება ცენტრალიზებულად მართავს ლიკვიდურობის რისკს და მინიმუმ კვირაში ერთხელ წარუდგენს ანგარიშს დირექტორთა საბჭოს. ლიკვიდურობის რისკის მართვასა და მონიტორინგთან დაკავშირებულ უმნიშვნელოვანეს გადაწყვეტილებებს აქტივ-პასივების კომიტეტი იღებს. აქტივ-პასივების მართვის კომიტეტს ანალიზისთვის ამოსავალ მონაცემებს წარუდგენს ხაზინის განყოფილება და საწარმოს რისკის მართვის ქვეგანყოფილება. საწარმოს რისკის მართვის განყოფილება დამატებით ატარებს ბანკის ლიკვიდურობის პოზიციის ყოველთვიურ სტრესგამძლეობის ანალიზს და შედეგებს აქტივ-პასივების მართვის კომიტეტს ამცნობს.

ბანკს აქვს აღდგენის გეგმა, რომელიც ითვალისწინებს ზეწოლას ლიკვიდურობის გამომწვევ მოვლენებზე და აღდგენის გეგმის სტრატეგიას. რადგან სტრესის მოვლენის ხასიათის ზუსტად განსაზღვრა წინასწარ შეუძლებელია, შემუშავებულია გეგმები, რომლებიც მოქნილია სტრესის მოვლენის სხვადასხვა ხასიათისა და სიმძიმის მიმართ და შეიცავს მოქმედებათა არჩევანს, რომელიც საჭირო დროს შესაბამისად გამოიყენება. ლიკვიდურობის გამომწვევ მოვლენებს ყოველდღიურად აკონტროლებს ხაზინის განყოფილება და საწარმოს რისკის მართვის ქვეგანყოფილება. ნებისმიერი პოტენციური გამომწვევი მოვლენა ეცნობება დირექტორთა საბჭოს და განიხილება აქტივ-პასივების მართვის კომიტეტის მიერ. აღდგენის გეგმა მოიცავს დამატებითი ლიკვიდურობის წარმოქმნის ეტაპობრივ ნაბიჯებს მძიმე სტრესის დასაძლევად, და მას ახორციელებს ხაზინის განყოფილების უფროსი აქტივ-პასივების მართვის კომიტეტისა და დირექტორთა საბჭოს მეთვალყურეობით.

*(ათას ლარში)***24. რისკის მართვა (გაგრძელება)****ლიკვიდურობის რისკი და ფინანსების მართვა (გაგრძელება)**

ჯგუფი მიმართავს სტრესულ ტესტირებას და სცენარულ ანალიზს, რომ შეაფასოს მოულოდნელი და მძიმე სტრესის მოვლენების გავლენა მის ლიკვიდურობის პოზიციაზე. სცენარები მოიცავს როგორც ჯგუფისთვის სპეციფიკურ, ისე ბაზართან დაკავშირებულ რისკის დადგომის შემთხვევებს.

სავალდებულო მოთხოვნები

სებ–ი საქართველოში მოქმედი ყველა ბანკისგან მოითხოვს, რომ დაიცვან მინიმუმ 30.0%-იანი საშუალო ლიკვიდურობის კოეფიციენტი, რომელიც იანგარიშება, როგორც საშუალო ლიკვიდური აქტივების თანაფარდობა შესაბამისი თვის საშუალო ვალდებულებებთან, ფინანსური დაწესებულებებისგან ნასესხები სახსრებისა და გარეგანსური ვალდებულებების ნაწილის (ექვს თვემდე დარჩენილი ვადით) ჩათვლით. 2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკის თვიური საშუალო ლიკვიდურობის კოეფიციენტი 43.0% იყო (2018 წლის 31 დეკემბერი: 45.4%).

ლიკვიდურობის გადაფარვის კოეფიციენტის დებულება (#70/04 დებულება) სებ–მა დაამტკიცა და გამოაქვეყნა 2017 წლის 15 მაისს და ძალაში შევიდა 2017 წლის 1 სექტემბრიდან. ლიკვიდურობის გადაფარვის კოეფიციენტი გამოითვლება ბაზელ III–ის პრინციპების თანახმად, თუმცა უფრო მაღალი კოეფიციენტებიც დასაშვებია. სებ–ი ყველა ბანკს ავალდებულებს, რომ ყოველდღიურად შეინარჩუნონ 75.0%-იანი ლიკვიდურობის გადაფარვის კოეფიციენტი ლ–ში, 100.0%-იანი ლიკვიდურობის გადაფარვის კოეფიციენტი უცხოურ ვალუტაში და 100.0%-იანი ლიკვიდურობის გადაფარვის კოეფიციენტი მთლიანობაში. 2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკის მთლიანი ლიკვიდურობის გადაფარვის კოეფიციენტი შეადგენდა 159.6%-ს. იგივე კოეფიციენტი ლ–ში იყო 121.6%, ხოლო უცხოურ ვალუტაში 216.6% (2018 წლის 31 დეკემბერი: მთლიანი ლიკვიდურობის გადაფარვის კოეფიციენტი იყო 184.6%, იგივე კოეფიციენტი ლ–ში იყო 183.5%, ხოლო უცხოურ ვალუტაში – 186.5%).

დარჩენილი სახელშეკრულებო ვადების ანალიზი

ქვემოთ მოცემულ ცხრილებში შეჯამებულია 2019 წლის 31 დეკემბრისა და 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით ჯგუფის ფინანსური ვალდებულებების ვადიანობის ანალიზი ხელშეკრულებით გათვალისწინებული არადისკონტირებული დაფარვის ვალდებულებების მიხედვით. დაფარვები, რომლებიც ექვემდებარება შეტყობინებას, აღრიცხულია იმგვარად, თითქოს შეტყობინება დაუყოვნებლივ მოხდა. თუმცა, ჯგუფი მოელის, რომ მეანაბრეთა უმრავლესობა დაფარვას იმაზე ადრე არ მოითხოვს, ვიდრე ეს ჯგუფს მოეთხოვება. ცხრილი არ ასახავს მოსალოდნელ ფულად ნაკადებს, რომლებიც გაწერილია ჯგუფის დეპოზიტების ფლობის ისტორიაში.

(ათას ლარში)

24. რისკის მართვა (გაგრძელება)

ლიკვიდურობის რისკი და ფინანსების მართვა (გაგრძელება)

<i>2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით</i>	<i>3 თვეზე ნაკლები</i>	<i>3-დან 12 თვემდე</i>	<i>1-დან 5 წლამდე</i>	<i>5 წელზე მეტი 5 წელი</i>	<i>ჯამი</i>
არაწარმოებული ფინანსური ვალდებულებები					
ვალდებულებები საკრედიტო დაწესებულებების წინაშე	96,724	819	–	–	97,543
ვალდებულებები კლიენტების წინაშე	1,061,212	406,950	134,442	747	1,603,351
საიჯარო ვალდებულება	2,218	5,986	23,955	11,913	44,072
სუბორდინირებული ვალი	1,837	6,508	59,487	74,834	142,666
სულ არადისკონტირებული ფინანსური ვალდებულებები	1,161,991	420,263	217,884	87,494	1,887,632

**დაფარული წარმოებული
ფინანსური ინსტრუმენტები –
მთლიანი**

წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტების დადებითი სამართლიანი ღირებულება (შემოდინება)	(58,852)	(23,340)	(18,247)	–	(100,439)
გადინება	57,213	21,988	17,765	–	96,966

**დაფარული წარმოებული
ფინანსური ინსტრუმენტები –
მთლიანი**

წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტების უარყოფითი სამართლიანი ღირებულება (შემოდინება)	(117,178)	(15,283)	(32,566)	–	(165,027)
გადინება	117,667	16,911	38,781	–	173,359

(ათას ლარში)

24. რისკის მართვა (გაგრძელება)

ლიკვიდურობის რისკი და ფინანსების მართვა (გაგრძელება)

<i>2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით</i>	<i>30 დღეზე ნაკლები</i>	<i>3-დან 12 თვემდე</i>	<i>1-დან 5 წლამდე</i>	<i>5 წელზე მეტი 5 წელი</i>	<i>ჯამი</i>
არაწარმოებული ფინანსური ვალდებულებები					
ვალდებულებები საკრედიტო დაწესებულებების წინაშე	7,415	798	–	–	8,213
ვალდებულებები კლიენტების წინაშე	1,012,791	327,695	186,544	1,009	1,518,039
სუბორდინირებული ვალი	712	2,693	44,024	17,515	64,944
სულ არადისკონტირებული ფინანსური ვალდებულებები	1,020,918	331,186	230,568	18,524	1,601,196

დაფარული წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები – მთლიანი

წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტების დადებითი სამართლიანი ღირებულება (შემოდინება)	(54,097)	–	–	–	(54,097)
გადინება	53,258	–	–	–	53,258

დაფარული წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები – მთლიანი

წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტების უარყოფითი სამართლიანი ღირებულება (შემოდინება)	(41,554)	(5,466)	(54,093)	–	(101,113)
გადინება	41,613	6,226	63,462	–	111,301

ქვემოთ მოცემული ცხრილი გვიჩვენებს სახელშეკრულებო ვადის ამოწურვას ჯგუფის პირობითი ფინანსური ვალდებულებების ვადიანობის მიხედვით. თითოეული გამოყოფილი სესხის პირობითი ვალდებულება შეტანილია იმ ყველაზე ადრეული თარიღით, როდესაც შესაძლებელი გახდება მისი გამოყენება. გამოშვებული ფინანსური საგარანტიო კონტრაქტების შემთხვევაში, გარანტიის მაქსიმალური თანხა ნაწილდება იმ ყველაზე ადრეულ პერიოდზე, როდესაც შესაძლებელი იქნება გარანტიის გამოთხოვა.

	<i>3 თვეზე ნაკლები</i>	<i>3-დან 12 თვემდე</i>	<i>1-დან 5 წლამდე</i>	<i>5 წელზე მეტი 5 წელი</i>	<i>ჯამი</i>
2019	102,757	9,889	5,766	231	118,643
2018	82,393	14,067	33,335	13,430	143,225

ჯგუფის ვარაუდით, შესაძლოა ყველა პირობითი ვალდებულება ან უზრუნველყოფა არ იქნას გამოყენებული ვალდებულებების ვადის ამოწურვამდე.

ვადიანობის ანალიზი არ ასახავს მიმდინარე ანგარიშების ისტორიულ სტაბილურობას. მათ ლიკვიდაციას წარსულში უფრო მეტი დრო სჭირდებოდა, ვიდრე ეს ცხრილებშია ნაჩვენები. ეს ნაშთები ზედა ცხრილებში გათვალისწინებულია სამ თვეზე ნაკლებ პერიოდში გადასახდელ თანხებში.

(ათას ლარში)

24. რისკის მართვა (გაგრძელება)

ლიკვიდურობის რისკი და ფინანსების მართვა (გაგრძელება)

აქტივებისა და ვალდებულებების ვადიანობის ანალიზი

ხაზინის განყოფილება მართავს აქტივებისა და ვალდებულებების ვადიანობის ანალიზს. აქტივებისა და ვალდებულებების მოდელირება საჭიროა, როდესაც სახელმწიფო ვადა ადეკვატურად არ ასახავს ლიკვიდურობის რისკის პოზიციას. ჯგუფის შემთხვევაში ამის ყველაზე მნიშვნელოვანი მაგალითი იქნებოდა საცალო, კორპორატიული და მუნიციპალური თუ სხვა სახელმწიფო ორგანიზაციების მიმდინარე და შემნახველი ანგარიშები. მართალია, ხელშეკრულებების მიხედვით, მიმდინარე ანგარიშები მოთხოვნამდე იფარება და შემნახველი ანგარიშები მცირე ხნით ადრე მოთხოვნისას, მომხმარებლების ფართო ბაზა – რიცხოვრივი თვალსაზრისითაც და შენახვების ტიპების მიხედვითაც – ეხმარება ბანკს ნაშთების მოულოდნელი მერყეობისგან თავის დასაცავად. ასეთი ანგარიშები ქმნის ფინანსური რესურსების სტაბილურ ბაზას ჯგუფის ოპერაციებისა და ლიკვიდურობის საჭიროებებისთვის. ქვემოთ ცხრილი გვიჩვენებს ჯგუფის ფულადი აქტივებისა და ვალდებულებების ვადიანობის ანალიზს იმისდა მიხედვით, თუ როდის არის მოსალოდნელი მათი ამოღება ან დაფარვა.

	2019			2018		
	ერთი წლის განმავლო- ბაში	ერთ წელზე მეტ ვადაში	ჯამი	ერთი წლის განმავლო- ბაში	ერთ წელზე მეტ ვადაში	ჯამი
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	415,766	–	415,766	392,899	–	392,899
მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ	124,482	–	124,482	99,731	–	99,731
კლიენტებზე გაცემული სესხები	532,041	645,540	1,177,581	549,027	404,517	953,544
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	40,461	106,045	146,506	87,173	110,331	197,504
ჯამი	1,112,750	751,585	1,864,335	1,128,830	514,848	1,643,678
ვალდებულებები საკრედიტო დაწესებულებების წინაშე	97,401	–	97,401	8,213	–	8,213
ვალდებულებები კლიენტების მიმართ:	772,238	792,850	1,565,088	778,605	703,644	1,482,249
– მიმდინარე ანგარიშები	209,892	677,595	887,487	304,276	537,240	841,516
– ვადიანი ანაზღაურებები (სადეპოზიტო სერტიფიკატების ჩათვლით)	562,346	115,255	677,601	474,329	166,404	640,733
საიჯარო ვალდებულება	5,940	31,140	37,080	–	–	–
სუბორდინირებული ვალი	–	100,031	100,031	113	48,009	48,122
ჯამი	875,579	924,021	1,799,600	786,931	751,653	1,538,584
წმინდა	237,171	(172,436)	64,735	341,899	(236,805)	105,094

*(ათას ლარში)***24. რისკის მართვა (გაგრძელება)****ლიკვიდურობის რისკი და ფინანსების მართვა (გაგრძელება)**

აქტივების ვადიანობა დამოკიდებულია მათ საბალანსო თანხებზე და შესაბამისი წლის 31 დეკემბრისთვის, იურიდიული თვალსაზრისით, ყველაზე ადრე გამოყენებად ვადაზე. ვალდებულებების ვადიანობა დამოკიდებულია ხელშეკრულების მიხედვით უადრეს ვადაზე, ან პირველივე მოთხოვნაზე. მიმდინარე და შემნახველი ანგარიშების ნაწილი წარმოდგენილია ერთ წელზე მეტი ვადის დიაპაზონში მათი სტაბილური ხასიათის გამო. კლიენტთა დეპოზიტების დივერსიფიცირება დეპოზიტორთა რაოდენობისა და ტიპის მიხედვით და ჯგუფის გამოცდილება იმაზე მიუთითებს, რომ აღნიშნული ანგარიშები და დეპოზიტები წარმოადგენს დაფინანსების გრძელვადიან და სტაბილურ წყაროს, აქედან გამომდინარე ისინი განთავსებულია გეპის ანალიზის ცხრილში მითითებული სახსრების გადინების სავარაუდო დროის მიხედვით ჯგუფის მიერ წინა პერიოდების დროს დაგროვილი სტატისტიკური მონაცემისა და მიმდინარე ანგარიშების ნაშთების „მუდმივ“ ნაწილთან დაკავშირებით გამოთქმული ვარაუდების საფუძველზე.

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, კლიენტების მიმართ მთლიანმა ვალდებულებებმა შეადგინა ლ 1,565,088 (2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით: ლ 1,482,249). აქედან მიმდინარე ანგარიშებზე მოდიოდა 604,470 (2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით: ლ 841,516). ბანკი ყოველდღიურად ატარებს მიმდინარე ანგარიშების ნაშთების სტაბილურობის ანალიზს წინა ორი წლის პერიოდისთვის. წინა 24 თვის შესაბამის პერიოდებში ეს ნაშთები ლ 542,168–ზე ნაკლები არ ყოფილა (2018 წ.: ლ 537,240). ამიტომ, ზედა გრაფიკში ეს თანხები ასახულია, როგორც ვალდებულებები კლიენტების მიმართ ერთ წელზე მეტი ვადის დიაპაზონში. კლიენტების მიმართ ვალდებულებების ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვადები რომ გაგვეთვალისწინებინა, კუმულაციური ლიკვიდურობის გეპი ერთ წელიწადში, 2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, უარყოფითი იქნებოდა და შეადგენდა 318,409–ს (2018 წლის 31 დეკემბერი: უარყოფითი ლ 195,341).

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკს საკმარისი ლიკვიდური უზრუნველყოფა ჰქონდა, რათა შეტყობინებისთანავე მოეხიდა სებ–იდან ლ 93,579 (2018 წ.: ლ 181,403).

საბაზრო რისკი

საბაზრო რისკი არის ისეთი რისკი, რომელიც გავლენას ახდენს ფინანსური ბაზრის ზოგად ვითარებაზე. საბაზრო რისკის ძირითადი ტიპებია საპროცენტო განაკვეთის რისკი, სავალუტო რისკი და მათი მერყეობის დონე. საბაზრო რისკს, ძირითადად, სავაჭრო საქმიანობა განაპირობებს. ჯგუფს არ აქვს სავაჭრო საქმიანობასთან დაკავშირებული საბაზრო რისკი, რადგან ბანკი, მისთვის რისკის მისაღები დონიდან გამომდინარე, არ არის ჩაბმული სავაჭრო საქმიანობაში. საბანკო საქმიანობასთან დაკავშირებული საბაზრო რისკი მოიცავს კაპიტალში მონაწილეობის ზარალის რისკს და საპროცენტო განაკვეთის და სავალუტო რისკებს, რომლებიც ბანკის საშუამავლო საქმიანობიდან წარმოიშობა. ბანკს აქვს თავის საბანკო პორტფელთან დაკავშირებული საპროცენტო განაკვეთის და სავალუტო რისკები.

საპროცენტო განაკვეთის რისკი

საპროცენტო განაკვეთის რისკი წარმოიქმნება შესამლებლობიდან, რომ საპროცენტო განაკვეთის ცვლილებები გავლენას იქონიებს ფინანსური ინსტრუმენტების ფულადი ნაკადების მომავალ დინამიკაზე ან სამართლიან ღირებულებებზე.

მოგება–ზარალის კონსოლიდირებული ანგარიშგების მგრძობელობა წარმოადგენს ფინანსური ინსტრუმენტების განაკვეთების გადასინჯვის ან დაფარვის ვადის თავისებურებების გამო ერთი წლის წმინდა საპროცენტო შემოსავალზე საპროცენტო განაკვეთებში ნავარაუდები ცვლილებების ეფექტს. ჯგუფს ექნება საპროცენტო განაკვეთის რისკი, თუ კონკურენტები მკვეთრად შეამცირებენ საპროცენტო განაკვეთებს სასესხო პროდუქტებზე ან გაიზრდება ფულადი სახსრების მოზიდვის ხარჯი მაკროეკონომიკური, და კონკრეტულად ჯგუფთან დაკავშირებული, მოვლენების გამო.

(ათას ლარში)

24. რისკის მართვა (გაგრძელება)

სავალუტო რისკი

სავალუტო რისკი წარმოიშობა მაშინ, როდესაც სავალუტო კურსის ცვლილებამ შესაძლოა გავლენა იქონიოს ფინანსური ინსტრუმენტების ღირებულებაზე. სებ-ის მოთხოვნით, ბანკს ევალება ბალანსური და მთლიანი აგრეგირებული (გარეგარეგირების ჩათვლით) ღირებულების მონიტორინგი და ამ უკანასკნელის შენარჩუნება ბანკის მთლიანი საზედამხედველო კაპიტალის 20.0%-ის ოდენობით. 2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკმა შეინარჩუნა აგრეგირებული ღირებულების მონიტორინგი საზედამხედველო კაპიტალის 3.5%-ის ოდენობით (2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით: 0.2%).

ბანკს დამტკიცებული აქვს სავალუტო რისკის მართვის პოლიტიკა, რომლის მიზანია არის ბანკისთვის სავალუტო რისკების მართვის პარამეტრების დაწესება.

სავალუტო რისკის მართვის პროცესი, სხვებთან ერთად, შემდეგსაც მოიცავს:

- ▶ ადეკვატური მეთოდოლოგიის შერჩევა სავალუტო რისკის გამოვლენასა და რაოდენობრივ შეფასებაზე;
- ▶ ღირებულების მონიტორინგის ყოველდღიური მონიტორინგი;
- ▶ სავალუტო რისკის მინიმუმამდე დაყვანა დადგენილი ლიმიტების დაცვით;
- ▶ გაზრდილი სავალუტო რისკის არსებული და მოსალოდნელი უარყოფითი ტენდენციების გამოვლენა და ამის მიზეზებისა და შესაძლო შედეგების ანალიზი;
- ▶ რეკომენდაციების შემუშავება სავალუტო რისკის მართვის სტრატეგიაზე;
- ▶ სავალუტო რისკის ოპერაციებში გამოყენებული ინსტრუმენტების ტიპებისა და ლიმიტების განსაზღვრა.

პოლიტიკა რისკის დასაშვები დონის შესახებ აწესებს რისკის დონის ლიმიტებს ვალუტების მიხედვით და ასევე აგრეგირებული რისკის პოზიციების ლიმიტებს, რომლებიც უფრო კონსერვატიულია, ვიდრე სებ-ის მიერ დაწესებული ლიმიტები. ბანკის მხრიდან ამ ლიმიტების დაცვა ყოველდღე კონტროლდება ხაზინისა და საწარმოს რისკის მართვის ქვეგანყოფილების მიერ.

ქვემოთ ცხრილებში წარმოდგენილია ჯგუფისათვის ყველაზე მაღალი რისკის მატარებელი ვალუტები, რომლებშიც ძირითადად გამოხატულია ჯგუფის არასავალუტო ფინანსური აქტივები და ვალდებულებები 31 დეკემბრის მდგომარეობით. ანალიზის პროცესში ფასდება უცხოური ვალუტის ლ –ის მიმართ კურსის ცვლილების ეფექტი, როდესაც მოგება-ზარალის კონსოლიდირებული ანგარიშგების ყველა სხვა პირობა უცვლელია (სავალუტო კურსის მიმართ მგრობიარე ფინანსური აქტივებისა და ფინანსური ვალდებულებების სამართლიანი ღირებულების გამო). საკუთარ კაპიტალზე ეფექტი არ განსხვავდება მოგება-ზარალის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაზე ეფექტისგან. ცხრილში უარყოფითი მაჩვენებელი ასახავს პოტენციურ წმინდა შემცირებას მოგება-ზარალის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში ან საკუთარ კაპიტალში, ხოლო დადებითი მაჩვენებელი კი ასახავს პოტენციურ წმინდა ზრდას.

<i>ვალუტა</i>	<i>ლარის გაცვლითი ლ –ის გაცვლითი კურსის გამყარება/ (გაუფასურება) შესაბამის ვალუტასთან მიმართებით (%)</i>		<i>ლარის გაცვლითი ლ –ის გაცვლითი კურსის გამყარება/ (გაუფასურება) შესაბამის ვალუტასთან მიმართებით (%)</i>	
	<i>2019</i>	<i>ეფექტი დასაბეგრ მოგებაზე 2019</i>	<i>2018</i>	<i>ეფექტი დასაბეგრ მოგებაზე 2018</i>
აშშ დოლარი	3.94%	(370)	1.88%	(5)
ევრო	3.31%	(93)	12.37%	2

(ათას ლარში)

24. რისკის მართვა (გაგრძელება)

საოპერაციო რისკი

საოპერაციო რისკი განისაზღვრება, როგორც ფინანსური ზარალის განცდის საფრთხე, რომელსაც განაპირობებს შიდა პროცესების, სისტემების, ან ადამიანების არაადეკვატურობა ან უმოქმედობა, ან გამიზნული, შემთხვევითი, თუ ბუნებრივი გარე მოვლენები. გარე მოვლენებს, სხვებთან ერთად, მიეკუთვნება თაღლითობა, წყალდიდობა, ხანძარი, მიწისძვრა, ტერორისტების თუ ჰაკერების თავდასხმა. საკრედიტო ან საბაზრო მოვლენები, როგორცაა გადაუხდელობა ან ღირებულების მერყეობა საოპერაციო რისკის ფარგლებში არ ექცევა. საოპერაციო რისკის ნაწილია შესაბამისობის რისკიც. შესაბამისობის რისკი არის იმის შესაძლებლობა, რომ ბანკს მარეგულირებელი ორგანოსგან დაეკისროს სანქციები, განიცადოს ფინანსური ზარალი და/ან საფრთხე შეექმნას მის რეპუტაციას იმის გამო, რომ მან ვერ შეასრულა მოქმედი კანონმდებლობა, კანონქვემდებარე აქტები და ნორმები. საოპერაციო რისკი არ მოიცავს რეპუტაციის და სტრატეგიულ რისკებს.

საოპერაციო რისკის მართვის ზოგადი მიზანია არაადეკვატური ან გაუმართავი შიდა პროცესების, ადამიანების ან სისტემების, ან გარე მოვლენების მიერ განპირობებული რისკების განსაზღვრა და, თუ შესაძლებელია, მათი შემცირება ეკონომიკური თვალსაზრისით გონივრულ დონემდე.

ბანკს შექმნილი აქვს საოპერაციო რისკის მართვის სისტემა და ყველა შესაძლო ზომას იღებს, რომ გაერკვეს, რა საოპერაციო რისკები ახასიათებს ბიზნესს არაადეკვატური ან გაუმართავი შიდა პროცესების, ადამიანებისა და სისტემების და გარე მოვლენების გამო. საოპერაციო რისკის მართვის სისტემის მიზანია, ბანკს საშუალება მიეცეს, რომ ეფექტურად და ეფექტიანად შეაგროვოს, შეაფასოს, მართოს და განაცხადოს საოპერაციო რისკი.

საოპერაციო რისკის მართვის განყოფილების, ფიზიკური უსაფრთხოების განყოფილების, პრობლემური სესხების და სასამართლო დავების, შიდა აუდიტის და ბიზნესპროცესების მმართველების მოვალეობები საოპერაციო რისკის მართვის სისტემის ფარგლებში გაწერილია საოპერაციო რისკის მართვის პოლიტიკაში.

ზოგადად, ბანკს არ აქვს განსაზღვრული საოპერაციო რისკის დასაშვები დონე და მისი მიზანია, შეამციროს რისკის დადგომის შემთხვევებით გამოწვეული ზარალი იმდენად, რომ მათ ბანკზე არსებითი გავლენა არ მოახდინონ. ბანკს დაბალი ამტანობა აქვს საოპერაციო რისკების მიმართ, რომლებიც უკავშირდება თაღლითობას, საინფორმაციო უსაფრთხოებას (საინფორმაციო ტექნოლოგიების ჩათვლით) და რეგულაციების დარღვევას, ამიტომ იგი ყველა ზომას იღებს, რომ აღმოფხვრას ასეთი რისკები. საქმეთა უმრავლესობა გადაეცემა სამართალდამცავ ორგანოებს.

შექმნილია და ფუნქციონირებს რისკის შემთხვევების მონაცემთა ბაზა, რათა ყველა შემთხვევა, ზარალი და პოტენციური საფრთხის შემცველი მოვლენა აღირიცხოს და მათზე სათანადოდ რეაგირება მოხდეს. ეს ბაზა წარმოადგენს ბანკის ტექნიკურ ინსტრუმენტს, რომ სისტემაში მოიყვანოს რისკის შემთხვევები. ეს ინფორმაცია გამოიყენება რისკების იდენტიფიკაციის გასაუმჯობესებლად და მათ სამართავად სათანადო მიდგომების ჩამოსაყალიბებლად. მონაცემების შეგროვება და შესაბამისი ანალიზი ცენტრალიზებულად ხორციელდება საოპერაციო რისკის მართვის განყოფილების მიერ. საოპერაციო რისკის შემთხვევები რისკის შემთხვევების მონაცემთა ბაზიდან, რომლებსაც არსებითი გავლენა აქვთ, პირდაპირი და არაპირდაპირი ზარალი ეცნობება დირექტორთა საბჭოს.

ჯგუფის სტანდარტებთან შესაბამისობას ხელს უწყობს შიდა აუდიტის მიერ განხორციელებული პერიოდული შემოწმებების პროგრამა. შიდა აუდიტის შემოწმებების შედეგები განიხილება შესაბამისი მიმართულებების ხელმძღვანელებთან და შედეგები წარედგინება აუდიტის კომიტეტსა და სამეთვალყურეო საბჭოს.

*(ათას ლარში)***24. რისკის მართვა (გაგრძელება)****საოპერაციო რისკი (გაგრძელება)**

რისკის შემცირების მთავარი მექანიზმები, რომლებსაც ბანკი გამოიყენებს, ეყრდნობა საოპერაციო რისკის პროფილს და სამეთვალყურეო საბჭოს პოლიტიკას რისკის დასაშვები დონის შესახებ. ბანკი აქტიურად იყენებს კორპორატიულ დაზღვევას თავისი საოპერაციო რისკების შესამცირებლად.

25. სამართლიანი ღირებულების განმარტებითი შენიშვნები**სამართლიანი ღირებულებით შეფასების პროცედურა**

ისეთ მნიშვნელოვან აქტივებს, როგორცაა ძირითადი საშუალებები, გარე შემფასებლები აფასებენ. გარე შემფასებლების დაქირავების თაობაზე ხელმძღვანელობა ყოველწლიურად იღებს გადაწყვეტილებას ბანკის აუდიტის კომიტეტთან შეთანხმებით. შერჩევის კრიტერიუმებში შედის ბაზრის ცოდნა, რეპუტაცია, დამოუკიდებლობა და პროფესიული სტანდარტების დაცვა. შემფასებლების როტაცია ყოველ სამ წელიწადში ერთხელ ხდება. ხელმძღვანელობა, ჯგუფის გარე შემფასებლებთან გამართული განხილვების შემდეგ გადაწყვეტს, თითოეულ შემთხვევაში შეფასების რომელი მეთოდები და მონაცემები გამოიყენოს.

ანგარიშგების თითოეული თარიღისთვის ჯგუფი ანალიზებს იმ აქტივებისა და ვალდებულებების ღირებულებების ცვლილებას, რომელთა ხელახლა შეფასებაც აუცილებელია ჯგუფის სააღრიცხვო პოლიტიკიდან გამომდინარე. ამ ანალიზისთვის ხელმძღვანელობა ამოწმებს ბოლო შეფასებაში გამოყენებულ ძირითად მონაცემებს, რისთვისაც შეფასების განგარიშებაში გამოყენებულ ინფორმაციას უდარებს ხელშეკრულებებსა და სხვა შესაბამის დოკუმენტებს. ხელმძღვანელობა, ჯგუფის გარე შემფასებლებთან ერთად, ასევე ადარებს ყოველ ცვლილებას თითოეული აქტივისა და ვალდებულების სამართლიან ღირებულებაში შესაბამის გარე წყაროებთან, რათა განსაზღვროს ეს ცვლილება კანონზომიერია, თუ არა. ხელმძღვანელობა და ჯგუფის გარე შემფასებლები შეფასების შედეგებს წარუდგენენ აუდიტის კომიტეტსა და ჯგუფის დამოუკიდებელ აუდიტორებს. ამასთან, ხდება შეფასებაში გამოყენებული ძირითადი დაშვებების განხილვაც.

სამართლიანი ღირებულების იერარქია

შეფასების ტექნიკის მეშვეობით ფინანსური ინსტრუმენტების სამართლიანი ღირებულების განსაზღვრისა და წარდგენისათვის ჯგუფი შემდეგ იერარქიას იყენებს:

- ▶ დონე 1: ანალოგიური აქტივებისა და ვალდებულებების კოტირებული (არაკორექტირებული) ფასები მოქმედ ბაზარზე;
- ▶ დონე 2: სხვა მეთოდი, რომლისთვისაც გამოყენებული ყველა ამოსავალი მონაცემი, რომელიც მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს აღრიცხულ სამართლიან ღირებულებაზე, არის პირდაპირ ან არაპირდაპირ განსაზღვრადი; და
- ▶ დონე 3: მეთოდი, რომლის დროსაც გამოიყენება ამოსავალი მონაცემები, რომლებსაც მნიშვნელოვანი გავლენა აქვთ აღრიცხულ სამართლიან ღირებულებაზე და არ ეყრდნობიან საბაზრო მონაცემებს.

სამართლიანი ღირებულების შესახებ განმარტებითი შენიშვნის მიზნებისთვის, ჯგუფმა აქტივების და ვალდებულებების კლასი განსაზღვრა აქტივის ან ვალდებულების ხასიათის, თვისებებისა და რისკების ან, ზემოაღნიშნული განმარტების შესაბამისად, სამართლიანი ღირებულების იერარქიის დონის მიხედვით.

(ათას ლარში)

25. სამართლიანი ღირებულების განმარტებითი შენიშვნები (გაგრძელება)

<i>2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით</i>	<i>შეფასების თარიღი</i>	<i>სამართლიანი ღირებულების შეფასება:</i>			
		<i>(1-ლი დონე)</i>	<i>(მე-2 დონე)</i>	<i>(მე-3 დონე)</i>	<i>ჯამი</i>
სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული აქტივები					
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები, სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული, მოგებაში ან ზარალში ასახვით	31 დეკემბერი, 2019 წ.	–	–	1,079	1,079
სავალუტო ფორვარდები და სვოპები	31 დეკემბერი, 2019 წ.	–	2,433	–	2,433
საინვესტიციო ქონება	31 დეკემბერი, 2019 წ.	–	–	2,619	2,619
ძირითადი საშუალებები – მიწა და შენობა-ნაგებობები	31 დეკემბერი, 2019 წ.	–	–	82,777	82,777
		<u>–</u>	<u>2,433</u>	<u>86,475</u>	<u>88,908</u>
აქტივები, რომელთა სამართლიან ღირებულებაზეც განმარტებითი შენიშვნებია წარმოდგენილი					
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	31 დეკემბერი, 2019 წ.	–	144,951	–	144,951
		<u>–</u>	<u>144,951</u>	<u>–</u>	<u>144,951</u>
სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული ვალდებულებები					
სავალუტო ფორვარდები და სვოპები	31 დეკემბერი, 2019 წ.	–	7,902	–	7,902
		<u>–</u>	<u>7,902</u>	<u>–</u>	<u>7,902</u>
ვალდებულებები, რომელთა სამართლიან ღირებულებაზეც განმარტებითი შენიშვნებია წარმოდგენილი					
სუბორდინირებული ვალი	31 დეკემბერი, 2019 წ.	–	100,031	–	100,031
		<u>–</u>	<u>100,031</u>	<u>–</u>	<u>100,031</u>

(ათას ლარში)

25. სამართლიანი ღირებულების განმარტებითი შენიშვნები (გაგრძელება)

<i>2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით</i>	<i>შეფასების თარიღი</i>	<i>სამართლიანი ღირებულების შეფასება:</i>			
		<i>(1-ლი დონე)</i>	<i>(მე-2 დონე)</i>	<i>(მე-3 დონე)</i>	<i>ჯამი</i>
სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული აქტივები					
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები, სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული, მოგებაში ან ზარალში ასახვით	31 დეკემბერი, 2018 წ.	-	-	796	796
სავალუტო ფორვარდები და სვოპები	31 დეკემბერი, 2018 წ.	-	707	-	707
საინვესტიციო ქონება	31 დეკემბერი, 2018 წ.	-	-	2,583	2,583
ძირითადი საშუალებები – მიწა და შენობა-ნაგებობები	31 დეკემბერი, 2016 წ.	-	-	80,396	80,396
		-	707	83,775	84,482
აქტივები, რომელთა სამართლიან ღირებულებაზეც განმარტებითი შენიშვნებია წარმოდგენილი					
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები:	31 დეკემბერი, 2018 წ.	-	204,829	-	204,829
სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული ვალდებულებები					
სავალუტო ფორვარდები და სვოპები	31 დეკემბერი, 2018 წ.	-	8,599	-	8,599
ვალდებულებები, რომელთა სამართლიან ღირებულებაზეც განმარტებითი შენიშვნებია წარმოდგენილი					
სუბორდინირებული ვალი	31 დეკემბერი, 2018 წ.	-	48,122	-	48,122
		-	48,122	-	48,122

(ათას ლარში)

25. სამართლიანი ღირებულების განმარტებითი შენიშვნები (გაგრძელება)

ფინანსური აქტივების და ვალდებულებების სამართლიანი ღირებულება, რომელიც არ აღირიცხება სამართლიანი ღირებულებით

წინამდებარე ცხრილში გაწერილია ჯგუფის იმ ფინანსური ინსტრუმენტების საბალანსო ღირებულებებისა და სამართლიანი ღირებულებების შედარება კატეგორიების მიხედვით, რომლებიც აღირიცხება ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში და რომელთა სამართლიანი ღირებულება არსებითად განსხვავდება მათი საბალანსო ღირებულებისგან. ცხრილი არ მოიცავს არაფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების სამართლიან ღირებულებებს.

	<i>საბალანსო ღირებულება სამართლიანი ღირებულება</i>		<i>აუღიარებელი საბალანსო ღირებულება სამართლიანი ღირებულება</i>		<i>აუღიარებელი ღირებულება სამართლიანი ღირებულება</i>	
	<i>2019</i>	<i>2019</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>
ფინანსური აქტივები						
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	146,505	144,951	(1,554)	197,504	204,829	7,325
საიჯარო ვალდებულება	37,080	37,451	371	-	-	-
არარეალიზებული სამართლიანი ღირებულების მთლიანი აუღიარებელი ცვლილება			(1,183)			7,325

შეფასების მეთოდები და დაშვებები

ქვემოთ აღწერილია მეთოდები და დაშვებები, რომლებიც გამოიყენება კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში სამართლიანი ღირებულებით აღრიცხული აქტივებისა და ვალდებულებების და აგრეთვე იმ მუხლების სამართლიანი ღირებულებების განსაზღვრისთვის, რომლებიც არ არის შეფასებული სამართლიანი ღირებულებით ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში, მაგრამ რომელთა სამართლიანი ღირებულება ცნობილია.

აქტივები, რომელთა სამართლიანი ღირებულება უახლოვდება მათ საბალანსო ღირებულებას

მიიჩნევა, რომ ფულადი სახსრებისა და მათი ეკვივალენტების, საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ მოთხოვნების, მომხმარებლებზე გაცემული სესხების, საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ ვალდებულებებისა და კლიენტების მიმართ ვალდებულებების (მიმდინარე და შემნახველი ანგარიშების) საბალანსო ღირებულებები უახლოვდება მათ შესაბამის სამართლიან ღირებულებებს მათი მოკლევადიანი ხასიათის და ლიკვიდურობის გამო, და გრძელდება მათი საბაზრო პირობების მიხედვით გადაფასება. ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები, მათი ხასიათისა და თვისებების გამო, სამართლიანი ღირებულების იერარქიის პირველ დონეს მიეკუთვნება.

წარმოებული ინსტრუმენტები

წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები, რომლებიც შეფასებულია აქტიური ბაზრის მონაცემების გამოყენებით, ძირითადად წარმოადგენს საპროცენტო სვოპებს, სავალუტო სვოპებს და ფორვარდულ სავალუტო კონტრაქტებს. შეფასებებისთვის ყველაზე ხშირად გამოყენებული მეთოდიკა მოიცავს ფორვარდულ ფასწარმოქმნას, სვოპის მოდელს, რომლებისთვისაც გამოიყენება მიმდინარე ღირებულების გაანგარიშება. მოდელები შეიცავს სხვადასხვა მონაცემს მხარეთა საკრედიტო რეიტინგის, სავალუტო სვოპების და ფორვარდული კურსისა და საპროცენტო განაკვეთის მრუდის ჩათვლით.

*(ათას ლარში)***25. სამართლიანი ღირებულების განმარტებითი შენიშვნები (გაგრძელება)*****სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული სესხები, მოგებაში ან ზარალში ასახვით***

სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული და მოგებაში ან ზარალში ასახული სესხები ფასდება რამდენიმე მეთოდის ერთობლიობით. საჭიროების შემთხვევაში, სესხების შეფასება ხდება მსესხებლის ან შედარებადი საწარმოების მიერ გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდების საბაზრო ფასებზე დაყრდნობით. სხვა შემთხვევებში შეფასება ხდება შიდა მოდელების გამოყენებით, რომლებიც ეყრდნობა დღევანდელი ღირებულების გამოთვლის ხერხებს და, რაც შემთხვევებში (მაგალითად, ფულადი ნაკადები ისეთი აქტივებიდან, რომლებიც უზრუნველყოფის საგნის სახით არის ფლობილი), გარე შეფასების ანგარიშებს. ამ მოდელებში გამოყენებული არასაბაზრო ამოსავალი მონაცემები მოიცავს კორექტირებებს საკრედიტო, საბაზრო და ლიკვიდურობის რისკების მიხედვით, რომლებიც უკავშირდება მსესხებლის საქმიანობიდან მოსალოდნელ ფულად ნაკადებს ან უზრუნველყოფის საგნის შეფასებას.

ამორტიზებული ღირებულებით აღრიცხული ფინანსური აქტივები და ვალდებულებები

კოტირებული თამასუქების და ობლიგაციების სამართლიანი ღირებულება ეყრდნობა ფასების კოტირებას საანგარიშგებო თარიღისთვის და მიეკუთვნება სამართლიანი ღირებულების იერარქიის მე-2 დონეს. არაკოტირებული ინსტრუმენტების, კლიენტებზე გაცემული სესხების, კლიენტთა ანაზღაურების, საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ მოთხოვნების, სებ-ისთვის და საკრედიტო დაწესებულებებისთვის გადასახდელი თანხების და სხვა ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების სამართლიანი ღირებულება განისაზღვრება მომავალი ფულადი ნაკადების დისკონტირებით ანალოგიური პირობების, საკრედიტო რისკის და ვადის მქონე სესხის მიმდინარე განაკვეთების გამოყენებით.

საინვესტიციო ქონება და შენობა-ნაგებობები

უძრავი ქონების შეფასების სამი ძირითადი მეთდი არსებობს:

საბაზრო მეთოდი

განსაზღვრავს უძრავი ქონების საბაზრო ფასის ზღვარს, რისთვისაც ამოწმებს მყიდველების მიერ შესაფასებელი ქონების ანალოგიურ ობიექტებში გადახდილ ფასებს. ხდება ყიდვის გარიგების საფუძვლიანი შემოწმება, რათა დაზუსტდეს, რომ გარიგების მხარეები სათანადოდ იყვნენ მოტივირებული. არ განიხილება ისეთი გასაყიდი ფასები, რომლებშიც გარიგების მხარეს აქვს ბაზრის ტიპური მონაწილისგან განსხვავებული მოტივაცია, მაგ. სპეციფიკური ყიდვა-გაყიდვის გარიგებები, სადაც მყიდველი მზადაა ზედმეტი გადაიხადოს გარკვეულ ქონებაში. ამ მეთოდის მიხედვით ხდება შედარების ერთეულების, მაგალითად შენობის მთლიანი ფართობის ერთი კვადრატული მეტრის ფასის გაანალიზება. გაყიდვების/კოტირების კორექტირებები ხდება ადგილმდებარეობის, ზომის, სიძველისა და მდგომარეობის, დაფინანსებისა და ბევრი სხვა ფაქტორის მიხედვით, რომლებმაც შეიძლება რამე გავლენა მოახდინონ ღირებულებაზე.

შესაფასებელი ქონების საბაზრო ღირებულების გაყიდვების შედარებითი (საბაზრო მონაცემების) მეთოდით ანალიზისას გამოიყენება საუკეთესო ხელმისაწვდომი, უახლესი და მსგავსი ობიექტების გასაყიდი/კოტირებული ფასები საანგარიშგებო თარიღისთვის.

შედარებადი ობიექტების გაყიდვისა და კოტირების ფასების შესახებ ინფორმაცია მიიღება საბროკერო კომპანიებისგან, შუამავლებისა და ბროკერებისგან, ასევე საჯარო წყაროებიდან, მათ შორის ვებგვერდებზე განთავსებული საბროკერო მომსახურების განცხადებებიდან და გამოქვეყნებული მონაცემებიდან. შემდეგ ხდება ამ ინფორმაციის გადამოწმება ობიექტების მფლობელებთან და/ან აღნიშნულ გარიგებებში მონაწილე პრინციპალებთან თუ ბროკერებთან.

*(ათას ლარში)***25. სამართლიანი ღირებულების განმარტებითი შენიშვნები (გაგრძელება)****შეფასების მეთოდები და დაშვებები (გაგრძელება)***დანახარჯების მიდგომა*

უძრავი ქონების ღირებულებას განსაზღვრავს ანალოგიური დანიშნულებით მიწის შესყიდვისა და ახალი შენობის აშენების ან ძველი შენობის განახლების ხარჯის გამოანგარიშებით, დაგვიანებით გამოწვეული დამატებითი ხარჯების გარეშე. მიწისა და მშენებლობის ხარჯებს, ჩვეულებრივ, ემატება მეწარმის წამახალისებელი ანაზღაურება ან დეველოპერის მოგება/ზარალი. ძველი შენობების შემთხვევაში დანახარჯების მეთოდი გამოიყენება ცვეთის ხარჯის გამოსათვლელად, ფიზიკური ცვეთისა და ფუნქციონალური ცვეთის ჩათვლით.

ხარჯის ჩანაცვლების მეთოდის ძირითადი მიდგომა იმას გულისხმობს, რომ არავინ გადაიხდის მოცემულ ქონებაში იმაზე მეტს, ვიდრე დაუჯდებოდა მისი აშენება.

დანახარჯების მეთოდი შემდეგ ეტაპებს მოიცავს:

- ▶ მიწის სავარაუდო ღირებულების გაანგარიშება;
- ▶ გაუმჯობესების აღდგენითი ან ჩანაცვლების ხარჯის გაანგარიშება;
- ▶ ყველა წყაროდან (ფიზიკური, ფუნქციონალური ცვეთა, გარეგანი და ეკონომიკური დაძველება) დარიცხული ცვეთის გაანგარიშება;
- ▶ აღდგენითი ან ჩანაცვლების ხარჯიდან დარიცხული ცვეთის გამოკლება, ცვეთის დარიცხვის შემდგომი გაუმჯობესების ხარჯის გამოსათვლელად;
- ▶ აღჭურვილობის ხარჯის გაანგარიშება და ცვეთის გამოკლება;
- ▶ ცვეთის დარიცხვის შემდგომი გაუმჯობესების ხარჯის დამატება ცვეთის დარიცხვის შემდგომ აღჭურვილობის ხარჯისა და მიწის ღირებულებისთვის, ქონების მთლიანი ღირებულების მისაღებად.

შემოსავლის კაპიტალიზაციის მეთოდი

შემოსავლების წარმოქმნის მეთოდოლოგია ეყრდნობა შესაფასებელი ქონების ექსპლუატაციის შედეგად მიღებულ ჰიპოთეტურ შემოსავალს. უძრავი ქონების საბაზრო ღირებულების მიახლოებითი გაანგარიშება ხდება კაპიტალიზაციის კოეფიციენტზე დაყრდნობით, რომელიც გამოითვლება ალტერნატიული საინვესტიციო მეთოდოლოგიის გრძელვადიანი განაკვეთის საფუძველზე.

დისკონტირებული ფულადი ნაკადები

დასრულებული საინვესტიციო ქონების სამართლიანი ღირებულება განისაზღვრება დისკონტირებული ფულადი ნაკადების მეთოდით. რეალური და პროგნოზირებული საბაზრო მოთხოვნის, საწარმოებელი საქონლის/გასაწევი მომსახურების ტიპების, ფასწარმოქმნის პოლიტიკისა და ბაზარზე მოსალოდნელი კონკურენციის საფუძველზე, შემუშავდება ბიზნესის სტრატეგიული ფინანსური პროგნოზი. დისკონტირებული ფულადი ნაკადების მეთოდით, ქონების სამართლიანი ღირებულების გაანგარიშება ხდება ექსპლუატაციის ვადის განმავლობაში მისი საკუთრების შედეგად მისაღები სარგებლისა და ვალდებულების დაშვებების საფუძველზე, გასვლის და საბოლოო ღირებულების ჩათვლით. დისკონტირებული ფულადი ნაკადების მეთოდი შემოსავლის მეთოდით შეფასების ფარგლებში ფართოდ გამოიყენება და ნიშნავს უძრავ ქონებაზე ფულადი ნაკადების პროგნოზირებას. შემდეგ ხდება ამ პროგნოზირებული ფულადი ნაკადების დისკონტირება საბაზრო დისკონტირების განაკვეთით, რათა დადგინდეს უძრავ ქონებასთან დაკავშირებით შემომავალი ფულადი ნაკადების დღევანდელი ღირებულება. ფულადი ნაკადების ვადიანობასა და შემოდინება-გადინების დროებზე მოქმედებს ისეთი მოვლენები, როგორცაა იჯარის გადასინჯვა, საიჯარო ხელშეკრულების განახლება და მოიჯარეების მოზიდვის, ხელახლა გაქირავების, ხელახლა განვითარების ან განახლების შესაბამისი პერიოდები. მიზანშეწონილ ვადას განსაზღვრავს ანალოგიური უძრავი ქონებისთვის დამახასიათებელი საბაზრო ქცევა.

(ათას ლარში)

25. სამართლიანი ღირებულების განმარტებითი შენიშვნები (გაგრძელება)

შეფასების მეთოდები და დაშვებები (გაგრძელება)

საინვესტიციო ქონების შეთხვევაში, პერიოდული ფულადი ნაკადი ჩვეულებრივ გამოიანგარიშება შემდეგნაირად: ერთობლივ შემოსავალს აკლდება შენობის უქმად მოცდენის ხარჯი, ხარჯები, რომლებიც ამოღებას არ ექვემდებარება, ამოუღებელი საიჯარო დავალიანების ზარალი, იჯარის სტიმულირების, ტექნიკურ-სამეურნეო მომსახურების ხარჯები, შუამავლის ანაზღაურებისა და საკომისიო ხარჯები, და სხვა საოპერაციო და მართვის ხარჯები. შემდეგ ხდება პერიოდული წმინდა ფულადი ნაკადების შემოდინების დისკონტირება, საპროგნოზო პერიოდის ბოლოსთვის მოსალოდნელ საბოლოო ღირებულებასთან ერთად.

მოძრაობა სამართლიანი ღირებულებით შეფასებულ მე-3 დონის აქტივებსა და ვალდებულებებში

ქვემოთ წარმოდგენილ ცხრილში მოცემულია სამართლიანი ღირებულებით აღრიცხული მე-3 დონის აქტივებსა და ვალდებულებებში საინვესტიციო ქონების საწყისი და საბოლოო თანხების შეჯერება. ძირითადი საშუალებების – შენობების შეჯერება მოცემულია მე-10 შენიშვნაში.

	<i>მოგებაში ან ზარალში</i>		
	<i>2019 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით</i>	<i>აღრიცხული მთლიანი შემოსულობა</i>	<i>2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით</i>
აქტივები			
საინვესტიციო ქონება	2,583	36	2,619
	2,583	36	2,619
	<i>2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით</i>	<i>მოგებაში ან ზარალში აღრიცხული მთლიანი ზარალი</i>	<i>2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით</i>
აქტივები			
საინვესტიციო ქონება	2,597	(14)	2,583
	2,597	(14)	2,583

(ათას ლარში)

25. სამართლიანი ღირებულების განმარტებითი შენიშვნები (გაგრძელება)

შეფასების მეთოდები და დაშვებები (გაგრძელება)

ცხრილში წარმოდგენილია რაოდენობრივი ინფორმაცია მნიშვნელოვანი არასაბაზრო მონაცემების შესახებ, რომლებიც გამოიყენება სამართლებრივ ღირებულებათა იერარქიის მე-3 დონის სამართლიანი ღირებულების შეფასებისთვის:

<i>2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით</i>	<i>საბალანსო ღირებუ- ლება</i>	<i>შეფასების მეთოდები</i>	<i>არასაბაზრო მონაცემები</i>	<i>დიაპაზონი (საშუალო შეწონილი)</i>
მიწა და შენობა- ნაგებობები – სათავო ოფისი	43,691	– შემოსავლების კაპიტალიზაციის მეთოდი (დისკონტირებული ფულადი ნაკადები)	– საიჯარო ღირებულების 10%- იანი ზრდა/კლება – დატვირთვის მაჩვენებლის 10%-იანი ზრდა/კლება	(11.76%)–დან 9.80%–მდე
მიწა და შენობა- ნაგებობები	21,688	– შემოსავლების კაპიტალიზაციის მეთოდი (დისკონტირებული ფულადი ნაკადები)	– საიჯარო ღირებულების 10%- იანი ზრდა/კლება – დატვირთვის მაჩვენებლის 10%-იანი ზრდა/კლება	(12.36%)–დან 11.16%–მდე
მიწა და შენობა- ნაგებობები		– დანახარჯების მეთოდი	– მიწის ღირებულების 10%-იანი ზრდა/კლება	
მიწა და შენობა- ნაგებობები	17,398	– დანახარჯების მეთოდი	– ჩანაცვლების ღირებულების 10%-იანი ზრდა/კლება – ფასის მერყეობის კორექტირება: საბაზრო ფასების 10%-იანი ზრდა/კლება	(10.02%)–დან 9.96%–მდე
საინვესტიციო ქონება – კომერციული დანიშნულების შენობა	774	– დანახარჯების მეთოდი	– მიწის ღირებულების 10%-იანი ზრდა/კლება	(3.70%)–დან 3.7%–მდე
საინვესტიციო ქონება – კომერციული დანიშნულების შენობა	1,772	– დანახარჯების მეთოდი	– ფასის მერყეობა/კორექტირება: საბაზრო ფასების 10%-იანი ზრდა/კლება	(10.03%)–დან 10.03%–მდე
საინვესტიციო ქონება – კომერციული დანიშნულების შენობა	72	– დანახარჯების მეთოდი	– ფასის მერყეობის კორექტირება: საბაზრო ფასების 10%-იანი ზრდა/კლება	(12.00%)–დან 8.00%–მდე

(ათას ლარში)

25. სამართლიანი ღირებულების განმარტებითი შენიშვნები (გაგრძელება)

შეფასების მეთოდები და დაშვებები (გაგრძელება)

<i>2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით</i>	<i>საბალანსო ღირებულება</i>	<i>შეფასების მეთოდები</i>	<i>არასაბაზრო მონაცემები</i>	<i>დიაპაზონი (საშუალო შეწონილი)</i>
მიწა და შენობა-ნაგებობები – სათავო ოფისი	45,540	– შემოსავლების კაპიტალიზაციის მეთოდი (დისკონტირებული ფულადი ნაკადები)	– საიჯარო ღირებულების 10%-იანი ზრდა/კლება – დატვირთვის მაჩვენებლის 10%-იანი ზრდა/კლება	(11.49%)–დან 8.05%–მდე
მიწა და შენობა-ნაგებობები	13,050	– შემოსავლების კაპიტალიზაციის მეთოდი (დისკონტირებული ფულადი ნაკადები)	– საიჯარო ღირებულების 10%-იანი ზრდა/კლება – დატვირთვის მაჩვენებლის 10%-იანი ზრდა/კლება	(13.18%)–დან 13.57%–მდე
მიწა და შენობა-ნაგებობები	4,208	– დანახარჯების მეთოდი	– ჩანაცვლების ღირებულების 10%-იანი ზრდა/კლება	(6.49%)–დან 6.36%–მდე
მიწა და შენობა-ნაგებობები	17,932	– საბაზრო მეთოდი;	– ფასის მერყეობის კორექტირება: საბაზრო ფასების 10%-იანი ზრდა/კლება	(9.31%)–დან 9.63%–მდე
საინვესტიციო ქონება – კომერციული დანიშნულების შენობა	776	– დანახარჯების მეთოდი	– მიწის ღირებულების 10%-იანი ზრდა/კლება – ჩანაცვლების ღირებულების 10%-იანი ზრდა/კლება	(3.13%)–დან 6.90%–მდე
საინვესტიციო ქონება – კომერციული დანიშნულების შენობა	1,740	– საბაზრო მეთოდი;	– ფასის მერყეობა/კორექტირება: საბაზრო ფასების 10%-იანი ზრდა/კლება	(10.30%)–დან 10.30%–მდე
საინვესტიციო ქონება – კომერციული დანიშნულების შენობა	67	– საბაზრო მეთოდი;	– ფასის მერყეობის კორექტირება: საბაზრო ფასების 10%-იანი ზრდა/კლება	(9.1%)–დან 9.1%–მდე

26. დაკავშირებულ მხარეთა განმარტებითი შენიშვნები

ბასს (IAS) 24–ის „დაკავშირებულ მხარეთა განმარტებითი შენიშვნები“ მიხედვით მხარეები ითვლება დაკავშირებულად, თუ ერთ მხარეს აქვს უნარი, გააკონტროლოს მეორე მხარე ან მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინოს მეორე მხარის ფინანსურ და საოპერაციო გადაწყვეტილებებზე. დაკავშირებულ მხარეების ყოველი შესაძლო ურთიერთობის განხილვისას, ყურადღება ექცევა ურთიერთობის შინაარსს და არა მხოლოდ სამართლებრივ ფორმას.

დაკავშირებულმა მხარეებმა შეიძლება დადონ ისეთი გარიგებები, როგორც არ დადებდნენ დაუკავშირებელი მხარეები და დაკავშირებულ მხარეებს შორის დადებული გარიგებები შეიძლება არ დაიდოს იმავე პირობებითა და თანხებით, როგორც დაიდებოდა გარიგებები დაუკავშირებელ მხარეებს შორის.

(ათას ლარში)

26. დაკავშირებულ მხარეთა განმარტებითი შენიშვნები (გაგრძელება)

პერიოდის ბოლოსთვის დაუფარავი ნაშთები და დაკავშირებულ მხარეებთან გარიგებებიდან მიღებული შესაბამისი შემოსავალი და ხარჯი ასეთია:

	2019			2018		
	მშობელი კომპანია	საერთო კონტროლს დაქვემდებარებული საწარმოები	უმადლესი რანგის ხელმძღვანელობა	მშობელი კომპანია	საერთო კონტროლს დაქვემდებარებული საწარმოები	უმადლესი რანგის ხელმძღვანელობა
1 იანვრის მდგომარეობით დასაფარო საერთო სესხი	5,384	7,214	157	–	–	218
წლის განმავლობაში გაცემული სესხები	–	13,899	240	5,384	15,892	188
სესხის დაფარვა წლის განმავლობაში	(5,384)	(10,196)	(387)	–	(8,678)	(48)
სხვა მოძრაობები**	–	–	–	–	–	201
31 დეკემბრის მდგომარეობით დასაფარო საერთო სესხი	–	10,917	10	5,384	7,214	559
გამოკლებული: გაუფასურების რეზერვი 31 დეკემბრის მდგომარეობით	–	(71)	(1)	(64)	(86)	(1)
31 დეკემბრის მდგომარეობით დასაფარო სესხი, წმინდა	–	10,846	9	5,320	7,128	558
საპროცენტო შემოსავალი სესხებზე	331	857	9	372	356	9
საკრედიტო ზარალის ხარჯი/(შემობრუნება)	–	–	–	64	86	(5)
ანაზრები* 1 იანვრის მდგომარეობით	–	–	80	–	–	354
წლის განმავლობაში მიღებული ანაზრები	24,782	523,333	21,060	–	–	–
წლის განმავლობაში დაფარული ანაზრები	(24,782)	(523,333)	(21,140)	–	–	(274)
სხვა მოძრაობები**	–	–	–	–	–	–
ანაზრები 31 დეკემბრის მდგომარეობით	–	–	–	–	–	80
სუბორდინირებული ვალი 1 იანვრის მდგომარეობით	–	–	–	–	–	2,043
წლის განმავლობაში დაფარული სუბორდინირებული ვალი	–	–	–	–	–	(2,043)
სუბორდინირებული ვალი 31 დეკემბრის მდგომარეობით	–	–	–	–	–	–
მიმდინარე ანგარიშები 31 დეკემბრის მდგომარეობით	619	32,338	1,434	468	34,332	1,080
ანაზრებსა და მიმდინარე ანგარიშებზე საპროცენტო ხარჯი	3	1,040	44	1	372	103
სუბორდინირებული ვალის საპროცენტო ხარჯი	–	–	–	–	–	–
მიღებული გასამრჯელო და საკომისიო	1	83	8	1	–	2
სხვა საოპერაციო ხარჯები	–	–	1	1	–	2

* ანაზრებში შედის ვადიანი ანაზრები და სადეპოზიტო სერტიფიკატები, ასევე შემნახველი ანგარიშები.

** სხვა მოძრაობები მოიცავს იმ თანხებს, რომლებიც აისახა ნაშთებში 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, მაგრამ არ წარმოადგენს დაკავშირებულ მხარეებს 2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით.

(ათას ლარში)

26. დაკავშირებულ მხარეთა განმარტებითი შენიშვნები (გაგრძელება)

საერთო კონტროლს დაქვემდებარებულ სამეურნეო ერთეულებს მიეკუთვნებიან ის ორგანიზაციები, რომლებზეც ჯგუფის აქციონერები გარკვეულ კონტროლს ახორციელებენ და რომლებიც ჯგუფის დაკავშირებულ მხარეებს წარმოადგენენ.

2019 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის განმავლობაში ხელმძღვანელობის ზედა რგოლი შედგებოდა 10 ადამიანისგან (2018 წ.: 7) და მათი ანაზღაურება მოიცავდა შემდეგს:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
ხელფასები, პრემიები და სხვა მოკლევადიანი სარგებელი	8,091	6,546
ხელმძღვანელი პირების ანაზღაურება, სულ	8,091	6,546

27. კაპიტალის მართვა

ბანკის კაპიტალის მართვის მიზანია მუდმივად უზრუნველყოს თავისი გადახდისუნარიანობა, დააკმაყოფილოს საზედამხედველო და შიდა კაპიტალის მოთხოვნები და შეინარჩუნოს კაპიტალის გონივრული მარაგი ბანკის ცნობილი (და, გარკვეულწილად, უცნობი) რისკებისგან დასაცავად.

ბანკის მიერ თავისი მთლიანი კაპიტალის მართვა ეყრდნობა კაპიტალის ადეკვატურობის შეფასების შიდა პროცესს, რომელიც წარმოადგენს მისი კაპიტალის მართვის ძირითად ინსტრუმენტს. გარდა ამისა, კაპიტალის სამართავად ბანკი ასევე იყენებს აღდგენის გეგმას, რომელიც შეიცავს საზედამხედველო კაპიტალის კრიტიკულ ზღვრებსა და აღდგენის სტრატეგიებს.

ბანკი ინარჩუნებს და აქტიურად განაგებს კაპიტალის ბაზას ბიზნესთან დაკავშირებული რისკების მართვის მიზნით. ჯგუფის კაპიტალის ადეკვატურობის შემოწმება ხდება სხვადასხვა კრიტერიუმებით, მათ შორის საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი კოეფიციენტების მიხედვით.

სებ-ის კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი ბაზელ III-ის მიხედვით

2017 წლის 18 დეკემბერს, სებ-მა გამოსცა და დაამტკიცა ცვლილებები კაპიტალის ადეკვატურობის შესახებ დებულებაში (გადაწყვეტილება #100/04), რომლითაც გადაიხედა მინიმალური კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტები, მოიცვა პილარ I-ის მოდელი და განისაზღვრა კაპიტალის კონსერვაციის, სისტემური რისკისა და კონტრაციკლური ბუფერები (პილარ I-ის ბუფერები).

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ძირითადი პირველადი კაპიტალის, პირველადი კაპიტალისა და სრული კაპიტალის კოეფიციენტები განისაზღვრებოდა 4.50%-ით, 6.00%-ითა და 8.00%-ით, შესაბამისი თანმიმდევრობით, რომლებზეც დამატებით ბანკი ვალდებული იყო შეენარჩუნებინა პილარ I-ის ბუფერები და პილარ II-ის მოთხოვნები.

სისტემურობის ბუფერი დაგროვებითი ხასიათისაა და ნაწილდება მომდევნო სამ წელზე. ძალაშია 2018 წლის 31 დეკემბრიდან, პირველ წელს შეადგენს 0.6%-ს, და წლიდან წლამდე იზრდება 0.3%-ით 2021 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით. კაპიტალის კონსერვაციის ბუფერის განაკვეთი 2.50%-ით, ხოლო კონტრაციკლური ბუფერის – 0.00%-ით განისაზღვრა. პილარ I-ის ბუფერებში ცვლილებების შეტანა სებ-ის უფლებამოსილებაა.

(ათას ლარში)

27. კაპიტალის მართვა (გაგრძელება)

2017 წლის 18 დეკემბერს, პილარ I-ის ბუფერებზე დამატებით, სებ-მა ასევე გამოსცა და დაამტკიცა პილარ II-ის მოთხოვნები. პილარ II-ის მოთხოვნები მოიცავს შემდეგ კაპიტალის ბუფერებს: არაჰეჯირებული სავალუტო საკრედიტო რისკის ბუფერი (CICR), წმინდა GRAPE (რისკების შეფასების საერთო პროგრამა) ბუფერი, საკრედიტო პორტფელის კონცენტრაციის რისკის ბუფერი და წმინდა სტრესტესტის (სტრესგამძლეობის ანალიზი) ბუფერი.

მთლიანი საზედამხედველო კაპიტალის შემთხვევაში, 2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკი ვალდებული იყო, შეენარჩუნებინა სავალუტო საკრედიტო რისკის ბუფერი 1.01%-ის ოდენობით, ძირითადად, მომხმარებლებზე უცხოურ ვალუტაში გაცემული სესხების პროცენტული წილის გამო, საკრედიტო პორტფელის კონცენტრაციის რისკის ბუფერი (HHI ბუფერი) 0.11%-ის ოდენობით, წმინდა GRAPE ბუფერი 5.50%-ის ოდენობით და წმინდა სტრეს-ტესტების ბუფერი 0%-ის ოდენობით. პირველადი კაპიტალისა და ძირითადი პირველადი კაპიტალის შემთხვევაში, წმინდა GRAPE ბუფერი და საკრედიტო პორტფელის კონცენტრაციის რისკის ბუფერები დარჩა იგივე – 20% და 15%, შესაბამისად, ხოლო საკრედიტო პორტფელის კონცენტრაციის რისკის ბუფერი – 75% და 56%, შესაბამისად.

2019 წლის 19 დეკემბერს სებ-მა მნიშვნელოვანი კორექტირება შეიტანა სესხის უზრუნველყოფის კოეფიციენტში საყოფაცხოვრებო უძრავი ქონებისთვის და ლიმიტი 50%-დან 80%-მდე გაზარდა.

2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბაზელ III-ის მოთხოვნების მიხედვით, ბანკი ვალდებული იყო შეენარჩუნებინა მთლიანი კაპიტალის ადეკვატურობის მინიმალური კოეფიციენტი რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივების 18.02%-ის ოდენობით, ასევე პირველადი კაპიტალის ადეკვატურობის მინიმალური კოეფიციენტი რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივების 11.28%-ის ოდენობით, და ძირითადი პირველადი კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი – რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივების 9.31%-ის ოდენობით, რაც გამოითვლება ბანკის მიერ სებ-ის მოთხოვნების მიხედვით მომზადებულ ინდივიდუალურ ფინანსურ ანგარიშგებაზე დაყრდნობით (2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკი ინარჩუნებდა კაპიტალის მინიმალურ მოთხოვნებს სებ-ის მიერ კაპიტალის ადეკვატურობის შესახებ 2013 წლის 28 ოქტომბერს დამტკიცებული და გამოქვეყნებული დებულების (#100/04 დებულება) შესაბამისად და აკორექტირებდა სებ-ის ნებაყოფლობითი მუხლების მიხედვით, რომელიც ძალაში შევიდა 2014 წლის 30 ივნისიდან. 2019 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, კაპიტალის ადეკვატურობის მთლიანი კოეფიციენტი იყო 18.30%, პირველადი კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი იყო 12.19%, ხოლო ძირითადი პირველადი კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი 11.94%).

ბანკის კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტები, სებ-ის ბაზელ II/III-ის მოთხოვნების თანახმად, შემდეგნაირად გამოითვლება:

	<i>2019</i>	<i>2018</i>
ძირითადი პირველადი კაპიტალი	215,359	210,610
დამატებითი პირველადი კაპიტალი	4,565	4,565
პირველადი კაპიტალი	219,924	215,175
მეორადი კაპიტალი	110,217	55,994
სულ საზედამხედველო კაპიტალი	330,141	271,169
რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივები	1,803,852	1,531,726
ძირითადი პირველადი კაპიტალის კოეფიციენტი	11.94%	13.75%
პირველადი კაპიტალის კოეფიციენტი	12.19%	14.05%
სულ მინიმალური საზედამხედველო კაპიტალის კოეფიციენტი	18.30%	17.70%

(ათას ლარში)

28. ანგარიშგების პერიოდის შემდგომი მოვლენები

2020 წლის მარტში ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციამ ახალი კორონავირუსი („COVID-19“) გლობალურ პანდემიად გამოაცხადა. ჯერჯერობით გაურკვეველია, რამდენად შეაფერხებს ეს პანდემია მსოფლიო ეკონომიკის განვითარებას და რა გავლენას იქონიებს საქართველოს ეკონომიკაზე. COVID-19-ით ინფიცირების პირველი შემთხვევა დაავადებათა კონტროლის ეროვნულმა ცენტრმა (NCDC) 2020 წლის თებერვალში დაადასტურა. COVID-19-ის გავრცელების შესაჩერებლად საქართველოს მთავრობამ მთელი რიგი ზომები მიიღო, რამაც სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე მნიშვნელოვანი გავლენა იქონია. ბანკი აკვირდება კორონავირუსის (COVID-19) გავრცელების გავლენას თავის საქმიანობაზე, მომხმარებლებზე და თანამშრომლებზე და ასრულებს საქართველოს მთავრობის მიერ გაცემულ ოფიციალურ რეკომენდაციებს, რათა უზრუნველყოს თავისი თანამშრომლების უსაფრთხოება და თავისი საქმიანობის უწყვეტობა.

ჯგუფის მიერ 2020 წლის მარტის დასაწყისიდან განხორციელებულმა ღონისძიებებმა მას საშუალება მისცა, შეეცვალა თავისი ყოველდღიური ოპერაციები, რათა მორგებოდა არსებულ უპრეცედენტო საოპერაციო გარემოს და, ამავდროულად, ეზრუნა თანამშრომლებისა და მომხმარებლების ჯანმრთელობაზე, უსაფრთხოებასა და კეთილდღეობაზე. ჯგუფმა თავისი ფილიალების ქსელში მიიღო ჯანდაცვის და ინფექციის თავიდან აცილების დამატებითი ზომები, რაც ხანდაზმული კლიენტების მაქსიმალურ დახმარებასაც ითვალისწინებს. სათავო ოფისსა და ბექ ოფისში ჯგუფი, რამდენადაც შესაძლებელია, დისტანციურად მუშაობს და უზრუნველყოფს საინფორმაციო ტექნოლოგიების სათანადო ინფრასტრუქტურას და ინფორმაციის უსაფრთხოების სტანდარტების დაცვას, რათა შესაძლებელი იყოს სახლიდან შეუფერხებელი მუშაობა.

მომხმარებლების მხარდასაჭერად ჯგუფმა მთავრობასთან, სებ-თან და საბანკო სექტორთან ერთად თავის მსესხებლებს, კერძოდ, ყველა ფიზიკურ პირს და ასევე ყველაზე დაზარალებულ მიკრო და მცირე საწარმოებს, შესთავაზა სამთვიანი საშეღავათო პერიოდი სესხის ძირითადი თანხის და პროცენტის შენატანებზე. ამავდროულად, სებ-მა გადადგა გარკვეული ნაბიჯები, რომლებითაც ბანკებს საშუალებას აძლევს, გამოიყენონ არსებული პრუდენციული ბუფერები ამ ფინანსურად სტრესულ ვითარებაში მომხმარებელთა დასახმარებლად და უწყვეტი საკრედიტო ოპერაციებით ქვეყნის ეკონომიკის მხარდასაჭერად.

კაპიტალის ადეკვატურობასთან დაკავშირებული ინიციატივები:

- ▶ კომბინირებული ბუფერი – რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივების 2.5%-იანი მოთხოვნის კაპიტალის კონსერვაციის ბუფერი 0%-მდე შემცირდა განუსაზღვრელი ვადით;
- ▶ პილარ 2-ის მოთხოვნები:
- ▶ სავალუტო საკრედიტო რისკის ბუფერის მოთხოვნა 2/3-მდე შემცირდა განუსაზღვრელი ვადით;
- ▶ 2020 წლის მარტის ბოლოსთვის დაგეგმილი ყველა კაპიტალის ბუფერის ეტაპობრივი დანერგვა განუსაზღვრელი ვადით გადაიდო;
- ▶ საჭიროების შემთხვევაში, პილარ 2-ის ფარგლებში განსაზღვრული დანარჩენი ბუფერების მოთხოვნების მთლიანად ან ნაწილობრივ გაუქმების საკითხი ღია რჩება.

ლიკვიდურობასთან დაკავშირებული ინიციატივები:

- ▶ 400 მილიონი ლარის სვოპ საკრედიტო ხაზი გამოიყო ადგილობრივი კომერციული ბანკებისა და მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებისთვის,
- ▶ მიმდინარეობს ლიკვიდურობის გადაფარვის კოეფიციენტის მოთხოვნების (ადგილობრივ და უცხოურ ვალუტაში, ასევე მთლიანი მოთხოვნა) გადახედვა და შემცირება;

*(ათას ლარში)***28. ანგარიშგების პერიოდის შემდგომი მოვლენები (გაგრძელება)****სხვა ინიციატივები:**

- ▶ სებ–ი არ დააწესებს ფულად სანქციებს ისეთი სავალდებულო ლიმიტების დარღვევისთვის, რომლებიც გარე ფაქტორებით (მაგ. სავალუტო კურსის გაუფასურება) არის გამოწვეული;
- ▶ თითქმის ყველა ახალი ნორმატიული ცვლილება და მოთხოვნა 2020 წლის სექტემბრამდე, ან სებ–ის მიერ შემდგომი რეკომენდაციების გაცემამდეა გადაღებული.

ჯგუფის კვლავაც მყარი კაპიტალის პოზიცია და ლიკვიდურობა აქვს, თუმცა 2020 წლის 31 მარტისთვის ხელმძღვანელობამ გადაწყვიტა დამატებითი ბუფერის შექმნა და სესხებზე შესაძლო დანაკარგების რეზერვის გაზრდა დაახლოებით მთლიანი სასესხო პორტფელის 1.6–1.8%–ის ოდენობით, ადგილობრივი პრუდენციული რეგულაციების შესაბამისად. ამის შედეგად, ჯგუფის ძირითადი პირველადი კაპიტალის, პირველადი კაპიტალის და მთლიანი კაპიტალის კოეფიციენტები შემცირდა და 10.41%, 10.66% და 17.01% შეადგინა, 6.43%–იან, 8.28%–იან და 14.83%–იან მინიმალურ მოთხოვნებთან შედარებით.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, საქართველოს მთავრობა, დაახლოებით ორი მილიარდი ლარის დახმარების პაკეტის გამოყოფასთან ერთად, რომელიც გულისხმობს ფიზიკური პირებისთვის შემწეობას და დაზარალებული კომპანიებისთვის საგადასახადო შეღავათებს, მჭიდროდ თანამშრომლობს სებ–თან, რათა აქტიურად მოახდინოს უფრო დიდი სესხების მობილიზება საერთაშორისო სავალუტო ფონდიდან და პარტნიორი ორგანიზაციებისგან ეკონომიკური საქმიანობის მხარდაჭერის მიზნით. როგორც სახელმწიფო პირები აცხადებენ, დაახლოებით სამი მილიარდი აშშ დოლარის ფინანსური მხარდაჭერის პაკეტია გამოყოფილი საერთაშორისო ფინანსური ორგანიზაციების მიერ.

ჯგუფის ხელმძღვანელობა აგრძელებს სიტუაციაზე დაკვირვებას ყოველდღიურად და შესაბამისად მოქმედებს. ამასთან, ჯგუფის გრძელვადიანი მიზნები უცვლელი რჩება.

COVID–19–ის შემდგომი გავრცელება საქართველოსა და მთელ მსოფლიოში, სავარაუდოდ, უარყოფითად აისახება ეკონომიკაზე, თუმცა ჯერ ნაადრევია ბანკის საქმიანობაზე მისი შესაძლო გავლენის სრულად გააზრება. ჯგუფი კორონავირუსის (COVID–19) გავრცელებას ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ დამდგარ, არამაკორექტირებელ, მოვლენად მიიჩნევს.